

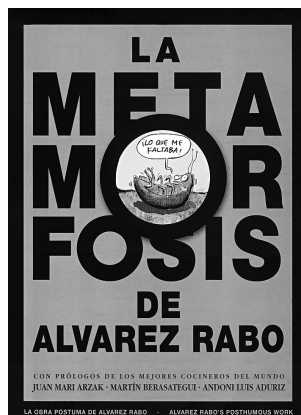
TARDOR 2003

SUMARI

2	Edicions de Ponent i Paco Camarasa: vides perdurables <i>Felip Tobar</i>
10	Infantil i Juvenil
34	Narrativa
60	Poesia
84	Assaig
108	Altres Novetats
122	Llibrería Primado, guardonada amb el Premi a la labor dels llibreters de la Comunitat Valenciana en la difusió del llibre en 2002 <i>Lourdes Toledo</i>
128	Editorials valencianes

Edicions de Ponent i Paco Camarasa: vides perdurables

Amb una munió de guardons –com ara el del XXI Saló del Còmic de Barcelona a la Millor Obra i un dels XIII Premis *Turia*–, l'editorial de còmics alacantina, una de les més prestigioses de l'Estat, ha encetat amb èxit un procés d'expansió internacional.

No hi ha cap dubte que Paco Camarasa (Alcoi, 1963), el màxim responsable d'Edicions de Ponent, és algú terriblement atrafegat. Quan vaig voler concertar una cita amb ell per escriure aquest article, ens va resultar impossible acordar un dia concret: havia d'anar a Madrid –formava part del jurat del premi estatal de l'INJUVE–, a Còrdova –on havia estat convidat a unes jornades– i a Tòquio –per parlar de negocis amb un dels autors traduïts per la casa, Frédéric Boilet, un *mangaka* francès establert des de fa catorze anys al Japó–. Venir a València, com fa d'habitud, li resultava impossible. No

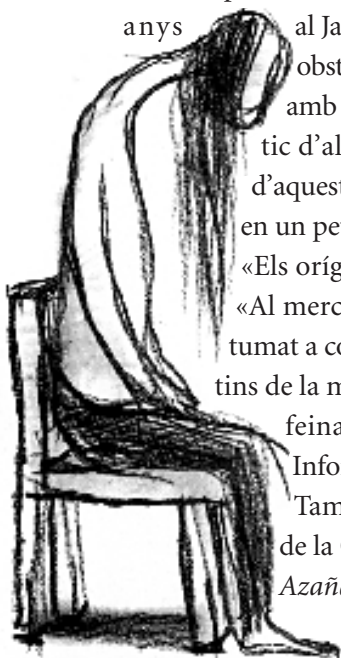
obstant això, el correu electrònic i el telèfon li han servit per respondre'm amb molta amabilitat totes les preguntes que li he fet: les d'un lector fanàtic d'alguns dels seus títols que no s'acaba de creure com una editorial d'aquesta importància, amb un nom guanyat per mèrits propis, pot existir en un petit poble d'Alacant i fer coses com les que fa.

«Els orígens de l'editorial van sorgir d'una necessitat», afirma Camarasa.

«Al mercat [espanyol] no trobava el tipus de producte que m'havia acostumat a comprar a París, Berlín, Edimburg o Brussel·les, que van ser els destins de la meua feina anterior [de funcionari del Parlament Europeu]».

Una feina a la qual arribà després d'haver-se llicenciat en Ciències de la Informació a la Universidad de Navarra i d'haver rebut diverses beques.

També ha passat pels cursos de doctorat d'Història Contemporània de la Complutense –fruit d'això és el seu treball d'investigació (*Manuel Azaña: visión de Estado y política exterior*)– i ha exercit com a profes-

sor de Ciències de la Informació al CEU San Pablo. A més, ha estat consultor d'empreses: Famosa, gràcies als seus serveis, va crear noves línies de joguines en les quals han participat creadors del món del còmic o de la publicitat, com ara Rafa Fontériz, l'equip de *Como vacas mirando al tren* o el tàndem format per Juan Miguel Aguilera i Paco Roca. Tota aquesta gent, ben coneguda per Camarasa, també l'ha ajudat a aconseguir el principal objectiu de Ponent: el d'editar «productes d'autor que ací no existien o als quals els editors estatals ja havien renunciat».

«Vam fundar l'editorial a Onil per qüestions de caràcter pràctic i d'aprofitament d'infraestructures, per la proximitat a importants nuclis impressors. Els inicis no són difícils, costa molt més mantenir-se i millorar. Ara mateix el nostre objectiu és la internacionalització: volem jugar en les mateixes condicions que els líders del sector». Quan li pregunte per què van canviar de nom –l'any 1995 nasqueren dient-se Ediciones Joputa C.B.–, respon que «allò estava molt bé per començar, en pla de broma, però no responia a la imatge buscada. Amb el d'Edicions de Ponent, per contra, hem arribat a consolidar la marca de qualitat que preteníem». Li confesse un dels motius de la meua admiració: ¿com és possible que Ponent publique moltes més obres d'autors «autòctons» que les majors editorials espanyoles de còmic, molt més centrades en les llicències i en les traduccions i amb un percentatge de producció pròpia ben inferior? «Senzillament perquè apostem pel còmic d'autor, per

*L'editorial va sorgir d'una necessitat:
la de trobar ací el mateix tipus de
productes que hi havia a París, Berlín,
Edimburg o Brussel·les.*

la qualitat, i creiem que encara hi ha gent que no troba allò que busca en els productes de rebuig d'altres editors. I també perquè és més car pagar un autor propi que comprar en brut els drets de tot allò que solem veure al quiosc o a la tenda especialitzada. Però la pregunta és: a aquests editors, ¿els importa satisfer les necessitats dels lectors o bé obtenir un benefici ràpid?». L'ambició de Ponent, en aquest sentit, és «mantenir una presència no només al quiosc o a la llibreria especialitzada, sinó a les llibreries generalistes, a les «normals». Fins i tot com a meta fonamental, per damunt de les altres dues. He rebut cartes de felicitació de gent de més de vuitanta anys per publicacions com *El lazo rojo*, un relat il·lustrat de gran format que vaig encomanar expressament als autors [Antonio Ventura, Judit Morales i Adrià Gòdia]. Això és una de les coses que voldríem fer, crear obres per a lectors de qual-sevol edat, i és també el que trobem a faltar».

Amb diversos títols del seu catàleg també disponibles en valencià –com ara *Monòleg i al·lucinació del gegant blanc* de Max o *Vint-i-quatre hores* de Micharmut–, l'editor veu «bastant inviable» continuar publicant en la nostra llengua, perquè, malgrat que li agradaria, «el nostre mercat potencial és l'espanyol i com a empresa estem en deute amb els nostres clients, que en la gran majoria parlen espanyol». En aquest sentit, una de les últimes fites assolides per Ponent és la d'haver publicat la presumpta última obra d'Álvarez Rabo, un autor de culte del panorama estatal que, coherentment amb aquest, treballa com a venedor a la secció d'esports, caça i pesca d'uns grans magatzems. Ara fa un temps, Rabo va iniciar una peculiar campanya: o bé rebia «1.000

Ara mateix el nostre objectiu
és la internacionalització: volem jugar
en les mateixes condicions que els
líders del sector.

putas cartas de apoyo» en un determinat termini o bé procediria al seu «suicidio creativo», és a dir, abandonaria els còmics per sempre. Malgrat el recolzament de gent cèlebre que sol obtenir –Quim Monzó, per exemple, va escriure a *La Vanguardia* a favor de la iniciativa–, només en va rebre un total de 132, per la qual cosa va decidir publicar la seua «obra póstuma» i desaparèixer. Aquesta obra és *La metamorfosis de Álvarez Rabo*, «más kafkiana que la de Kafka», i és una autèntica dissecció de l'època actual que expressa gairebé sense paraules la quantitat de fàstic que pot cabre dins d'un ésser humà. «L'obra ens va arribar oferida pel mateix autor», explica Camarasa. «Ell tenia moltes ganes de treballar amb Edicions de Ponent i nosaltres amb ell. Va ser una conjunció d'interessos i les dues parts en vam quedar satisfetes, tot i que d'algú com Rabo no pots dir mai “aquesta és la seua última obra”».

El procés editorial de Ponent ajuda a explicar les satisfaccions de tants autors amb Camarasa. «Nosaltres no sorgim del no-res, seguim una tradició valenciana molt forta. Ara bé: treballem amb molt de respecte pels autors. No fem servir mai originals, sempre susceptibles de rebre canvis d'última hora per part de l'editor o l'impressor –fins i tot involuntàriament– o de “desaparèixer”, sinó que treballem amb discs compactes que ens envien directament els autors. Això és una cosa que estipulem per contracte, de manera que el que hi ha en aquest disc és el que acaba essent l'obra i no tenim mai problemes d'aquesta mena. Gairebé tots els autors estan encantats amb nosaltres per això mateix. De fet, les úniques queixes que hem patit han vingut de gent que volia treballar amb originals, ja que tenia el costum de fer-ho així, però han estat casos molt concrets».

Apostem pel còmic d'autor, per la qualitat, i creiem que encara hi ha gent que no troba allò que busca en els productes de rebuig d'altres editors.

Sobta fins i tot que professionals tan exigents com Jesús Cuadrado, un dels erudits del còmic espanyol més prestigiosos de l'actualitat, hagen elogiat sense embuts les obres editades per Ponent, tant les de creació (*Snowwhite* d'Ana Juan, Premi al Millor Llibre Il·lustrat en Llengua Castellana de la Conselleria de Cultura l'any 2001) com els estudis (*Clásicos en Jauja. Historia del tebeo valenciano* de Pedro Porcel, que ha obtingut diversos guardons arreu del món). En preguntar-li si ha pensat d'editar més obres «teòriques», com aquesta última, Camarasa respon només que sí. A la quarta vegada que li ho preguntem ens diu ja quines: una és la tesi doctoral *cum laude* d'Andrés Porcel, psiquiatra i germà de Pedro, que tracta la malaltia a través dels còmics i que ja ha estat editada als Estats Units; l'altra és el primer llibre sobre animació amb plastilina que produeixen, que explicarà els processos de creació a l'estudi de Pablo Llorens, un conegut autor d'origen alacantí establert a València, i que signarà un dels membres d'aquest estudi, Gonzalo Miralles. En demanar-li que ens parles de projectes de qualsevol altra mena, conta que està preparant-ne també un parell amb Luis Eduardo Aute i Jaime Chávarri, però que, ara sí, ja no ens en pot dir res més.

Tot això, afegit a la primera traducció de material anglosaxó que produeixen (*Hicksville* de Dylan Horrocks, una coedició amb la madrilenya Ediciones Balboa), fa evident que un dels trets més cridaners del catàleg de Ponent és l'heterodòxia: no només pel fet que publiquen obres teòriques i de creació alhora, sinó perquè, dins la creació mateixa, hi ha una diversitat que estaborneix. Hi trobem des del barroquisme

Volem mantenir una presència no només al quiosc o a la llibreria especialitzada, sinó sobretot a les llibreries generalistes.

delirant de la saga del Capitán Torrezno (formada, ara com ara, pels àlbums *Horizontes lejanos* i *Escala real*, amb un tercer títol d'aparició imminent) fins a l'erotisme de traç simple de *Las mil y una noches*, per no esmentar l'estilització al·legòrica de faules com *La tierra negra*, l'agraït desvergonyiment de la sèrie policíaca de Simón Feijoo, la inefable cruesa de les *Historias de realismo sucio* o el simbolisme intimista i subtil del llibre il·lustrat *El lazo rojo*, gran en més d'un sentit. «El nostre criteri a l'hora de publicar una obra és la qualitat, el risc i la universalitat. Ens poden dir heterodoxos, i ho som, però no podran dir mai que hem optat per la via fàcil. Hem buscat l'heterodòxia com a forma de vida editorial intel·ligent. I és un tret que compartim amb editors no tan sols europeus, sinó americans i japonesos».

D'això mateix, d'altres parts del món, hem de parlar en cloure l'article, ja que Ponent ha encetat un procés d'expansió mitjançant coedicions en altres llengües: anglès, alemany, italià, francès... Les obres –en qualsevol d'aquests idiomes– poden sol·licitar-se a través del famós catàleg internacional *Previews*, un enorme volum d'aparició mensual que permet als lectors demanar còmics abans que es publiquen i, d'aquesta manera, facilita el càlcul dels tiratges. Per exemple: l'editor de Ponent, fins i tot abans d'imprimir un sol exemplar en anglès de l'obra *Monokuro Kinderbook*, ja sabia que en tenia venuts 1.250. Alguns dels títols que formen part d'aquesta iniciativa, agrupats sota el nom genèric de *Ponent Mon* –no per la paraula «món», com creia jo erròniament, sinó perquè *Mon* és el nom d'un dels ordres secrets que dominaven els recursos naturals a l'antic Japó–, són *La espinaca de Yukiko* de Boi-

L'obra pòstuma d'Álvarez Rabo ens va arribar oferida pel mateix autor.

No fem servir originals: treballem amb discs compactes que ens envien directament els autors, sense possibles modificacions contra el seu criteri.

Ens poden dir heterodoxos, i ho som, però no podran dir mai que hem optat per la via fàcil. Hem buscat l'heterodòxia com a forma de vida editorial intel·ligent.

Hem arribat a trobar còmics de Ponent a les principals llibreries especialitzades de Nova York.

let i *Barrio lejano* de Jiro Taniguchi. «Per a l'any que ve, hem comprat els drets en exclusiva al mercat espanyol de dotze obres del mateix Taniguchi. També farem realitat un projecte amb l'editorial Casterman, una de les principals d'Europa, i tres volums d'un dels autors japonesos més valorats d'ara mateix».

A l'altre extrem de la situació actual de Ponent hi ha els seus inicis, modestos però ja amb voluntat perdurable, dels quals l'editor voldria rescatar alguns noms sense els quals l'empresa no hauria arribat a ser el que és: Manolo Molero –propietari de la llibreria *Futurama*: «encara recorde quan va començar al barri xino, envoltada de prostitutes i drogoaddictes, i ell hi acudia tots els dies portant sota el braç l'esmorzar que tan amorosament li havia preparat sa mare, amb termo i tot»–, Miguel Calatayud, Sento, Micharmut, Pedro Porcel, McDiego... Persones que ajudaren a situar l'editorial al mercat amb un esforç molt gran, sobretot pel que fa a la creació d'una xarxa de distribució pròpia, i que ara poden veure'n els fruits: «hem arribat a trobar còmics de Ponent a les principals llibreries especialitzades de Nova York».

Encara no sabem si Camarasa podrà editar algun dia el seu projecte somiat, un àlbum que s'intitularia *Del Atlántico al Mediterráneo* i que, il·lustrat per Miquelango Prado i per Calatayud, hauria de ser escrit com a condició irrenunciable per Manuel Rivas. «Ho faríem juntament amb una editorial gallega, però ara mateix tot depèn de la resposta d'ell: si en té temps o no». Esperem que sí. Al capdavall, si alguna cosa ha demostrat Camarasa, tan atrafegat, és que tot pot arribar a fer-se.

Felip Tobar

ALGUNES OBRES RECOMANADES

Per l'editor:

Miguel Calatayud: *El pie frito* / Ricard Castells; Felipe H. Cava: *Lope de Aguirre. La expiación* / Gallardo: *Un largo silencio* / Micharmut: *Veinticuatro horas.*

Pels lectors (algunes de les més venudes):

Mauro Entrialgo: *Recortes de hostias* / Ana Juan: *Snowwhite* / Keko: *4 BOTAS* / Max: *Monólogo y alucinación del gigante blanco.*

Per l'articulista:

Luis Durán: *La tierra negra* / Pedro Porcel: *Clásicos en Jauja. La historia del tebeo valenciano* / Santiago Valenzuela: *Horizontes lejanos* / *Escala real.*

Històries de la vida quotidiana

Les raons que fem servir per justificar certs comportaments són, de vegades, d'allò més singular, com bé ha sabut il·lustrar en els relats *Històries amb un gat* Robert Cortell i Giner, publicats enguany en Edicions La Xara.

Històries amb un gat, escrit pel carcaixentí Robert Cortell i Giner, recull setze relats en què un gat forma part

HISTÒRIES AMB UN GAT
ROBERT CORTELL I GINER
COL·LECCIÓ «EL CAU NARRATIVA», 50
92 PÀGINES

EDICIONS LA XARA,
SIMAT DE VALLDIGNA, 2003

de cadascuna de les històries, tot i que no com a protagonista. El felí només és el testimoni, més o menys actiu, dels diferents esdeveniments.

Cortell i Giner ja ha publicat peces de teatre infantil (*El cas de les esqueles*, Brosquil Edicions, 2002) i poesia (*Jocs d'ambigú*, Edicions 96, 2001; *Als volts del desconcert*, Editorial Comte d'Aure, 2003). En narrativa curta, ha publicat el recull de contes que porta per títol *La societat benestant. Quinze històries al descobert* (Edicions la Xara, 2001).

Aquest polifacètic escriptor, ha volgut amb el seu segon llibre de relats, aprofundir en les argumentacions i mecanismes que construïm els éssers humans per tal de justificar l'absurditat de molts comportaments quotidians. El comportament humà es d'allò més sorprenent com mostra l'autor en els diferents relats: en «Un dia especial», un home experimenta la sensació que aquell dia la bona sort agafaria la seua vida de la mà; en «Set vides», l'home es refia dels endevinaments d'una bruixa, mentre que en «Una finestra», uns pares abatuts per la malaltia de la seua filla ex-

perimenten sorpresos els canvis de la xiqueta; aquella parella major que porta una vida exemplar en «Manca-

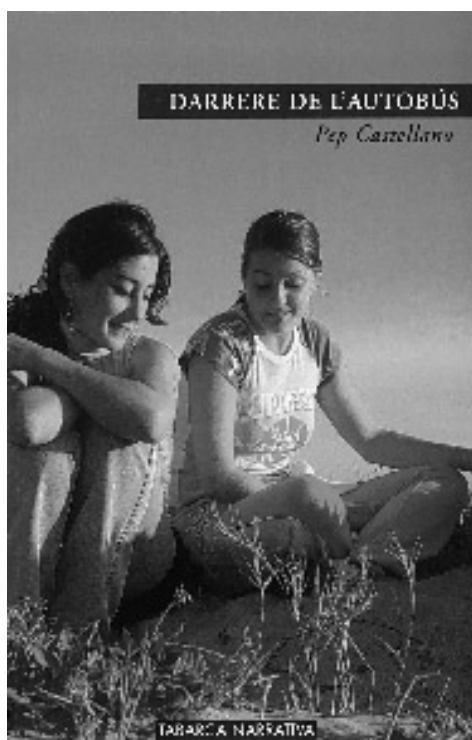
ments menors» són una petita mostra d'aquesta nòmina de personatges que Cortell i Giner ha modelat amb un llenguatge ric i àgil.

Els gats són el espectadors de les més diverses situacions, també hi participen, però sobretot són l'objecte on es projecten els desitjos més diversos i l'espill on els personatges retroben la seua imatge: aquell personatge que es reconeix mirant-se en els ulls del seu felí, o l'altre preocupat per ser una persona original, que rebutja la uniformitat i que acaba transfigurant el seu comportament a causa del fortuït comportament d'un gat. El gat és també metàfora de la solitud, la malaltia o l'amistat. La lectura d'*Històries amb un gat* es fa jocosa i lleugera, cosa que no significa que li falte profunditat. L'autor ha tingut la capacitat d'analitzar amb agudesia la gran diversitat de situacions i comportaments que podrien donar-se en qualsevol situació de la vida quotidiana i condueix els relats fins a situacions inesperades.

Nieves Avilés

Darrere de l'autobús pot passar qualsevol cosa

Una diversitat de personatges joves –des d'una *pija* a un *hippie* passant per una interna en un centre de menors– es troben en un campament d'estiu vora mar: El que es preveia com una simple quinzena multiaventura acabarà esdevenint una aventura detectivesca.

DARRERE DE L'AUTOBÚS

PEP CASTELLANO

COL·LECCIÓ «TABARCA NARRATIVA», 30

150 PÀGINES

TABARCA LLIBRES, VALÈNCIA, 2003

El prolífic escriptor castellanenc de narrativa infantil i juvenil Pep Castellano fa coincidir, a *Darrere de l'autobús*, personatges de procedència i interessos ben diversos en un campament d'estiu. Així, la *pija* de ciutat i protagonista, la Marta, coneix la Joana, interna en un centre de menors, i el Xavier, el monitor *hippie* antiglobalització i ecologista que es fa càrrec del campament. D'aquesta manera, Marta ampliarà la seua visió del món i entrarà en contacte amb problemàtiques socials de les quals sempre se n'havia mantingut al marge. Gràcies a l'empenta de Joana i Xavier, la Marta viurà una aventura estival que no té res a veure amb la típica acampada d'excursions i jocs inofensius. Com en moltes altres novel·les juvenils, la trama purament literària es barreja amb la voluntat de transmetre una sèrie de valors entre el jovent en formació. Així, el rerefons ideològic, per dir-ho d'alguna manera, que apareix expressament en aquesta novel·la és l'ecologia. O com a mínim és el ressort que va destacant una operació fosca que s'està desenvolupant alhora en la mateixa platja on s'allotgen els protagonistes. Hi ha d'altres d'aquests valors presents a la novel·la: la lluita per un món millor, la solidaritat, la comprensió, el rebuig de les drogues i de l'alcohol, etc. D'al-

tra banda, la intensa relació de la Marta amb una xica com la Joana, procedent del món de la marginació i les drogodependències, és un dels altres eixos de valors més treballats en la novel·la i un intent d'apropar el lector a aquest sector de la joventut castigat per un entorn hostil i amb pocs mitjans per reeixir socialment.

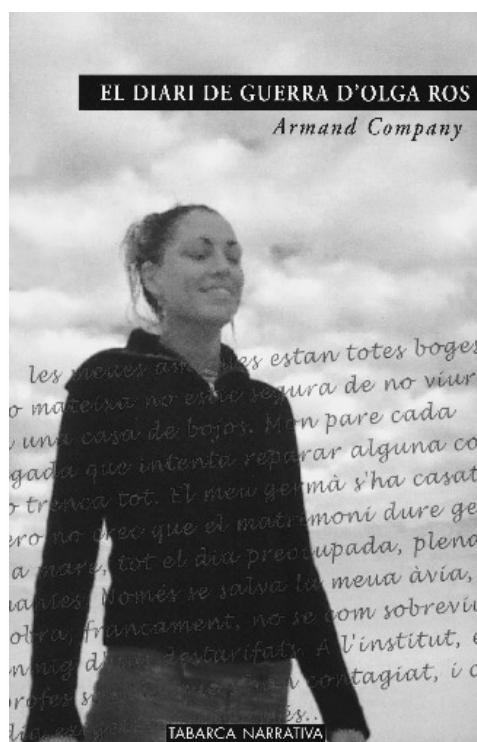
Un aspecte que crida l'atenció és l'aparició d'un element aliè en una novel·la típicament detectivesca entre indicis, pistes, deduccions o empremtes digitals. És un element fantàstic, simbòlic i provinent del més enllà i està representat per un mussol que guiarà la Marta en la resolució final de la investigació a què es veuen abocats aquesta colla de nous amics.

Tot i que de vegades presenta alguna situació forçada (com que la cuinera del campament haja fet cursos per prendre empremtes dactilars i ajude les joves detectives) la trama no se'n ressent gaire i el resultat és una novel·la ben escrita, sense massa pretensions, i entretinguda.

Marc Candela

Sobre l'adolescència i altres malalties

El diari de guerra d'Olga Ros és un més de tants llibres escrits pensant només en els possibles lectors: joves de catorze a setze anys amb una cultura literària pobra i escarransida que els bastarà, i de sobres, per seguir sense dificultats una trama que no complica la vida del lector ni de l'autor.

EL DIARI DE GUERRA D'OLGA ROS

ARMAND COMPANYY

PREMI CIUTAT DE TORRENT 2002

COL·LECCIÓ «TABARCA NARRATIVA», 25

115 PÀGINES

TABARCA LLIBRES, VALÈNCIA, 2002

Comentar un llibre com aquest, destinat a un públic lector adolescent i ple de tòpics, és fàcil i complicat alhora. En principi no t'has d'escarrassar gaire a l'hora d'establir les regles de funcionament del llibre, ni la temàtica, perquè són ben senzilles. Ara bé, una vegada dit que es tracta d'una típica novel·leta d'aquestes que ara s'estila tant posar com a lectura obligatòria als estudiants d'ESO, no pots evitar tenir la sensació que qualsevol altra cosa que afegesques serà del tot sobrera. Potser el més encertat seria posar punt i final i donar per acabada la ressenya, però l'obligació laboral i la idea quimèrica i absurda que una bona crítica farà que determinades editorials deixen de posar un èmfasi tan especial a publicar llibres que tracten els joves lectors com si foren retardats mentals m'empeny a continuar amb un punt i a part.

El diari de guerra d'Olga Ros és, sense ser-ne una còpia fidel, un diari fragmentat a l'estil del mític *Diari d'un jove maniàtic* o de la seua seqüela femenina *Diari d'una jove maniàtica*. El dia que fa tretze anys, Olga Ros rep dels seus pares un regal que, en principi, no li fa cap gràcia: un diari. Aquest grapat de fulls en blanc que esperen amb ànsia que algú els òmpliga amb el relat de les seues vivències més rellevants; amb confessions inconfessables, d'aquelles que ni el millor dels nostres amics o amigues són dignes d'escoltar; i amb mil i una experiències, es convertirà, qui ho havia de dir, en l'amic més íntim de la protagonista, on deixa constància del seu itinerari vital, del camí cap a la maduresa, que significa abandonar els tics infantiloides de l'adolescència per convertir-se en una persona adulta. I quines són les vivències, confessions i experiències que omplen de vida el diari de l'Olga? Doncs –oh, sorpresa!– els tòpics de sempre: la guerra generacional entre pares i filla, la batalla fraticida entre gemà i germana, la confrontació bèl·lica diària en què s'ha convertit estudiar en un institut, les primeres eixides nocturnes, les amigues, els nòvios, la vida d'estudiant universitària a la ciutat de València... Encara ara no sé per quina estranya raó gairebé tota la literatu-

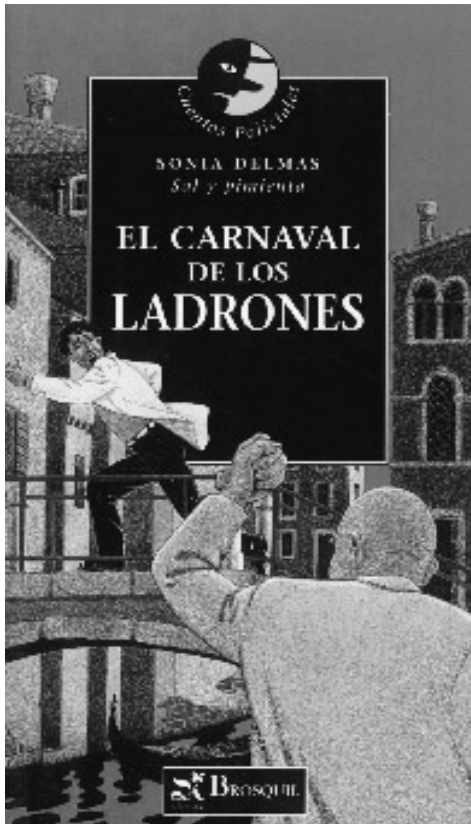
ra que convenim a etiquetar com a literatura juvenil ha d'estar protagonitzada per joves que tenen més o menys la mateixa edat que el possible lector potencial i ha de ser una mena de reflex mític de la seua vida. Corre la brama que convé que el lector se senta protagonista de la història novel·lada. Pel que sembla es tracta d'un efecte literari «brutal» que és més fàcil d'aconseguir si tots dos, protagonista i lector, són com una calcomania. El problema és que aquest efecte tan buscat i reiteratiu no deixa lloc a la imaginació, perquè el món literari juvenil es converteix en una caricatura del món real adolescent. I potser per aquesta raó els videojocs, on els infants i joves tenen l'oportunitat de convertir-se momentàniament en qualsevol cosa, guanyen la partida als llibres que s'entesten a mostrar-los el que ja saben que són.

Sergi Verger

Fabricants de màscares

Brosquil enceta una col·lecció de narrativa policíaca per a joves que, al marge de presentar un format molt més acurat que d'habitud, sobta per les grans diferències entre aquests dos primers títols, protagonitzats pel mateix trio de personatges.

EL CARNAVAL DE LOS LADRONES

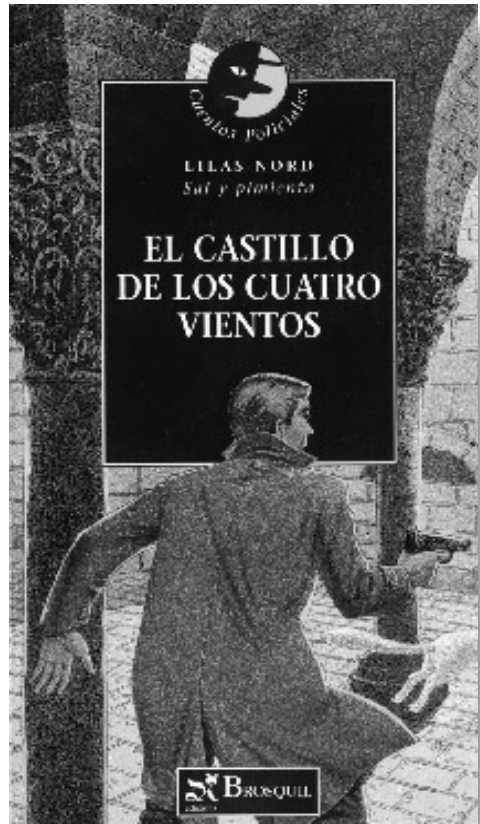
SONIA DELMAS

TRADUCCIÓ DE LUIS G. DE FELIPE VILA

COL·LECCIÓ «CUENTOS POLICIALES», 1

112 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

EL CASTILLO DE LOS CUATRO VIENTOS

LILAS NORD

TRADUCCIÓ DE LUIS G. DE FELIPE VILA

COL·LECCIÓ «CUENTOS POLICIALES», 2

112 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

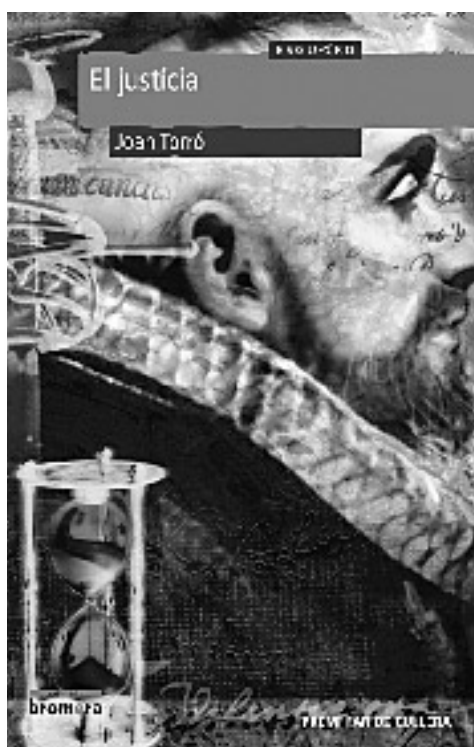
És fàcil trobar narrativa de misteri adreçada als lectors juvenils, però no ho és tant trobar-ne bons exemples. L'extensió reduïda d'aquests llibres, tot un repete si tenim en compte que s'hi pretén desenvolupar una trama d'aquest tipus, els fa sobretot propers a la *nouvelle* o relat, equidistants de novel·les i contes. Alguns aprofitarien uns límits així per encabir-hi qualsevol cosa, però sortosament no és el cas. Amb uns protagonistes que ja se'ns anuncien a les solapes com si foren personatges del *Cluedo* —el cuiner jubilat Georges, la seua germana Victoria i Laszlo, un majordom expert en judo—, il·lustrats amb la mateixa cura amb què ha estat efectuat el disseny de la col·lecció —que sens dubte plaurà a aquells que, com diu algú, «estimen els llibres com a objectes»—, ni un títol ni l'altre deceben. Ara bé: seria del tot injust amb *El castillo* tractar-lo en termes d'igualtat amb *El carnaval*. Malgrat l'abundància de fils argumentals i d'enigmes que els és comuna, l'execució resulta molt més discutible, simplista i *kitsch* en *El carnaval*: la reflexió sobre la falsificació d'obres d'art fa que hi pese massa el personatge d'Alexandre Stora, i ni els protagonistes ni la resolució dels enigmes se'ns presenten de manera satisfactòria (un roboratori de joies, per exemple, es desco-

breix simplement perquè una de les responsables en llua una en públic). *El castillo*, per contra, esdevé un model perfecte de relat de misteri, on els personatges s'introdueixen des del començament de manera impagable —es fan molt més pròxims en el pròleg d'aquest llibre que en tot l'anterior sencer— i els enigmes i les resolucions s'encadenen al llarg d'una trama convincent que remet a Calvino, a l'esgrima o a endevinalles seculars amb la mateixa facilitat. A diferència també d'*El carnaval* —on veiem constants notes amb al·lusions a altres obres—, les referències d'*El castillo* són petites complicitats amb el lector que no entorpeixen la lectura —els noms a penes esmentats de dos gats, «Comodín» i «Nemo», remetent a aventures que encara no hem vist—. *El carnaval*, més simple però pitjor narrat, s'oposa també en això a *El castillo*, que té la virtut dels grans clàssics d'aquesta tradició: contar de la manera més clara possible un entramat complex, resoldre'l com qui no vol la cosa... i a més ser un bon llibre per altres raons que no hi tenen res a veure, com ara la magnífica seqüència protagonitzada per Georges i per una morta que ho clou tot parlant d'una memòria que sempre ha estat present.

Felip Tobar

Història ficció

El justícia és una novel·la històrica juvenil que ens mostra com era la vida quotidiana del segle XVI a través de la mirada incrèdula de Jaume, un professor aficionat a la història que descobreix accidentalment la possibilitat de viatjar a través del temps.

EL JUSTÍCIA

JOAN TORRÓ

PREMI DE NOVEL·LA HISTÒRICA JUVENIL
FAR DE CULLERA 2003

COL·LECCIÓ «ESGUARD», 8

240 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2003

Les novel·les històriques prenen com a matèria primera fets històrics, contrastats documentalment, i tracten per tots els mitjans de defugir qualsevol rastre d'inversemblança per tal de recobrir el relat d'una pàtina de veracitat. En aquest subgènere novel·lístic són habituals les referències a fets i a personatges històrics coneguts, que formen part del nostre bagatge cultural. Fins i tot hi ha autors, com fa el mateix Joan Torró, que fan l'esforç d'adaptar la llengua dels personatges de la ficció literària a les formes lingüístiques suposadament genuïnes de l'època pretèrita en qüestió. Tot plegat només són estratagemes, il·lusions que tenen la finalitat última de reforçar la sensació de fidelitat històrica, d'aquesta manera al lector se li fa més passador l'engany i és capaç d'acceptar-lo sense tantes reserves perquè aquestes estratègies literàries l'ajuden a superar l'aprehensió primera de capbussar-se en una histò-

ria ambientada en un temps llunyà, sobre el qual, segurament, en té un coneixement més aviat magre. L'habilitat a l'hora d'aplicar tot el ventall d'estratagemes i de tècniques narratives que es tenen a l'abast per tal d'aconseguir aquest vernís de versemblança és, en molts casos, una mostra diàfana de qualitat literària en les novel·les històriques. El bon escriptor de novel·la històrica ha de fer dubtar al lector pel que fa a l'autenticitat dels fets que narra. La seua destresa consisteix a fer-nos oblidar que el relat que llegim només és una interpretació lliure, personal i subjectiva d'uns fets històrics que, en molts casos, ni tan sols ha viscut. Si tot va bé, l'autor posarà tots els mitjans possibles per treure del cap del lector allò que tothom sap: que la literatura és ficció, i que la literatura històrica, per tant, només és història ficció. I és en aquest aspecte clau que l'autor d'*El justícia*, Joan Torró, falla des de bon començament. Ja des del principi he tingut la sensació que m'enganyaven i d'estar llegint un disbarat de novel·la molt en la línia d'aquella mena de pel·lícules en les quals els protagonistes, fills tots de la postmodernitat del segle XX, aterren en una època remota, l'edat mitjana per exemple, gràcies a arts màgiques difícils d'explicar i a l'escassa inventiva i

imaginació del guionista de torn. En *El justícia*, el protagonista viatja en el temps a través d'un alcavor i es planta en ple segle XVI per viure *in situ* un dels processos judicials que havia trobat dies enrere documentat a l'arxiu del seu poble, Ontinyent. Amb llibres com aquest ningú em negarà que la literatura pot arribar a convertir-se en una alternativa atractiva per aquells joves que, de manera irresponsable, busquen sensacions i experiències noves a través de les drogues. Per viatges i al·lucinacions, les propostes literàries d'alguns escriptors.

Sergi Verger

Llibres il·lustrats i captivadors

Els quatre àlbums il·lustrats que aquí presentem són l'esforç de dues editorials valencianes, Brosquil Edicions i Editorial Diàlogo, per oferir als lectors debutants un producte digne i sorprenent. Són històries senzilles, alhora que tendres, acompanyades, a més, d'unes pinzellades ben artístiques.

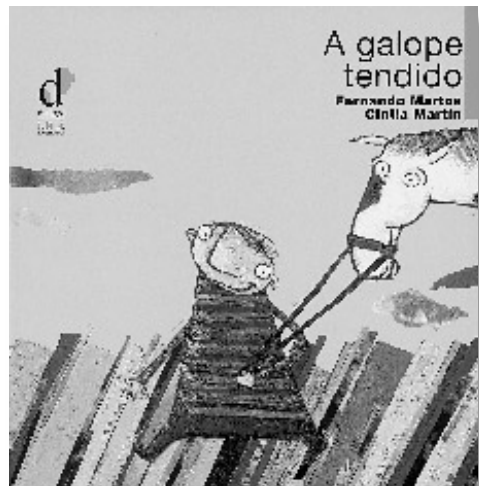
GAT MOIX / GATO, GATO

CLAUDIA LEGNAZZI

COL·LECCIÓ «LLIBRES MOLT IL·LUSTRATS», 3

32 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS / EDITORIAL DIÀLOGO, VALÈNCIA, 2003

A TOT GALOP! A GALOPE TENDIDO

FERNANDO MARTOS

IL·LUSTRACIONS DE CINTIA MARTÍN

COL·LECCIÓ «LLIBRES MOLT IL·LUSTRATS», 4

32 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS / EDITORIAL DIÀLOGO, VALÈNCIA, 2003

Gat Moix i A tot galop (*Gato, gato i A galope tendido*, versió en castellà) són dues històries plenes de fantasia que transcorren sobre dimensions irrealment. En la primera, els pobles són menuts i el gat es torna gran i gran. Un gat que navega, vola, fa submarinisme, es converteix en casa i fins i tot en paraigües perquè li agrada jugar i jugar. I d'això es tracta, de llegir i de jugar.

Pensats per als lectors i lectores que debuten, quan tot just comencen a unir frases, aquests «llibres molt il·lustrats», com resa la coberta, tenen un format gran i una tapa duríssima per resistir els sotrac dels infants, però a més, són dos àlbums de tacte suau, que inciten els menuts a somniar llegint.

En el cas de Claudia Legnazzi –autora del text i de les il·lustracions de *Gat Moix*– diuen que va començar a dibuixar i a inventar històries en les parets de sa casa, quan sa mare no la veia, o en els vidres de la cuina entelats. Des de fa anys, les duu al paper i aquest gat, disposat a viatjar on i com siga per protegir la xiqueta que el cuida, n'és una. Amb ella, a més, Legnazzi va rebre la menció especial del jurat del Primer Certamen Internacional d'Àlbum Infantil Il·lustrat a Alacant en 2001.

Gat Moix és una història d'amistat i de companyonia entre una nena i el seu gat, amb qui pot comptar en qualsevol situació, fins i tot quan es fa fosc,

com ella ens conta: «sempre, quan arriba la nit... El meu gat amb una boca molt gran, es menja totes les pors».

Però espereu, perquè si el gat no s'estava mai quiet i anava sense fre d'un lloc a un altre, el cavall imaginari d'*A tot galop* no és per a menys. L'explosió de color no s'ha acabat. Amb tamany i perfils divertits –en ocasions sembla que les figures traspassen la superfície del paper, per la força cromàtica i la perspectiva arriscada que hi prenen– un xiquet vitalista cavalca cada dia en cavalls imaginaris, entre formes i expressions plenes de moviment. Són les de Cintia, que dispara pinzells carregats de colors i les de Fernando, que es passa la vida entre contes i que ha creat ara la història d'un nen que no necessita cavalls per cavalcar, sinó que galopa sobre una granera o un cavallet de cartró... Tot li val, i us diu convençut: «Encara que no cavalque mai sobre cavalls, vaig a galop, us ho assegure, cada dia».

Els autors d'aquest conte han arribat a una harmonia poc habitual entre la intenció del text i la del traç, el qual, ajudat per la força d'uns colors plans i intensos, però texturats, siguen verds, roigs, grocs o púrpures, ens ajuda a penetrar en les imatges, dibuixades amb un component oníric molt seductor i que acompanyen els personatges en situacions de la vida quotidiana.

Lourdes Toledo

La clau de l'entreteniment

La clau dels templers és la setzena remesa o etapa d'un itinerari literari que s'emmarca dins d'una col·lecció que ens proposa recórrer de punta a punta les comarques valencianes de la mà dels nostres escriptors i escriptores.

LA CLAU DELS TEMPLERS

PEP CASTELLANO

IL·LUSTRACIONS DE ROBERT AMORAGA

COL·LECCIÓ «A COLP DE PEDAL», 16

110 PÀGINES

PRODIDACTA ABRIL EDICIONS, ALAQUÀS, 2003

«A colp de pedal» és una col·lecció de novel·la dirigida a un públic infantil i juvenil, però també és el nom que rep la colla formada pels personatges protagonistes de les novel·les que la integren. Berta, Martí, Jamal, Puig, Blanca i Ulisses són sis amics del barri de Russafa, un dels barris més emblemàtics de la ciutat de València, que tenen en comú la seua afició per la natura i per la bicicleta. I és precisament a cavall de les seues respectives bicicletes, «a colp de pedal», que inicien un recorregut per les comarques valencianes. Les aventures més diverses i la descoberta d'un paisatge que només coneixen pels manuals de classe o pels llibres de la biblioteca marcarà aquest itinerari que ja compta amb setze etapes, setze comarques, setze novel·les i setze escriptors.

La clau dels templers és, com ja he dit, la setzena aventura d'aquesta colla de capitalins intrèpids i infatigables, sempre disposats a descobrir i, de retop, fer-nos descobrir, racons del nostre país que, malauradament, desconexem tot i que ens són propers. En aquesta ocasió visitaran la comarca de l'Alt Maestrat de la mà de Pep Castellano, un escriptor poc conegut –almenys per a mi– especialitzat en literatura infantil i juvenil i nascut a Albocàsser. El que en principi havien de ser unes vacances de visita turística acaben

convertint-se en una aventura plena de sobresalts i de sorpreses. I l'Alt Maestrat, aquesta tranquil·la comarca castellonenca que tot just començaven a conèixer, esdevé un escenari màgic per on desfilen des de fantasmes, castells, laberints i cavallers de l'orde del Temple. Com veiem, *La clau dels templers*, és una història per a joves com tantes altres i, si parlem clar i prescindim dels tòpics i eufemismes dels crítics literaris benevolents, només la podem qualificar com una novel·leta per passar una estona entretinguda. És evident que, als dos dies d'haver-la llegida, no en quedarà cap rastre en la memòria del lector. Ni el títol, ni l'autor, ni els personatges, i molt menys de l'argument. Tampoc no arribarà mai a formar part destacada, ni tan sols residual, de la història de la nostra literatura. Això que diem, però, no hauria de ser entès com un retret, perquè aquesta no era, precisament, la intenció que buscava l'autor quan va escriure la novel·la. Pep Castellano buscava entretenir. Ni l'autor, ni la col·lecció, ni l'editorial, per tant, enganyen ningú. No ens vénen un clàssic, i es pot ben dir que no ho és, ni de bon tros. Si alguna cosa ens prometen és entreteniment, i punt. I, com ha de ser, o com hauria de ser, això és el que rebem: entreteniment. I punt.

Sergi Verger

La complexitat de la (in)comunicació

Què passaria si de sobte perdem la capacitat de comunicar-nos oralment i per escrit? Com ens podríem fer entendre amb la resta de la humanitat? Seríem rebutjats? I si en comptes de parlar emetem uns estranys sons incomprensibles per a la resta de la gent?

LA SÍNDROME DELS ESTRANYS SONS

JORDI SOLÉ I CAMARDONS

COL·LECCIÓ «EL GRILL», 62

203 PÀGINES

EDITORIAL TRES I QUATRE, VALÈNCIA, 2003

El sociolingüista Jordi Solé i Camardons ens repta a fer front a aquest problema comunicatiu en la seua darrera novel·la juvenil. De fet, ja ha publicat dos llibres per a joves amb el tema de la comunicació com a *leiv motiv: Les paraules del futur* (assaig) i *Els silencis d'Eslet* (novel·la). Solé i Camardons es mou, doncs, entre la sociolingüística i la ciència ficció en un intent de fer reflexionar el jovent sobre la importància del llenguatge verbal (oral i escrit) en la nostra vida quotidiana, però també a l'hora de construir la nostra visió del món a través de la llengua particular que fem servir. Per això, l'acció de *La Síndrome dels Estranys Sons* transcorre als territoris de parla catalana i és farcida de clucades d'ull a un lector atent sobre la realitat sociolingüística catalana, malgrat situar-se temporalment en un futur no molt llunyà.

La realitat «polièdrica» que defineix l'autor al llibre dona compte de les complexes xarxes culturals, comunicatives, emocionals, polítiques, etc. que formen part de la nostra quotidianitat pel fet de viure en societat. Així, el text és farcit de referències literàries (a banda de les cites a l'inici de cada capítol); de referències més o menys disfressades però fàcilment identificables a personatges del món de la política, de la literatura, de la música, del cinema i, fins i tot, de

la sociolingüística catalana actual, de publicacions periòdiques o de partits i organitzacions polítiques dels nostres dies. I, òbviament, les reflexions al fet comunicatiu, que esquitxen cada pàgina del llibre.

L'excusa dramàtica que ha cercat l'autor per a inserir tot aquest còctel «polièdric» consisteix en el desconcert que provoca una «síndrome» que afecta determinades persones i que els impedeix comunicar-se oralment i per escrit com no siga a través d'uns sons indesxifrables per a la resta de la humanitat. L'Arnau intentarà ajudar la Noa, la seua professora a la facultat, afectada per la síndrome, i començarà un periple a la recerca d'una resposta que ni la ciència mèdica, ni la social, ni les «ciències» ocultes, esotèriques i d'altres tipus no poden proporcionar.

La recerca no es limita, tanmateix, a la solució d'un problema comunicatiu, sinó que també condueix a la recerca d'una nova manera de viure, de conviure i d'entendre les relacions personals, la qual cosa generarà tensions entre el grup d'afectats per la síndrome que l'Arnau i la Noa han ajuntat per saber més coses del que els està passant i fer front també a la incomprensió social que genera la seua «malaltia».

Marc Candela

Unes lliçons de vol per a la maduresa

«No se si t'he dit...» diu la protagonista d'aquesta història. I així comença a posar ordre als seus records quan s'adreça a la seua filla, per contar-li qui és la seua mare i quines són les seues arrels. Un regal de memòria i unes lliçons de vol per què enfronte la maduresa amb més coratge.

LES ALES DE LA MEMÒRIA

LLIRIS PICÓ I CARBONELL

VI PREMI OCTUBRE DE NARRATIVA,
SANT VICENT DEL RASPEIG 1998

COL·LECCIÓ «AUTORS D'ARA», 13

144 PÀGINES

EDITORIAL MARFIL, ALCOI, 2003

Potser Liris Picó guardava el record d'una infantesa dura i sense manual d'instruccions, un esdevenir de fets i sensacions que tot just estarien ara experimentant els seus fills sense saber ben bé d'on venen i perquè. Tal vegada si algú li hagués explicat que a ella també, que... A certes edats la por a la mort, a la vida i a la maduresa, els afectes que venen i que se'n van, el sexe, les imposicions, les transgressions, els odis, els amors i els desitjos, esclaten sense previ avís. Per això, amb una narrativa franca i un estil directe, la narradora de *Les ales de la memòria* fa repàs i s'adreça a la seua filla, per contar-li quins són els seus orígens, confessar-li les seues vivències, contradiccions i fer-li saber que ella, en perdre la innocència, també hi va tenir por d'enfrontar-se al món. A ella també li va passar tot això.

La novel·la, sembrada de reflexions i de confidències, és una mena de diari

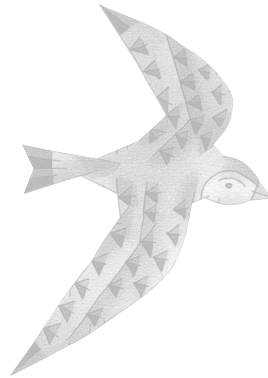

íntim, un relat en primera persona que recorda el registre oral i acaricia l'epistolar. Al llarg de la història, la protagonista i relatora tracta de recuperar per a la seua descendent els records de vegades fidels i, d'altres, empressonats per les traïcions que imposa la distància temporal. Refà així en l'imaginari el viatge pel llarg camí ja recorregut fins arribar a l'experiència de la maternitat. Des d'una primera infantesa a Ibi, el poble familiar i ple d'afectes del qual no hauria volgut eixir, tot passant per un canvi de vida sobtat, abans de l'inici de l'adolescència. El trasllat familiar a un poble menut de Castella, l'allunyarà de les primeres arrels, però trobarà un nou entorn, on la innocència, els jocs de carrer i els desitjos infantils van quedant-se pel camí. És l'hora d'altres desitjos, de les escoltetes, de les novel·les d'amor, de descobrir els efectes de les primeres carícies, l'enamoramament i les primeres decepcions. En ple esclafit de sensacions i inquietuds tornarà al sud del País Valencià per encetar el camí a una maduresa que recorda viscuda a cops de desengany.

En aquest viatge el lector disposa d'un observatori privilegiat que permet mirar pels ulls d'una xiqueta desperta, nascuda a les primeries de la transició política espanyola, que busca respostes,

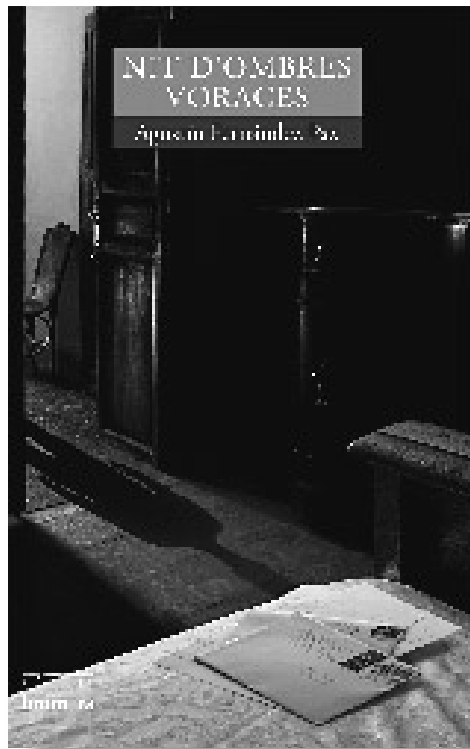
experimenta i troba perquè. El relat de la trajectòria personal, guarda també espai per al record de costums perduts, tradicions pròpies i alienes i dites populars. En definitiva, per a la protagonista es tracta de la recuperació dels elements que han conformat els fonaments de la dona que ara és. Aquesta és la tercera novel·la de Lliris Picó, en una curta però sempre premiada trajectòria literària. Amb *Les ales de la memòria*, va rebre el VI Premi Octubre de Narrativa, Sant Vicent del Raspeig.

Ana Gimeno

Indigestió de sensibleria

La història d'una jove que descobreix el diari de presó i altres escrits del seu oncle republicà es converteix en un exemple més del subgènere conegut com «literatura juvenil» destinat a les aules de batxillerat i que no arriba al mínim rigor literari exigible.

NIT D'OMBRES VORACES
AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ
TRADUCCIÓ DE JOSEP FRANCO MARTÍNEZ
COL·LECCIÓ «ESPURNA», 65
156 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2003

El títol confon. No estem davant d'una història de misteri. Millor!, diran alguns. S'equivocarien. Hauria preferit un relat clàssic de por, amb el seu fantasma bo o dolent però fantasma, la seua intriga i el seu desenllaç versemblant que aquesta novel·la... gairebé inqualificable. Massa elements barrejats, com un plat condimentat en excés on fora difícil reconèixer si és peix o carn. Una salsa embafofa ho recobreix tot, es carrega tot. També les bones intencions. El llibre conta un estiu «clau» en la vida de Sara, una jove de setze anys que descobreix unes cartes amagades i un diari del seu oncle: ell i la seua companya sentimental eren mestres durant la República, intel·lectuals esquerrans i nacionalistes que visqueren la Guerra Civil i patiren les repressions franquistes de la postguerra: ella s'exilià a l'Argentina; ell fou empresonat i després visqué retirat de la pedagogia i fadrí a casa de la seua mare, àvia de la xiqueta. Aquest plantejament pot semblar «interessant» i per això un text similar –però recarregat amb adjectius com «inoblidable», «emocionant», etc.– serveix d'esquer a la contraportada. No hi piquen. El resultat és tot un altre. Personatges inversemblants, plans, sense profunditat: la protagonista raona i parla com un adult, però com un adult de

llibre, sense dubtes, contradiccions ni pors. El pare, la mare, les amigues del poble són també sempre raonables, comprensives, tolerants... fins i tot l'oncle Ramon és –com la resta– quasi pur: està a la presó i viu en unes condicions molt dures, però al seu diari mai no insulta ni maldiu ningú.

Hi ha més. El recurs gratuït a l'extraordinari: la xica troba els papers motivada per una presència estranya i invisible que sent a l'habitació; no calia, l'ordinari (la roba, els llibres de l'oncle) podia haver-li suscitat la mateixa curiositat. O les cartes d'amor dels avantpassats, tan ensucrades... I el fet que la jove aparega com «predestinada» a trobar els escrits i descobrir els secrets de l'oncle. Amb aquests ingredients, el lector s'indigesta de sensibleria i d'inversemblança.

Però el més greu no és que algú escriga un text com aquest ni tan sols que una editorial estiga disposada a publicar-li'l. El més greu és que ha rebut dues! subvencions públiques per ser traduït: una de la Conselleria de Cultura, Comunicació Social i Turisme de la Xunta de Galícia i una altra de la Conselleria de Cultura i Educació de la Generalitat Valenciana.

Arantxa Bea

Ajudar la lluna, un treball d'equip

La lluna plora roja de pena i un grup de xiquetes i xiquets posaran en funcionament tots els seus recursos per consolar-la. A partir d'aquesta anècdota argumental, l'editorial Denes ha publicat un conte per a majors de 6 anys amb una interessant proposta didàctica.

¿PER QUÈ PLORA LA LLUNA?

GEMMA ORTELLS

IL·LUSTRACIONS D'ISABEL MUT

COL·LECCIÓ «CONTES DE TOTS», 12

32 PÀGINES

EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2003

Per què plora la lluna? Perquè ha perdut el calendari i no sap quan ha de créixer o minvar, ni quan ha d'eixir o amagar-se: «El sol em reny quan ix al matí i encara em troba ací. Les estrelles també em marmolen quan eixen a la nit i jo encara no he aparegut». Malauradament d'aquesta situació fantàstica se'n pot deduir una perspectiva que supedita la natura i els seus cicles a les organitzacions humanes del temps. En qualsevol cas, el desenvolupament i la conclusió del conte aconseguixen mantenir l'interès. La faula recrea un món rural pròxim que protagonitzen elements naturals com la lluna, els coloms o el riu i les seues pedres i reivindica també valors imprescindibles com la solidaritat i la cooperació.

Un grup de petits estan preocupats per les llàgrimes de la lluna i Pere, el guerxo, té la idea de comunicar-se amb ella mitjançant un colom missatger. Gràcies a l'ocell, els minyons reben un escrit de l'astre que els explica el seu problema. Marià, el criador de coloms, es porta el pardal a descansar: «¡He dit que ja s'ha acabat! El colom està cansat i ja no són hores d'anar voleiant per ací. Cal que dorma». Els nens i les nenes hauran de buscar una nova forma d'enviar a la lluna el calendari que necessita. Troben la solució treballant en equip: escriuen

amb les pedres blanques grosses del riu un calendari gegant que puga veure la lluna: «Uns carregaven pedres, uns altres les amuntegaven en llocs estratègics i d'altres les col·locaven formant números i paraules».

L'edició és molt respectuosa amb les necessitats i les preferències dels més menuts. Les grafies que imiten l'escriptura manual resulten molt clares per als infants que estan aprenent a escriure. Les il·lustracions són grans i expressives, ocupen la major part de l'espai de les pàgines i es refereixen clarament al text, de manera que la canalla pot utilitzar-les per seguir la història. Les aquarel·les d'Isabel Mut llueixen colors molt suggerents, els dibuixos dels astres són particularment atractius.

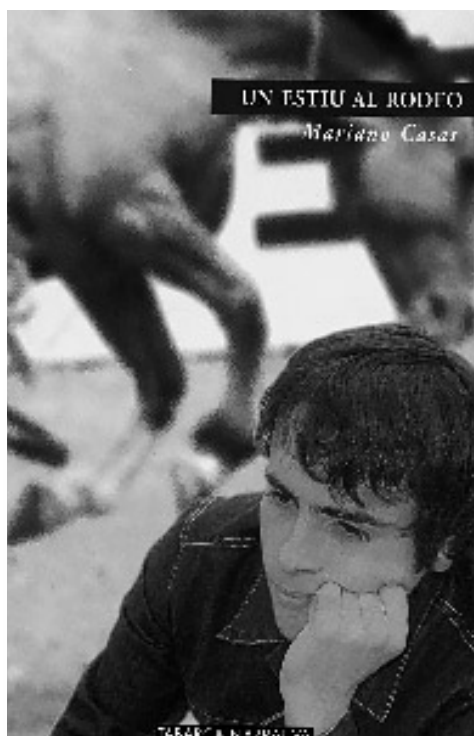
El llibre inclou un vocabulari exhaustiu i una proposta didàctica sobre el sistema solar i el calendari. Els infants poden aprofitar els exercicis que tracten les fases lunars, el nom dels planetes i l'etimologia dels dies de la setmana.

El més valorable de la història és la visió positiva que dona del quefer col·lectiu com a forma de viure les relacions entre les persones.

Imma Gandia

El rodeo des de dins

Un adolescent travessa, amb la seua mare, la ruta dels *rodeos* a l'estat nordamericà d'Utah. El diari de viatge del jove serveix per introduir el lector en uns paratges que molts pocs coneixem de prop: l'Amèrica profunda, els *cowboys* o la música *country*.

UN ESTIU AL RODEO

MARIANO CASAS

COL·LECCIÓ «TABARCA NARRATIVA», 31

91 PÀGINES

TABARCA LLIBRES, VALÈNCIA, 2003

Un estiu al rodeo és el diari personal del jove protagonista del nou llibre de Mariano Casas (València, 1963). Amb aquesta nova novel·la, Casas torna al món de la literatura juvenil per relatar la història d'un adolescent que viu a un poble petit i tranquil de l'Estat d'Iowa, Beaulieu. El jove es troba amb la possibilitat de viure una aventura d'estiu quan sa mare li escriu convidant-lo a seguir-la en la ruta pels pobles del *rodeo* a l'estat d'Utah. En el seu viatge, el jove coneixerà personatges que l'aproparan a un món desconegut i nòmada i es retrobarà amb una mare de qui no rep notícies massa sovint. El protagonista del llibre viu amb els seus avis materns a Beaulieu i amb la invitació de sa mare troba l'excusa perfecta per abandonar la pau d'un poble que, quan arriba l'estiu, és, tot i encara, més tranquil. Així, de la mà del jove que escriu el seu propi diari, Mariano Casas ens ofereix el relat de l'aventura i de la novetat que suposa per

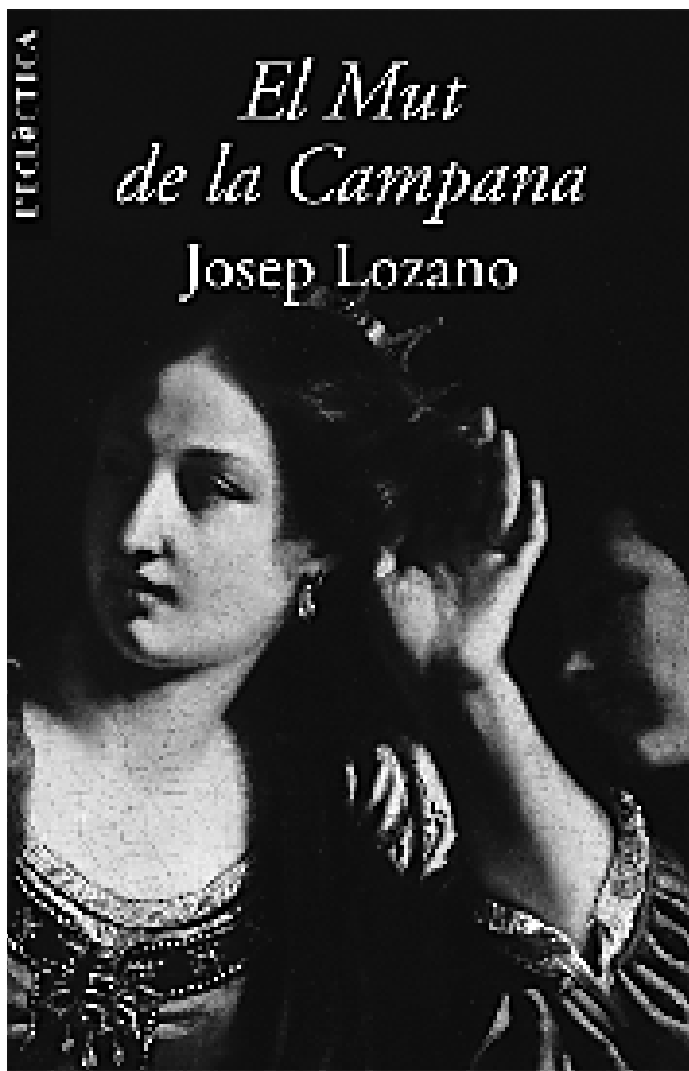

als ulls d'un jove conèixer noves terres i nova gent. Sens dubte, *Un estiu al rodeo* és un dibuix del paisatge de l'Amèrica profunda un tant desconeguda per a molts, però alhora, universal i tòpica. La realitat nordamericana que ens mostra la novel·la rebutja visions simplificadores i ens ofereix un mosaic interessant i, en moltes ocasions sorprenent, sobre un tipus de vida i uns personatges les històries dels quals són enfilades per la veu d'un narrador que participa de la intensitat de les noves experiències. *Un estiu al rodeo* és també el relat de les relacions del protagonista amb la seua mare, de la vida nòmada i un tant excèntrica dels personatges que viuen en l'ambient dels *cowboys* nordamericans –que de vegades ens recorda a la vida dels artistes de circ– i dels vincles que existeixen entre persones que comparteixen una vida itinerant. La música *country*, melodia inevitable d'aquesta part dels Estats Units d'Amèrica, es converteix també en fil de l'acció, com si d'una banda sonora es tractés. Johnny Cash, Johnny Denver, Dolly Parton o Linda Ronstadt són les veus musicals que omplien les pàgines del diari on el jove escriu les històries que cada dia escolta de la veu de sa mare i dels seus companys de viatge. El protagonista de la nostra història torna al seu poble quan rep un telegrama

que li avisa de l'atac al cor que ha patit el seu avi. Sa mare decideix no acompanyar-lo. I tot i que ell li ho recrimina, és en arribar a Beaulieu quan troba que la situació no és tan greu com li havien dit. Entén, finalment, les raons de sa mare i es reconcilia amb ella, sense recriminacions. Ara només resta escriure la història del seu estiu al *rodeo*, una història on trobarem el gran espectacle de les actuacions, però on tampoc no faltaran les cares i les veus que són darrere: els protagonistes dels seus dos mesos de vacances per les terres d'Utah. La nova novel·la de Mariano Casas ens endinsa, tot allunyant-se dels tòpics i de les visions simplistes, en un món que sorprèn i que és pràcticament desconegut per a la majoria dels lectors.

Sònia Martínez Icardo

Pecat i penitència

La col·lecció «l'Eclèctica» de Bromera arriba al número cent amb un dels noms destacats del panorama narratiu valencià contemporani: Josep Lozano, que torna a la primera plana de l'actualitat literària després de més d'una dècada de silenci.

En la València de la segona meitat del segle XVII té lloc una història desafortunada, trista, turmentosa i amb un final abrupte, podríem dir. Bernat Crestalbo, protagonista i narrador d'aquesta novel·la, ja en la tardor de la seua vida es decideix a deixar constància d'una biografia marcada per una falsa vocació religiosa. Aquest frare dominic, a qui alguns pronostiquen un futur com a predicador de l'alçada del mateix Sant Vicent Ferrer, sent des de ja ben prompte la crida irrefrenable de la carn. Tot i això, a base d'autodisciplina aconsegueix deixar de banda per un temps la temptació i llau-rar-se un nom tot fent sermons per diferents contrades del País Valencià. Els seus dots oratoris arriben a oïdes de les altes instàncies eclesiàstiques i Bernat és traslladat al cap i casal. És en aquesta ciutat on havia nascut i crescut, on trobarà també la temptació que el farà sucumbir, previsiblement, en el pecat. El pecat té nom de dona: Constança, ni més ni menys. Precisament la *constància* d'aquesta dona, casada i de reputació dubtosa, juntament amb la feble devoció del clergue s'uneixen en una passió amorosa prohibida. En el moment de consumir-se aquest pecat, la ciutat de València és presa per la desgràcia de la pesta, que desencadenarà el final de la història amorosa i serà

EL MUT DE LA CAMPANA

JOSEP LOZANO

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 100

310 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2003

la prova del càstig diví. En aquesta novel·la, Lozano torna a reeixir pel treball lingüístic, un

dels aspectes que la crítica ha assenyalat amb més insistència en relació a les obres anteriors d'aquest autor. L'estil classicitzant, l'ús continuat, que no abusa, de modismes, frases fetes, refranys, dites populars i cançons, així com una riquesa lèxica, que no arriba mai a la pedanteria, fan d'aquesta narració una veritable joia lingüística. En la nostra opinió, aquest és l'aspecte més destacable de la novel·la, tot i que no deixa de ser important també el retrat amè dels costums i l'atmosfera de la València barroca, que traspua en les cremes públiques inquisitorials, els enardits sermons dels capellans, la disbauxa dels carrers de la ciutat per Carnestoltes o la descripció detallada de la processó del Corpus. Lozano aconsegueix en *El Mut de la campana* que la previsible història d'aquest frare lligat als plaers terrenals esdevinga una peça literària notable a partir d'un valuós esforç lingüístic i etnogràfic. L'enigmàtic Mut de la campana funciona com la consciència d'un personatge que veu com la plaga divina ho ensorra tot al seu voltant i que no té més remei, per redimir-se del pecat, que tallar la font de tot aquest terrabastall de soca-rel.

Isabel Moll

Un clàssic revisitat

Ens és grat reprendre una petita joia de la literatura francesa que ha estat interpretada tantes vegades i de tantes maneres. Retrobem un dels mites femenins ara de la mà d'Edicions Bromera, quan tot just s'estrena l'última versió cinematogràfica.

CARMEN

PROSPER MÉRIMÉE

TRADUCCIÓ DE JOSEP LOZANO

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 102

114 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA 2003

El romanticisme francès ha creat una galeria de mites literaris que formen part indestruïble de la nostra cultura i que han estat model de comportaments i d'obsessions, de grans passions i d'adoctrinaments sobre la vida i també sobre la mort. Pensem que si l'amor és un invent dels poetes del segle XII, amb les grans plomes franceses del XIX (Flaubert, Balzac, Zola) naix la passió més descarnada, presa des de tots els angles possibles. Els trobadors medievals cantaven la bellesa noble i impossible de la dama; els romàntics esquinçaven els mots com els vestits i llurs personatges estimaven fins a la mort. La lectura de *Carmen* és un camí que mena a la tragèdia. Un camí al llarg del qual creix l'arbre de la passió i es nodreix de sexe. Merimée, des de la seua visió de *français* en terres andalusís, dibuixa la dona capaç de despertar un desig arravatador, un amor cec que solament pot acabar en desastre. Perquè Carme

pretén ésser un esperit lliure i res ni ningú no li ho impediran. Les necessitats més bàsiques (el menjar, el beure i el jeure) la porten al món del xantatge, el robatori, les aparences i les infidelitats. L'home que la vol per ell sol, es veu abocat a l'abisme des del moment que es mostra possessiu. El destí està escrit des de l'inici, no s'hi pot fer res. Avui, el mite de Carme es reinterpreta una vegada més. Hi traspuja sexisme, hi ha una càrrega de símbols femenins que ratllen l'abús estrictament masculista. Hi assistim al drama *espanyol* amb tota la càrrega folclòrica que podem concebre. N'acusem l'esperit castigador de l'alta cultura que ja observàvem a l'òpera de Bizet. Llegiu sinó la cita de Pal·ladi que encapçala la novel·la: «Tota dona és com el fel; però té dues hores bones: l'una al llit i l'altra a la mort».

Ara bé, el personatge de Carmen, com a gran heroïna, pren vida pròpia i supera el mestre, escapa de les restriccions del paper que li han atorgat i emergeix entre les pàgines amb una força i un convenciment arravatadors. Hi ha, al final de la narració, un capítol que vol retratar l'Espanya de l'època, amb l'anàlisi de l'home i de la dona –sobretot la dona– gitanos.

Aquest capítol no figurava en la primera edició de la novel·la. Merimée cregué

necessari aclarir els orígens d'aquesta raça, tímida i audaç alhora, que tenia les dones més boniques que mai havia vist; això sí, solament són boniques de joves ja que després (sic) esdevenen fastigoses. I a més a més, amigues de les potingues enganyoses i de la poca higiene personal. Aquest epíleg ho acabarà, doncs, d'arreglar.

No deixa de ser un bon treball de traducció de Josep Lozano, gràcies al qual redescobrim el mite de la primera *femme fatale*. I és Bromera qui ha volgut aprofitar l'estrena del film de Vicente Aranda durant aquestes setmanes per servir-nos-el també en format de llibre. La portada ho diu tot.

Begonya Mezquita

Trece cuentos de amor

Desde su exilio francés el escritor ruso Iván Bunin escribió algunas pequeñas obras maestras: son cuentos de amor cuyos protagonistas existen para amar, viajar y morir. La vieja Rusia prerevolucionaria es uno de los escenarios privilegiados por el escritor.

EL AMOR DE MITIA Y OTROS RELATOS

IVÁN BUNIN

SELECCIÓ I PRÒLEG DE JOSÉ MUÑOZ MILLANES

TRADUCCIÓ DEL RUS I

NOTES DE VÍCTOR GALLEGO BALLESTEROS

COL·LECCIÓ «NARRATIVA CLÁSICOS», 21

266 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2003

El escritor Iván Bunin escribió algunos de sus mejores cuentos en su exilio de Grasse en Francia. Tratando de obviar la amarga realidad de un exilio y una guerra, el escritor ruso volvió a escribir sobre uno de los temas que más le había obsesionado en su narrativa anterior: el amor. *El Amor de Mitia y otros relatos* recoge trece de estos cuentos escritos por Bunin entre 1920 y 1944. Estas pequeñas piezas en prosa son el medio que el escritor ruso escogió para mostrar la expresión final de su arte. Algunos son tan breves que, tal como José Muñoz Millanes señala en el prólogo a esta edición, a veces se acercan al poema en prosa. Estas trece historias de amor son particularmente exquisitas. El escritor ruso tiene la habilidad asombrosa de contar-nos una historia al mismo tiempo que la traduce a un lenguaje de sensaciones corporales para que el lector pueda escucharlas con los ojos, el tacto y el olfato. Bunin hace uso de una prosa bien equilibrada y clara. Relata con precisión y detalle el modo en que Mitia, Natalie, Katia o Levistki viajan, aman, y mueren o sufren. Las tonalidades y olores del sol, la noche, el humo y el día, se vuelven tan necesarios para la historia como lo es la experiencia particular que en relación con el amor tiene cada uno de sus protagonistas. Las escenas de estos cuentos, cada vez más breves, son sólo las

precisas, como breves son también los momentos de felicidad que disfrutaban sus protagonistas. El escritor ruso somete sus habilidades técnicas y expresivas a examen. Es la etapa final de su larguísima vida creativa y su atención se centra en investigar la esencia de estos relatos en los que cada vez tiene mayor peso la economía narrativa, y con esta fijación Bunin persigue en estos textos la igualdad entre estructura y contenido. Si la irracionalidad de la vida decide repentinamente la muerte de uno de los amantes, las líneas finales del relato, con igual brusquedad, informarán al lector del trágico desenlace. Estos cuentos de Bunin tienen ritmos y texturas. Su lectura es como recuperar escenas y momentos que también nos pertenecieron hace tiempo porque, en alguna medida, todos hemos sufrido una «insolación» de amor y hemos sido un Mitia, un Levistki, una Katia o uno de esos amantes que nunca confesó su nombre, pero cuyos ecos de lo que hubiera querido ser quedó grabado una noche en una posada de provincias o en un camarote de un vapor del Volga. Podría concluirse que este es un libro sobre el amor trágico. Bunin hubiera corregido estas palabras y habría afirmado que se trata de un libro sobre la vida.

Teresa Villarroya

El mismo libro

Con *El fanal hialino*, Andrés Trapiello ha publicado la undécima entrega de sus diarios. En su obra diarística se nos revela la naturaleza del escritor leonés (Manzaneda de Torío, 1953) en su medio.

EL FANAL HIALINO

ANDRÉS TRAPIELLO

COL·LECCIÓ «NARRATIVA CONTEMPORÀNEA», 16

646 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALÈNCIA, 2003

Es Andrés Trapiello uno de esos escritores que vienen tejiendo desde unos años a esta parte una obra singular, atractiva, capaz de abarcar una diversidad de géneros cuyo ejercicio da cuenta de la inventiva y la maestría con que ejerce su oficio. Poeta, novelista –ha ganado la última edición del Premio Nadal con su particular incursión en el género negro, *Los amigos del crimen perfecto*–, ensayista, columnista, crítico literario, diarista –tal y como se nos viene presentando desde su *Salón de pasos perdidos*, serie a la que pertenece esta última entrega que hoy nos ocupa–, pero también tipógrafo, pintor y cosedor de letras y libros y aun editor antes (la extinta editorial Trieste) y ahora (La Veleta en la granadina editorial Comares).

Los días, y con ellos los años, pueden sucederse sin apenas cambio alguno. En los diarios de AT pasa un poco lo mismo: las entradas vienen dictadas, a menudo, por esa cotidianidad de las

pequeñas cosas a las que su autor tiene acostumbrados a sus lectores.

Desde *El gato encerrado*, primera entrega de estos peculiares diarios, AT no ha cesado de llevarnos de la mano por su particular universo vital y literario: los domingos en el Rastro, las salidas a provincias para llevar a cabo lecturas o conferencias, el refugio campestre que supone Las Viñas o los entresijos de su oficio como escritor y tipógrafo son asuntos que toman carta de naturaleza en este cada vez mayor, y paradójicamente mejor delimitado, *Salón de pasos perdidos*.

Resumiendo, no hay nada nuevo en este libro: AT, como sus queridos Stendhal o Baroja, escribe una y otra vez, es decir siempre, el mismo libro. Ni siquiera merece la pena enfatizar aquí en algunos capítulos o entradas fruto del tiempo y la observación de este diarista sobresaliente. Se pueden y deben descubrir con su lectura.

Oscar Wilde no dudaba en recomendar grandes dosis de entusiasmo al crítico. Osó alentar pasiones hacia la obra de los escritores a los que nos une un halo vital lo suficientemente intenso como para reconocernos en las páginas de sus escritos, algo que hoy en día no está bien visto ni es recomendable practicar, so pena de verse marcado por una cruz que

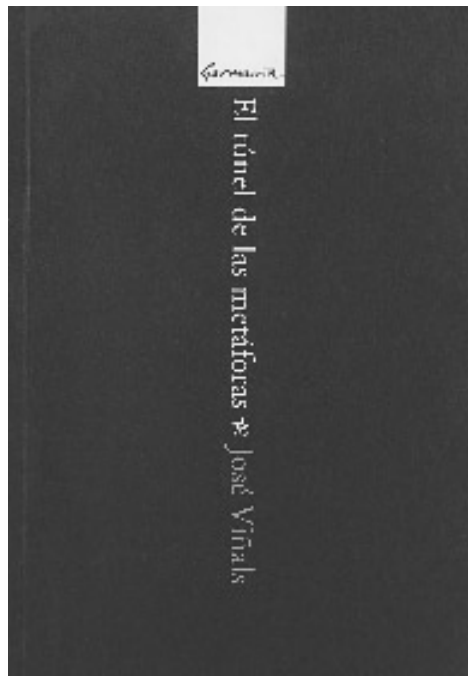
delimite intereses comerciales o, en general, espurios. No es el caso, no solamente porque AT no pertenezca a la nómina de ningún poderoso grupo editorial sino porque, además, sus lectores —ese centenar de lectores a los que él siempre alude, al que hemos de añadir aquí al crítico— es incapaz de algo así. Si hemos de resaltar algo, que sea entonces la capacidad de AT para transmitir esa melancolía que a menudo anega sus páginas. Y si no con pasión, sí que defenderemos con orgullo las páginas de esta ficción vital y duradera.

Rafa Martínez

El túnel de los afectos

Autor de obras de culto como *Entrevista con el pájaro* o *Transmutaciones*, ensayista, cuentista, dramaturgo y poeta, José Viñals nos vuelve a sorprender con *El túnel de las metáforas*, una obra que explora la amistad, el amor y la poesía desde nuevas perspectivas literarias.

EL TÚNEL DE LAS METÁFORAS

JOSÉ VIÑALS

121 PÁGINES

EDITORIAL GERMANIA, ALZIRA, 2003

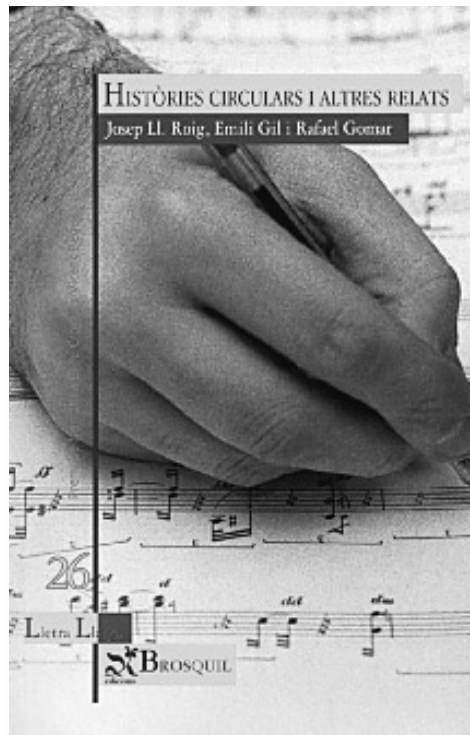
A comienzos de nuestra era, Casio Longino escribía que «lo sublime es el eco de un espíritu noble». Casi veinte siglos después, ese mismo eco resuena en los versos del poeta argentino José Viñals. Quizás un sólo ejemplo baste para demostrarlo: «En el meridiano/ funeral/ del vocablo/ se extinguen los sabores./ Insípido licor/ la despedida». Hijo de un anarquista español refugiado en la Argentina, José Viñals (1930) conoció las fatigas de la vida de campo, el inagotable mundo de las letras, el amor, el desamor, la persecución ideológica, el exilio y, ya en la vejez, el reconocimiento literario. Su primer libro de poemas, *Entrevista con el Pájaro* (1969), está considerado como una obra de culto en el marco de la post-vanguardia latinoamericana. El variado registro de su obra se completa con la dramaturgia, el ensayo y el cuento. Solamente su «Poesía reunida», editada por el Ayuntamiento de Jaén en 1995, abarca tres vastos volúmenes. Pero, a pesar de su importante trayectoria, para Viñals los galardones se hicieron esperar: recién en 1999 recibió el Premio Hiperión, por Milagro a Milagro, y en 2000, el Jaime Gil de Biedma, por *Transmutaciones*. En su última obra, *El túnel de las metáforas*, el autor explora su faceta de creador a la luz de sus afectos. Ajeno a la

tradición hesiódica que hace del poeta un hombre «inspirado» por la divinidad, Viñals encuentra la materia de su arte en el cultivo del amor y la amistad. *Alrededores de la amada* o *De amigos vengo*, títulos de las dos últimas partes del libro, hablan por sí solos. Del contexto de las conversaciones diarias, del trato cotidiano con su gente, el poeta argentino extrae versos como éstos: «Me dijo: no te vayas./ Le dije: no hay olvido./ Nos entendemos/ en los arrabales». Mucho de personal y algo de colectivo se combinan con una particular manera de reflexionar para hacer de ésta una obra íntima, madura, pero que no por ello excluye las sorpresas, tan características de Viñals, como ésta: «Cometí silencio./ Cometí muerte./ Cometí germanio/ rojo». Acaso en esa singular manera de ahondar en los territorios de la conciencia, de explorar la fragil condición del ser humano y de perseguir la redención de los hombres por medio de la amistad y del amor, se encuentre la prueba de que en los tiempos de hoy, como en los de Casio Longino, la nobleza de espíritu y de estilo son la base de toda buena poesía.

Lucas Rodrigo

Històries circulars i altres relats

Aquest número 26 de la col·lecció «Lletra llarga» dirigida per Arnau Bernat Alonso recull els relats que van obtenir el premi de narrativa breu Cronista Vicent Beguer i Esteve de Torrent. Es tracta de diferents històries dirigides a un públic adult.

HISTÒRIES CIRCULARS I ALTRES RELATS

JOSEP LLUÍS ROIG, EMILI GIL I RAFAEL GOMAR

*I PREMI DE NARRATIVA BREU CRONISTA VICENT BEGUER
I ESTEVE DE LA CIUTAT DE TORRENT*

COL·LECCIÓ «LLETRA LLARGA», 26

120 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

Històries circulars i altres relats és un llibre que mostra part de l'obra de tres autors: Josep Lluís Roig, Emili Gil i Rafael Gomar. L'excusa de publicació és, imagine, la convocatòria d'un premi literari a la ciutat de Torrent. Gràcies a aquesta oportunitat podem tastar tres maneres diferents d'entendre la literatura. En primer lloc, el lector hi trobarà els relats de Josep Lluís Roig i Sala (Oliva, 1967). Aquest autor ha conreat principalment la poesia i el teatre. Ara, enceta un nou apartat: la narració breu. I ho fa bé. Tots els relats són entretinguts (des de *Teoria de l'atzar*, que alça el teló, fins a *La nit perfumada dels mangos*, que el tanca). Es nota que hi ha un bon treball darrere de la inspiració. Aquest llibre pot ser una bona targeta de presentació per a l'autor. Potser en poc temps veurem l'autor en solitari en les prestatgeries de les llibreries. O, fins i tot, també dins un equip solvent de guionistes d'alguna televisió que done oportunitats als escriptors àgils i amb cultura. Tot seguit, el lector es pot endinsar dins el món fantàstic d'Emili Gil i Pedreño (La Sénia, 1969). Un autor que ha rebut diversos premis per les seues creacions literàries. Ací ens mostra un parell de contes breus: *La mar blava* i *Passió a La Roda*. Es tracta de dues narracions de gènere fantàstic, de sang i fetge, que

mostren situacions inquietants. Un apunt filològic amb importància: si llegiu els relats comprovareu que estan escrits en la mateixa llengua que els dels altres autors, però amb alguns trets diferents. Aquests trets mostren l'amplitud de mires del jurat i també la naturalitat de l'editorial. Naturalitat que, a vegades, s'ha de convertir en valentia en uns temps farcits de reduccionismes estúpids. Felicitacions i enhorabona. Finalment, el relat *Complicitat*, de Rafael Gomar i Lloret (Gandia, 1955). Com a creador, aquest autor se centra en el gènere narratiu, tot i que també ha conreat la poesia. L'any 1990 va guanyar el premi Víctor Català amb *Legítima defensa*, i a més va guanyar el Premi dels Escriptors Valencians l'any 1992. També va guanyar amb *Batecs* el premi Recull Joaquim Ruyra de narració. Ací ens mostra una història trepidant de *lladres i serenos* que conclou el llibre amb un bon regust. Tot plegat, un llibre entretingut amb escriptors que, en un futur no massa llunyà, també poden guanyar premis més coneguts per al gran públic. De fet, autors com Vicent Usó o Toni Cucarella també tenen llibres dins la col·lecció «Lletra llarga» de Brosquil Edicions.

Josep Manuel Martínez Polo

Júlia a la casa dels sants

Isabel-Clara Simó li ha «pentinat l'embullada cabellera» i li ha «desfet els nusos» a Júlia, una novel·la que ara té vint anys i que reedita Edicions Bromera. Ja fa vint anys que els lectors li feien costat, però, malgrat les grenyes a què es refereix l'autora.

JÚLIA

ISABEL-CLARA SIMÓ

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 99

295 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2003

De la primera vegada que vaig llegir aquesta novel·la, en servava encara el record de la sensació d'uns peus descalços sobre el terra fred de la incipient primavera alcoiana, i el so d'una mare que cantava pel pis. Júlia comença així, una història fresca d'una xiqueta plena de somnis, esponja de sensacions. I després el ritual, la llet que s'escalfa, el camí de la fàbrica, el cansament físic.

La novel·la recull dues històries en una de sola: d'una banda, la història d'una Alcoi convulsa des de mitjan segle XIX i fins al primer terç del XX. De l'altra, el conte de la treballadora que esdevé mestressa, des del moment que l'amo de la fàbrica, vidu de pocs dies, li demana que s'hi case.

La primera història, la social, ens permet de fer un recorregut excepcional per una ciutat irrepètible, i ens dona la resposta exacta a totes les preguntes que encara hui ens formulem quan mirem Alcoi des del pont, amb tota aquella ar-

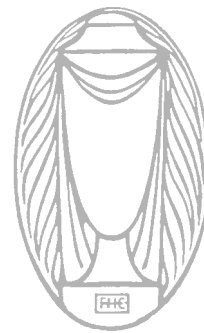

queologia industrial que agonitza i, alhora, tota la vida que encara respiren aquelles cases antigues de rics del tèxtil. Quantes coses hi van passar, en aquelles dècades, per aquells carrers? Isabel-Clara Simó encerta a fer-nos entendre que tot el que s'esdevenia arreu dels països en vies d'industrialització –els problemes de la substitució de l'home per la màquina, la necessitat de canvi que tenien els amos de les fàbriques, el desig d'innovació i de millora de la productivitat, la quimera per les bones vies de distribució i d'arribada de la matèria primera,... – s'esdevenia també, a una escala de ciutat mitjana, a Alcoi. I, al costat de la qüestió purament industrial, i totalment lligada amb aquest tipus de problemes, hi havia la preocupació per les idees polítiques, i per l'adhesió que hi mostraven els uns –els que tenien les mans rasposes de fer anar els mecanismes– i els altres, –els que se sentien amos de les naus però també, fins a cert punt, dels que s'hi deixaven la pell.

Júlia comença a l'esglauó més baix, amb totes les altres estameres, però un caràcter fort, despert i una rebel·lia que li ve de son pare, *Pepet de l'Olla*, mort al penal d'Alacant, l'apugen fins al més alt que podia desitjar qualsevol alcoiana. Com sempre, però, la història dels èxits

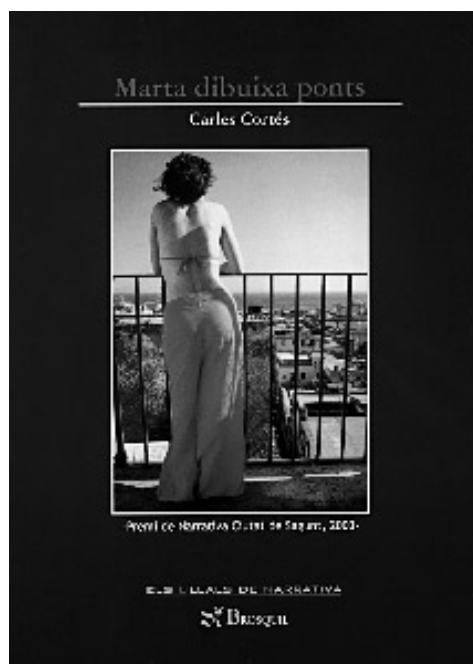
és la història d'unes renúncies vitals que ni tan sols el temps va minvar-ne la necessitat. El més interessant de la novel·la, al meu parer, és el mestratge amb què Simó guia la protagonista perquè faça front a la incomprensió d'una família política que la veu com una jove intrusa que vol fer-se amb els diners. Aquell camí que Laura de Comarquinal acaba abandonant, és el mateix que fa enfortir Júlia, per a la qual l'autora reserva una revenja final amb un cert regust de derrota.

Maite Insa

Una dona, dues ciutats

La darrera novel·la de l'alicoià Carles Cortés, *Marta dibuixa ponts*, que ha obtès el premi de Narrativa Ciutat de Sagunt, és com un fresc d'imatges, pensaments i sensacions. A través de les paraules de la protagonista fem un viatge, sobre un pont imaginari, a l'altra banda de la Mediterrània.

MARTA DIBUIXA PONTS

CARLES CORTÉS

PRÒLEG DE MARIA-ANTÒNIA OLIVER

251 PÀGINES

BRÒSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

Qui no ha somniat alguna vegada de viure durant un temps en una ciutat llunyana? Qui no ha estat temptat, malgrat no haver-ho fet mai, d'anar a un indret desconegut i anònim per fugir dels problemes? El començament de *Marta dibuixa ponts*, una redacció íntima de la història de la protagonista, no ens dóna la resposta a aquestes preguntes; és la lectura de la novel·la qui ens farà reflexionar sobre aquestes qüestions que són patrimoni de la nostra generació, dels qui ara voltem els trenta, així com de l'imaginari comú.

La novel·la traça de forma subtil un cercle perfecte que comença a Alacant allargant-se fins a Nàpols per tornar enrera dotze anys després, al mateix punt, inexorablement. Dins d'aquest cercle, seguint el seu recorregut, hi ha la Marta, una noia amb moltes pors i una vida que oscil·la entre l'amor d'una àvia comprensiva que la prote-

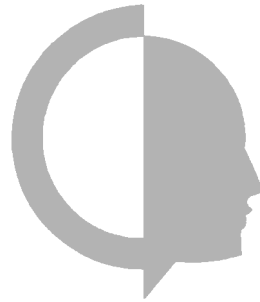
geix i l'alliçona, l'estabilitat familiar d'uns pares «normals» i els dolorosos moments de desfeta procedents de diferents eixos de la seva existència.

La Marta fuig d'Alacant per fugir d'ella mateixa i va a parar a la ciutat més desconeguda, i per això injustament valorada, del sud italià. En aquest moment, trobem el primer dels ponts imaginaris construïts per la protagonista al llarg de la seua història, un pont que la duu a descobrir, amb els ulls de la jove de vint-i-tres anys, tot un món que conté al seu interior, una multiplicitat d'esferes i de colors. Els colors de la roba estesa al carrer, de la mar, de l'horabaixa a les places de la ciutat, dels quadres del Sandro, dels besos d'en Fabrizio, de la solitud, de la passió...

A través de la veu de la Marta dona, fent un balanç de la seva vida, coneixem la Marta nena embolcallada amb l'estima de l'àvia, l'adolescent que desperta del somni només en una vesprada, la jove que vol deixar enrere tot allò que li fa nosa i que no gosa afrontar, la dona adulta que haurà d'encarar-se amb el seu passat perquè aquest alcança el seu present. Un present que deixa enrere una particular història d'amor amb el Fabrizio, jove napolità que li fa descobrir la part més fosca de la societat napolitana així com el seu encís més íntim.

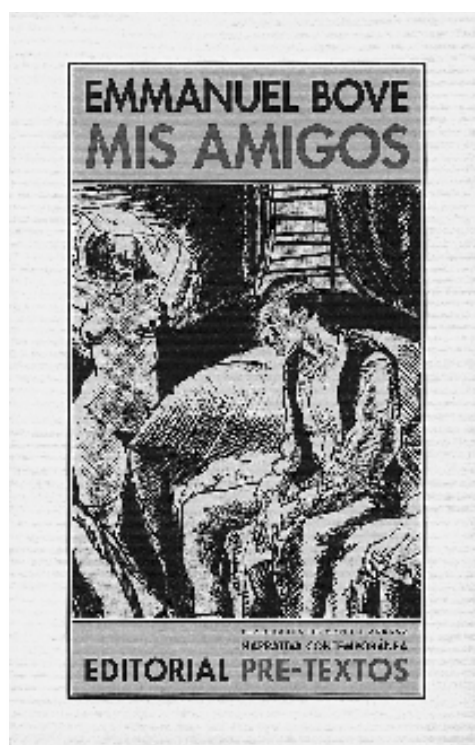
L'autor aconsegueix crear una veu narrativa femenina en tota la seva complexitat dins d'una estructura que alterna la narració del present i del passat de la protagonista. Hi ha al llarg del relat, tanmateix, moments en què el ritme decau i és una mica lent. Això no impedeix que *Marta dibuixa ponts* siga una lectura recomanable per com endinsa el lector dins de l'espiral vital de la protagonista a través dels seus ponts.

Maria Sirera

Con candor y sordidez

Emmanuel Bove (1898-1954) publicó a los veintiséis años *Mis amigos*, la historia de un vagabundo solitario que, sobre todas las cosas, desea ser querido: un mundo sucio, oscuro, marginal aparece a través de la mirada a veces ingenua y siempre lúcida del protagonista.

MIS AMIGOS

EMMANUEL BOVE

TRADUCCIÓN DE MANUEL ARRANZ

COL·LECCIÓ «NARRATIVA CONTEMPORÀNEA», 21

145 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2003

Cuenta la escritora Fabienne Bradu que cuando Emmanuel Bove jugaba al ajedrez con André Gide en Argel, donde se había refugiado ante el estallido de la Segunda Guerra Mundial, le dejaba ganar, porque la idea de fracaso no lo hería tanto como a su contrincante. Cierta o legendaria, la anécdota quizá ilumine como pocas la personalidad del autor parisino, o si no, al menos define con exactitud la de Victor Bâton, protagonista de *Mis amigos*, publicada en 1924 por Colette: un jovencísimo escritor de veintiséis años deslumbraba con su primera novela a los críticos y lectores franceses del momento.

¿De qué no sería capaz Bâton a cambio de un poco de afecto? «Alto, sentimental e indolente» como él mismo se describe en algún fragmento, el vagabundo subsiste de la escasa pensión que trimestralmente recibe del estado por las secuelas que le han dejado sus heridas de guerra. Su vida transcurre len-

ta, callejeando, hasta que por la noche se recoge en una pensión miserable de las afueras de París. No trabaja y su afán no es mejorar su estatus económico, sino su situación sentimental: «Siempre ha sido así en mi vida. Nadie ha respondido nunca a mi afecto. Lo único que deseo es amar, tener amigos, y siempre me quedo solo. Se me da una limosna y luego se huye de mí. La suerte realmente no me ha favorecido».

Es, precisamente, la relación que mantiene con estos «amigos» lo que constituye la novela: cinco seres de pelaje variopinto que, por una u otra razones acaban defraudando a Victor Bâton: una tabernera, un tipo de ética dudosa, un marinero suicida, un hombre de buena posición y una cantante de un café de los suburbios. «Los temas no existen; sólo existe lo que se siente», dijo Emmanuel Bove en una de las pocas entrevistas que concedió en sus cuarenta y siete años de vida.

Marginal, oscuro, de una sordidez extrema es el mundo que aparece en *Mis amigos*; y si este universo no alcanza la negrura total es, como sugiere F. Bradu, porque hay un humor –negro, pero humor– que lo atraviesa y que a menudo proviene de la candidez de su protagonista: «Al brindar, observé que mis uñas estaban más limpias que las

de mi compañero. No supe si debía sentirme orgulloso o molesto». Son estos gestos los que definen sucinta, pero muy precisamente a los personajes: basta un detalle para que sepamos con exactitud de qué pie cojea cada uno.

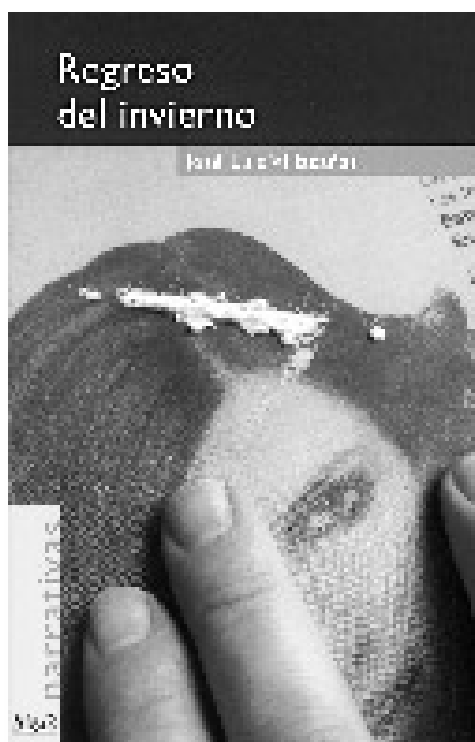
Tras su éxito inicial, la literatura de Emmanuel Bove se fue olvidando hasta que en los años ochenta se reeditó su obra completa. Así, como escribe Manuel Arranz, traductor de esta edición, «el mayor de los autores franceses desconocidos, como le llamara también Samuel Beckett, dejó de ser un desconocido, pero no dejó de ser en cambio uno de los mayores autores franceses del siglo XX».

Arantxa Bea

Naufragi a l'hivern

Una novel·la en la qual el seu autor, tot utilitzant una trama de gènere negre, intenta aprofundir en l'ànima humana cercant les arrels de la nostra autodestrucció i el peatge que cal pagar-li a la vida per aconseguir un petit bocí de felicitat, perquè la felicitat no és un estat en si mateix, sinó el producte generat per les nostres accions.

REGRESO DEL INVIERNO

JOSÉ LUIS VILLACAÑAS

COL·LECCIÓ «NARRATIVAS», 9

278 PÀGINES

ALGAR EDITORIAL, ALZIRA, 2003

Com en la cançó de Billy Joel, que en castellà adaptà Ana Belén, aquesta és la història d'un perdedor, d'un naufrag que ha deixat de tenir l'estima de la seua família per un error i es deixa arrossegar per la vida amb la ceguesa i l'orfandat que produeix l'opacitat de la tristesa. Un alienígena de la societat que deambula per la ciutat i que, sense adonar-se'n, es col·loca en el punt de mira dels deprimits del costat fosc. Uns podrits que el trien com a víctima d'un gran i perillós engany. No res és personal, només es tracta de negocis, d'una jugada que sobre el paper pot significar un bon grapat de calés. No hi ha cap vincle entre l'un i els altres. Ací s'enganya i es mata sense passió, a la fi acaba sent, com a la jungla, una qüestió de supervivència. Però allò que per a un altre significaria la fi del dolor que l'arrossegava, per a ell acaba convertint-se en un revulsiu i en una possibilitat

d'aconseguir el perdó de la seua esposa i la rehabilitació davant dels seus fills. Així que el personatge agafa el tren, abandona la ciutat, València, i desapareix en una masia de la Vall d'Albaida, el lloc on un dia fou feliç i que ara converteix en un refugi guardat per un altre perdedor.

Amb intel·ligència, astúcia i una gran sang freda el protagonista anirà desenvolupant un pla que el portarà a un pas de la mort, però també amb el retrobament de la seua vida i dels seus éssers estimats.

Però la narració no és lineal, sinó més aviat complexa. A través de la història del protagonista anem descobrint els seus orígens familiars, situats en un poble andalús, i els del seu oncle, emigrant durant diversos anys a París, convertit en el seu improvisat còmplice.

Ens parla de la cara oculta de la ciutat, de les seues clavegueres i de la fauna que les habita. Del camp, concretament del secà valencià, tan diferent al regadiu de les planes litorals. I el presenta com un espai, quasi com un ventre matern, on poder refer-se de les ferides del camí i retrobar-se de nou. Caldria fer un parèntesi i aprofundir en la manera com fa ús l'autor de la relació entre camp i ciutat. Per a mi són molt més que uns simples escenaris.

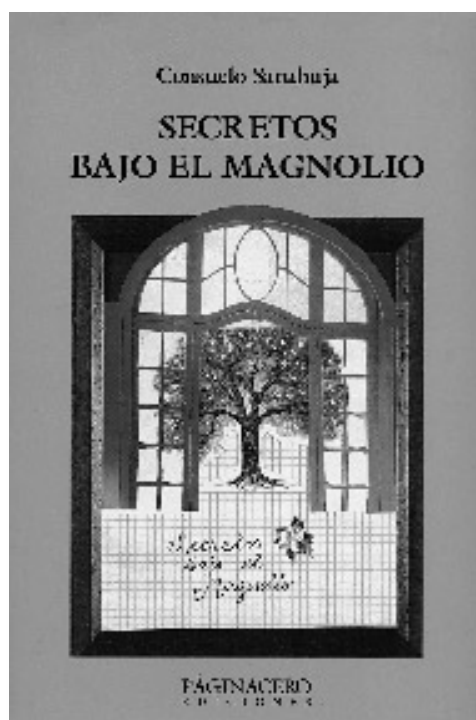
També ens parla d'emigrants que han perdut l'espai on eren arrelats i caven amb dolor i perseverança les seues arrels en un nou territori.

De fet, es tracta d'una novel·la que s'emmarca dins d'allò que es diu gènere negre, encara que amb un fort component psicològic. Villacañas gaudeix desxifrant la complexa personalitat del personatge, atura per uns instants els plans per aprofundir més enllà del diàleg i de l'acció present, ja que un detall del caràcter pot canviar el futur més pròxim.

Manel Alonso

Una novela íntima

Primera novela de la autora, más conocida hasta este momento por su producción poética, *Secretos bajo el magnolio* es una obra entre intimista y costumbrista que describe el deslizamiento de la vida en el seno de una familia burguesa española del siglo XX.

SECRETOS BAJO EL MAGNOLIO

CONSUELO SANAHUJA

COL·LECCIÓ «EL SUEÑO DE BABEL»

288 PÁGINES

EDICIONES PÁGINACERO, VALÈNCIA, 2003

Secretos bajo el magnolio es la primera novela de Consuelo Sanahuja (Valencia, 1936), autora más conocida entre nosotros como poeta; *Vestíbulo de la danza*, *Cautividades* y *Contrapunto* son sus tres poemarios publicados hasta el momento; en 1993, no obstante, ya dio una primera entrega narrativa con el libro de relatos *Los insomnios de la luna*. La deriva, al menos parcial, hacia la narrativa podría ampliarse con alguna de las novelas que tiene en proceso de escritura.

Compuesta en primera persona, *Secretos bajo el magnolio* se encuentra ambientada en una casa solariega próxima a la costa mediterránea española. La niña protagonista de la historia, hija de un oficial del ejército destinado en África que muere a edad temprana, tiene cuatro años cuando llega a la llamada Casa Grande de la mano de su madre; pronto la vida de sus habitantes ocupará el centro de todas sus atenciones

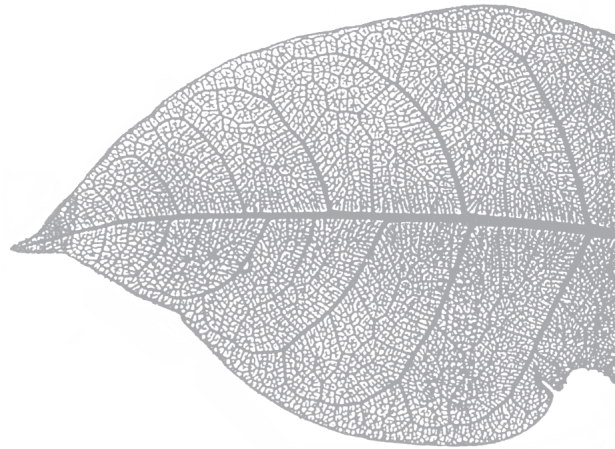

hasta integrar el mismo corazón de su experiencia formativa. Así va conociendo a la familia propietaria poco a poco: aparte de su propia madre de luto, habitan la Casa Grande su tía Ambrosia, mujer de costumbres piadosas y gobernanta de las vidas ajenas, sus tres primos Romualdo, Fabián y David, aunque también parientes cuyos nombres invadirán pronto las estancias; al otro lado del portal encontrará a su disposición infantil a los vecinos del pueblo, a los animales y los árboles. La vida de una familia burguesa de provincias venida a menos, con su ritmo lento y sus tediosos hábitos, pero asimismo con su discreto encanto de balnearios rumorosos y verbenas decentes, va transcurriendo con fidelidad a lo largo de una obra de matizado autobiografismo; mediante referencias costumbristas que se revelan en los hábitos y las expresiones compartidas de sus personajes, la autora va desmenuzando los pequeños accidentes de la existencia cotidiana con un lirismo constante que da fe de su talento poético.

Secretos bajo el magnolio tiene un final melancólico si no definitivamente triste; tras la muerte de sus mayores, la niña que ya se ha hecho adulta termina quedándose a vivir sólo con la chacha bajo las perspectivas de una soltería po-

co estimulante. El magnolio desempeña el papel de la inexorabilidad de la existencia y de su último sinsentido; las personas y sus afanes pasan, sólo el árbol añoso permanecerá a modo de metáfora de lo duradero al menos unos decenios más; como en aquel título de Brines referido a la propia obra, *Palabras a la oscuridad*, el árbol que recibió a la niña sólo subsistirá en su camino hacia la nada unos veranos epilogales.

Miguel Catalán

Confessions egocèntriques

Les bones intencions literàries i filosòfiques de Chalon no arriben a compensar l'escriptura amb poc de fons i de reflexió d'aquest alfabet. Excessivament espontània, l'obra trascendeix a penes les quimeres personals de l'autor.

UN ALFABETO DE SENTIMIENTOS

JEAN CHALON

COL·LECCIÓ «NOVATORES», 20

134 PÀGINES

INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM, VALÈNCIA, 2003

Des de la lletra A d'aquest alfabet, Chalon no estalvia elogis per als sentiments i per als sentimentals: «el porvenir es de los –y de las– que se aman», afirma l'autor en repetides ocasions en aquest llibre, ple de sentències fermes que no sempre són afortunades. Sovint ocorre que les frases breus, rotundes i contundents, de no ser màximes intel·ligents i incisives –efecte de lucidesa o de marginació– cauen en un buit del que ja no surten. Aquesta buidor, una espècie de *nonsense*, fruit de la incontinença verbal, es tradueix aquí en pensaments espontanis, versos inspirats i anotacions desgavellades que no aporten cap anàlisi enriquidor sobre l'ésser humà i el món on aquest viu, sinó que responen a uns estats d'ànims i d'anècdotes personals i intrascendents.

Lectora asídua de llibres de notes i aforismes dispersos, confesse que aquest abecedari sentimental em deixa un regust d'insatisfacció literària, car escriure sobre els sentiments propis és una temptació massa fàcil i perillosa i pocs escriptors se'n surten, davant l'esforç de mantenir-se distants respecte de l'experiència personal.

El perill universal és que tothom es pensa únic i fascinant i encara que a l'*ego* li puga sentir bé, de tant en tant, certa dosi d'autoestima, en literatura l'anècdo-

ta i la personalització desmesurada bloquegen el text en la majoria dels casos. Escriure bé i seduir amb l'escriptura no es fa només a base de bons propòsits, sinó que cal molta maduresa, contenció i un gran bagatge intel·lectual i com adverteix la dita: «qui molt abraça, poc estreny». Aquest és el cas que ens ocupa, un llibre que l'autor volia convertir en un «bazar... un poco de todo, recuerdos, cuentos, noticias, poemas, cuaderno de notas, emociones, impresiones (...) y sobre todo sentimientos (...)» i amb tantes ambicions, no és fàcil reeixir. Comencem per la lletra A i el primer terme: amor. Al voltant d'aquest sentiment universal trobem frases com ara: «soy capaz de todo para que se me ame», «el amor es bello, pero mata» o «el amor tiene posibilidades de durar cuando se soporta todo sin quejarse». Doncs bé, què vol que li diga, *monsieur*, no crec que els amants tinguin vocació de suïcida, excepcions a banda, és clar. Jo diria que l'amor és més aviat una construcció contínua, a base de sentiments i de vides convergents, almenys per un període de temps, acompanyades de diàleg i de desig. I Sempre servit amb molta voluntat, però no amb dolor. D'aquells, dels amors que maten, millor ni tastar-ne!

Lourdes Toledo

Inquietud dins l'ombra

De vegades, els autors superen com a personatges les seues obres. Potser el cas que ens ocupa siga aqueix. O no. En tot cas, amb *Una noche más* ens trobem amb una obra inhabitual que, entre «rara avis» i «tertim genvs», ha alçat un ambigu vol sobre el llombartià melonar literari de València.

UNA NOCHE MÁS

JOSEP CARLES LAÍNEZ

78 PÀGINES

LLAMBERT PALMART EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

Josep Carles Laínez (València, 1970) és llicenciat en filologia Valenciana, Hispànica i en Comunicació Audiovisual per la Universitat de València. Ha escrit i publicat diversos llibres de poemes i obres de teatre, tant en català i castellà, com en altres llengües com aragonès, asturià i occità; a banda d'alguna publicació en «andalús» avant la lettre. Destaca el seu recent llibre d'aforismes *In Hoc Signo Vinces*, de caire «neopagà i europeista» en paraules del propi autor i on desenvolupa en trenta-set aforismes les seues reflexions sobre l'homo europæus. És membre del Consello d'a Fabla Aragonesa i del consell de redacció de la revista panoccitana *Paraula d'Oc*. També ha vertit en altres llengües a dos dels més il·lustres Vicents valencians –junt amb Vicent Ferrer– com són l'Estellés i Blasco Ibáñez, així com a Sandro Penna. En l'actualitat exerceix de cap de redacció de la revista *Debats* que edita la Diputació de València. Ha estat membre del «Consell Científic» del Primer Seminari Internacional de Llengües Minoritàries organitzat per la RACV. També dirigeix l'editorial «Llambert Palmart». Ha sigut, doncs, en aquesta mateixa editorial on ha aparegut en un castellà diguem-ne convencional la present *Una noche más*: una novel·la tan breu com densa on l'autor basteix un

diàleg àgil, quasi escenogràfic, entre dos personatges que reflexionen sobre l'amor i la mort en circumstàncies del tot extremes. Resulta corprenedora i inquietant, d'un sensualisme tàctil i parnassià, atès el desenvolupament que realitza l'autor dels personatges i de les fosques circumstàncies que els envolten tot seguint un ritme discursiu a colp d'intervenció en el diàleg. Fet i fet, amb una relativa eixutesa d'adjectius, Josep Carles Laínez permet al lector entrelucar quina ha estat la història dels personatges que, a poc a poc, revelen els camins del tot extraordinaris en els quals es troben i que aclareixen finalment la situació. No deixarà de trobar el lector un vague regust dels films de caire apocalíptic que feren furor fa alguns anys, amb nombroses reentrées cinematogràfiques que ben bé podria resultar aquesta novel·la l'esquema d'un guió. Sense cap dubte, les influències filmiques han marcat profundament l'imaginari visual dels autors joves i Josep Carles Laínez, evidentment, no n'és l'excepció. Potser en aquest punt raga el puntal del mecanisme narratiu, tot i que, insistim, l'eixutesa de la prosa tampoc permet gaires amplituds ni desenvolupaments més complexos.

Àlex Navarro

El poeta en el espejo

Rafael Coloma (1945) es poeta de dilatada y reconocida trayectoria como lo prueba esta antología. Una de sus obras más conseguidas, *Relatos de un espejo* (2002), ya avanza el sentido introspectivo de su discurso, aunque siempre con una mirada irónica y enmascarada de cine.

Lewis Carrol abrió los espejos para dejarnos pasar a un mundo oculto y tan real como la imaginación y la perspectiva con la que debe mirarse al hombre y, sobre todo, lo que le rodea. Y en ese proyecto hacia «lo otro» que es uno mismo, asediado por la presencia acuciante del reloj, se accede al conocimiento a través de la experimentación que descansa en la palabra, en la reflexión que destilan las vivencias de la vida y, más que nada, en el recuerdo trufado de cine y de geografía «familiar» de Rafael Coloma. Como afirma en el prólogo Vicent Usó, «al otro lado del espejo encontramos las imágenes distorsionadas de viejas películas, un puro reflejo, a su vez, de una realidad que ya no vive sino en fotografías apretujadas de rollos que olvidó todo el mundo, quién sabe si llenos de polvo, una imagen inventada, en todo caso, pura ilusión».

Queda, por tanto, en los poemas de Rafael Coloma una mirada hacia adentro y hacia atrás y, más que nada, la constatación de un choque con la desolación y con el miedo. Lo que hace este poeta es convertir al poema en un referente especular en el que «no nos queda otro remedio que mirar: que contemplarnos», según Usó. Este empuje imaginativo se manifiesta sólo al alcance del poeta, pues «en Nunca Jamás todos están ciegos» (*Facsimile*: 1987) y por ello «aquí no vive nadie» (*El regreso de Holly*

EL LÍMITE DE LOS ESPEJOS
(ANTOLOGÍA POÉTICA 1987-2002)

RAFAEL COLOMA

PRÒLEG DE VICENT USÓ

EDICIÓ BILINGÜE CASTELLÀ/VALENCIÀ
DE MANEL ALONSO

COL·LECCIÓ «POESIA», 4

140 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

Golightly: 1992) y «tenemos más miedo / del fulgor del alma que de las intenciones / de la mano que la sustenta» (*Yoni Bismuler forever!*: 1993). El mirar con nos-

talga irónica desvela el pasado «que las orugas roían aquel encuentro para anadarlo en material de literatura» (*Relatos de un espejo*: 1999) y constata la voluntad de ser poeta, de dejar la huella hecha poesía, aunque para ello haya de indagarse en su realidad y, así, construir la ficción de su vida, no menos verdadera: «para sobrevivir a lo que sucedió en aquel gabinete / ese niño se convirtió en un simulador patológico». (*Los silencios de Jane Austen*: 1997). Pero quien se sabe instalado en un juego de máscaras tiene todos los ases en la mano para derrotar el día a día, aunque «siempre hay una ametralladora que cambia el curso de las cosas» (*Los secretos de la guerra*: 2002).

Y sobre todo, a la verdad que encierran los versos de *Los silencios de Jane Austen* «no se puede llegar al final de un libro / sin que la noche nos acorrale / y nos obligue a contar ciertos aspectos de nuestra verdad» He aquí el sentido y la verdad de esta antología bilingüe y circular (se abre y se cierra con poemas en prosa) que nos adentra en el mundo de Rafael Coloma agazapado por el miedo a dar la espalda «al pistoletazo mortal de un espejo vacío».

Pasqual Mas

Del viatge interior

Joan-Baptista Campos ha erigit la pràctica totalitat de la seua obra poètica recent sobre el concepte del viatge concebut com a heurística d'un mateix: una convocatòria reiterada del mite d'Ítaca, del viatge exterior com a excusa pel viatge interior.

CIUTAT REMOR

JOAN-BAPTISTA CAMPOS

PREMI IBN HAZN AJUNTAMENT DE XÀTIVA, 2002

COL·LECCIÓ «BROMERA POESIA», 57

73 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2003

Però si en els seus poemaris anteriors –*Istambul* (2001), *Quadern de l'Índia* (2002) i *Talaia d'Orient* (2003)– el viatge propiciava la introspecció des de l'estranyament, des de la perplexitat per la diferència, des del frec iniciàtic amb una espiritualitat diversa que el farcia d'interrogants sobre la pròpia ubicació en el món, *Ciutat remor* planteja aquest íntim escrutini des d'una perspectiva diametralment oposada: es tracta d'un viatge cap endins que no s'acreu sobre la dissemblança sinó sobre l'afinitat, que s'abisma als estimbals de la memòria per projectar sobre el paisatge extern la seua inquieta adhesió sentimental.

El poeta, oficiant d'un cerimonial d'evocació i retrobament amb la Xàtiva de la seua infantesa, se situa en aquella liminaritat característica dels ritus de pas on el subjecte queda en mans d'un joc de forces centrífugues i centrípètes que el portaran, si aconseguix reeixir-ne, a un canvi ontològic en el seu itinerari existencial.

L'ombra de Vicent Andrés Estellés sobrevola el poemari, adés tàcitament, adés de forma ben explícita: la quarta part del llibre, titulada «Ciutat de Vicent», conté diversos paratextos procedents del poema amb què el poeta de Burjassot guanyà la flor natural en els Jocs Florals de Xàtiva de 1967. Tot i

això, la dicció de Campos defuig, premeditadament, el to solemne i fervent, com d'oratori patriòtic col·lectiu, amb què Estellés amarava els seus versos. «El meu cant és avui el carrer estret», confessa en un dels primers poemes i, efectivament, d'això es tracta: els versos s'arregleren ran de terra i no hi ha més pàtria que un jo poètic neguitós, que es mira, una i altra vegada, un entorn que troba estrany i familiar alhora, que no aconsegueix reconèixer-se en una ciutat excessivament transformada, com el propi poeta, pel pas implacable dels anys, que s'adona, a poc a poc i ben dolorosament, que aquella «vella amiga d'hores fondes i premudes» va prendre fa molt de temps un camí divergent del seu deixant-hi només, com a penyora, un grinyolar de carros, un «soliloqui de gralles».

La constatació d'aquesta divergència es materialitzarà en l'esclat d'amarga malenconia que protagonitza la darrera part del poemari on el poeta s'identifica definitivament com a estranger i que constitueix l'agre reconeixement del fracàs d'aquest viatge al passat, a «les hores que fingeixen acompanyar-nos, però després s'esmunyen, una deserció rere l'altra».

Josep Vicent Frechina

El primer Estellés reeditat

A deu anys de la mort del poeta i cinquanta de la publicació a L'Editorial Torre, Denes recupera el primer poemari d'Estellés, *Ciutat a cau d'orella*, en edició bilingüe, homenatge d'excepció a la regla d'uns aniversaris que han passat amb més pena que glòria.

CIUDAD SUSURRADA AL OÍDO
VICENT ANDRÉS ESTELLÉS
TRADUCCIÓ DE MARC GRANELL I PRÒLEG D'ENRIC SÒRIA
COL·LECCIÓ «CALABRIA/POESIA», 50
112 PÀGINES
EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2003

Edicions de la Guerra, la col·lecció creada per Vicent Berenguer el 1989, ja va obrir-se a la poesia en castellà l'any 1994 amb el resplendent *Un hacha para el hielo* de José Luis Parra. Integrada en l'editorial Denes, una nova col·lecció (indestriable per numeració i format de la primigènia), Calabria/Poesía, ha anat traient a la llum, al costat de dos poemaris més del mateix Parra, textos d'Aub, Celaya, Unamuno o Rosales. I un altre llibre d'Estellés en edició bilingüe, *Primer libro de las églogas*, en una estratègia que té el doble valor d'acostar al lector en català títols que tenen una vida massa discreta en algun dels volums de la seua *Obra completa* i, ahora, i mercè a les versions castellanques que acompanyen l'original, facilitar-ne l'accés a un públic més ampli. Al sentit de l'oportunitat d'aquestes edicions caldria afegir encara un mèrit: l'aposta, ara i ací, per rescatar del bagul dels oblidats (sovint injustos) llibres fonamentals dels anys 50 i 60 i recompondre i actualitzar una tradició poètica irrenunciable.

Però centrem-nos un poc en la present edició. D'entrada la versió de Marc Granell sembla contradir la intraductibilitat que Joan Fuster havia augurat per als poemes d'Estellés en el cèlebre pròleg al primer volum de l'*Obra completa*. Sí i no. La dificultat «dialectal» de l'autor

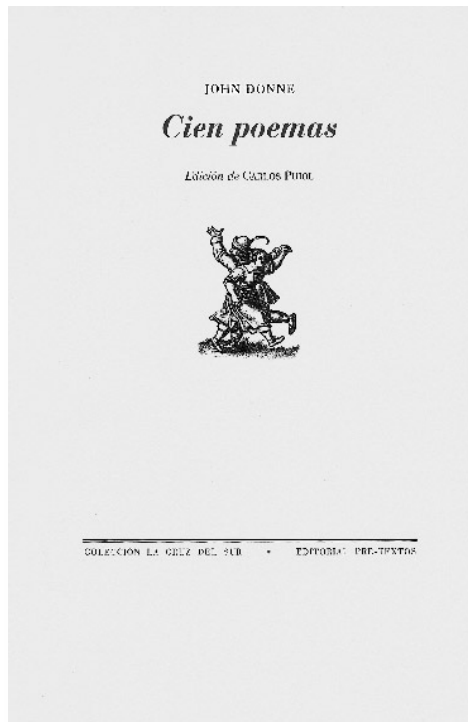
troba solucions plausibles en el castellà proposat per Granell, que manté l'equilibri necessari entre l'autonomia de la nova versió i la subjecció a l'original, que ajuda a endinsar-se amb profit en el bigarrat món estellesià quan no es tenen certes eines de l'idioma. Que Estellés era al capdavant irreductible? No més que qualsevol gran poeta. O sí?

Ciutat a cau d'orella fou publicat quan l'autor tenia vint-i-nou anys, i «tanmateix» hi palpita ja vivament tot el que més tard vindria, la confirmació d'una veu potentíssima, el desplegament d'un món poètic inesgotable que s'estén per més de cent títols. El poemari enllaça de manera natural (també en el sentit cronològic dels anys crucials en la formació humana i literària de l'autor, els cinquantes) amb obres mestres com el *Llibre de meravelles*, *L'Hotel París* o *El primer llibre de les èglogues*. Hi són fixats ja l'escenari i els motius centrals de la seua obra, aquesta ciutat oferta en suggestiva gradació entre el que s'endevina, es veu i es sap. Magnífica oportunitat per rellegir o descobrir un clàssic, un poeta a qui el temps fa més i més fondo, més i més imprescindible. Amb l'avantatge que en aquesta ocasió hi som introduïts de la mà de les encertadíssimes reflexions que Enric Sòria ens regala al seu pròleg.

Manel Rodríguez-Castelló

Un luxe barroc

Han estat molts els poetes i estudiosos que, en el present segle, s'han ocupat de John Donne. L'any 1947 Marià Manent el va incloure en una memorable antologia de poesia anglesa. Ara, Carlos Pujol ens ofereix una nova versió de cent dels seus poemes.

CIENT POEMAS

JOHN DONNE

EDICIÓ I TRADUCCIÓ DE CARLOS PUJOL

COL·LECCIÓ «LA CRUZ DEL SUR», 654

389 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2003

Contemporani de Shakespeare i membre de la generació anterior a Milton, John Donne és l'autor, tal com el defineix el traductor Carlos Pujol, de «los versos más bellos e insensatos de toda la poesía inglesa» i això és dir molt en una literatura on bellesa i insensatesa no brillen precisament per la seua absència. Però Donne té el do de caure'ns en gràcia potser perquè ha de bregar amb gegants com Shakespeare i Milton i en aquesta lluita per a fer-se un lloc entre els grans s'endevina de seguida el pols de l'autèntic alé literari.

Parafraçant a Hérault de Séchelles, la vida de Donne sembla una teoria de l'ambició. Al capdavall, no va tenir cap problema a renunciar a la fe catòlica per a no complicar-se l'existència en terres anglicanes i no va dubtar a fer-se ordenar sacerdot d'aquesta religió un 23 de gener de 1615, a la catedral de Sant Pau, per a acabar després acceptant el lloc de capellà reial. Company d'aventures amb el comte d'Essex, va tenir molta cura que la desastrosa caiguda d'aquest no acabara arrossegant-lo a ell també i potser haguera merescut un paper ni que fóra secundari en el film sobre la turbulenta relació de la reina Elisabeth i Essex.

La seua poesia té moltes de les virtuts del Barroc –que alguns no s'estarien de considerar defectes– i hi ha en ella cu-

riosos rampells ausiasmarquians, cosa que no ha d'estranyar-nos si tenim en compte que també el vell Ausiàs va ser considerat un precedent de la cosmovisió romàntica. En «The canonization», per exemple, escriu: «We can die by it, if not live by love/ And if unfit for tombs and hearse/ Our legend be, it will be fit for verse;/ And if no piece of chronicle we prove,/ We'll build in sonnets pretty rooms;/ As well a well wrought urn becomes/ The greatest ashes, as half-acre tombs,/ And by these hymns, all shall approve/ Us canonized for love.» (I tradueix Carlos Pujol: «Si no viure de amor, morir de amor/ será posible, y si nuestra leyenda/ no cabe ni en las tumbas ni en los féretros/ tendrá en los versos su medida justa;/ si no quieren las crónicas hablar,/ podremos habitar bellas canciones;/ y así como las urnas cinceladas,/ son propias de cenizas muy insignes/ al igual que las tumbas de medio acre,/ todos advertirán por estos versos/ que ha querido el amor canonizarnos»).

No debades T. S. Eliot va qualificar John Donne de «fetiller d'una orgia d'emocions», tot i que ara alguns el recorden perquè Hemingway va aprofitar el seu «Per qui toquen les campanes?» com a títol d'una famosa novel·la.

Victor Cotlliure

L'engany de la memòria

La protagonista d'aquest elaborat poemari és la memòria. El poeta en classifica diferents tipus, reflexiona al voltant de les seues suggerents falsificacions i evidencia les carències de la capacitat de recordar dels éssers humans.

COM UN DIAMANT TRIST

DANIEL NOMEN I RECIO

PRÒLEG DE BENET MARTÍNEZ

COL·LECCIÓ «POESIA», 26

50 PÀGINES

EDICIONS BROSQUIL, VALÈNCIA, 2003

Com un diamant trist és un vers del poema de Joan Vinyoli que obre el llibre: «Sovint, sovint, l'home s'oblida/ del més secret i del més gran./ (...) Però, de sobte, no previst,/ allò més greu que dintre seu madura,/ en el seu cor estranyament fulgura,/ com un diamant trist». Amb aquesta al·lusió, Nomen col·loca al centre de la seua proposta allò que s'oblida i que dóna sentit a l'existència. Des del començament, els versos inviten a la recerca d'una veritat oculta, com ara el poema que inaugura el volum, «Hípica», al qual el poeta ha donat forma d'endevinalla: «Si la memòria fos cavall,/ per quines prades correria?» i conclou: «Si la memòria fos/ cavall i cavaller,/ jo, què seria?». Sorpren l'original tractament de la memòria, a «La germana petita» hi distingeix dues classes: «Hi ha la memòria pura i dura/ que ens explica/ mentides versemblants (...) És la memòria seriosa», la segona és «la memòria que es

funda/ en el sentits i dóna/ sentit a l'existència./ (...) memòria d'una olor/ que concentra universos» i que funciona com la que desencadena les històries proustianes. En un altre poema presenta una memòria molesta com els insectes: «La majoria dels insectes/ (...)/ no poden parar quietes,/ el seu termini és curt/ (...) són, doncs, com els records/ (...) de vegades, enutgen/ perquè eixorden o piquen». A «Creació» la compara amb un desert, una cambra solitària, un lloc àrid, poblada d'éssers llegendaris que inventem «amb el sòlid prestigi de l'absència». Potser per això a «Elogio de la falsificació» opta per enganyar-la: «Els records que més m'agraden/ són els falsos records/ que tot ho fan possible». La memòria, a més, és limitada, no pot obrar prodigis: «tot s'esborra, s'esquerda, es va perdent» afirma a «Collita pobra», on repeteix amb to barroch: «Collita pobra per a tant de sement». Nomen contempla l'existència des de la melangia i el desencís; la seua escriptura, però, és diàfana, d'absoluta voluntat comunicativa i estratègies evidents, amb lèxic ric, capaç de convèncer per la seua claredat lògica. Es tracta de construccions molt elaborades, mesurades i curoses amb la paraula i el concepte exacte, tallades amb la precisió del diamant. Formes que juguen amb la

paradoxa i que sovintegen amb desimboltura tòpics de la tradició poètica.

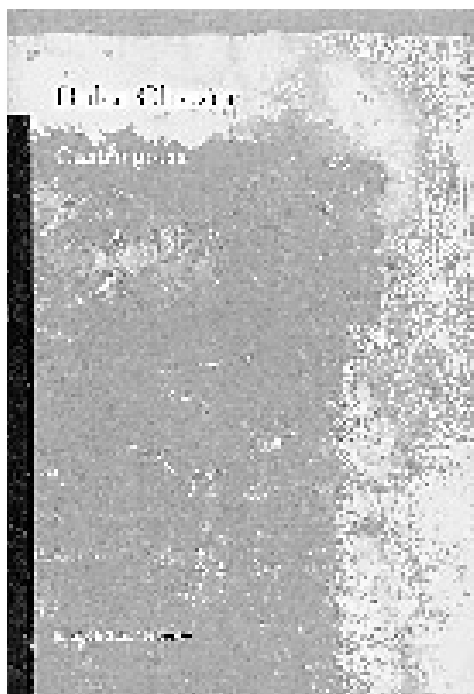
Mereix especial menció l'últim poema del llibre, «Lectura», que clou de manera brillant i contundent el volum: «Tu que em llegeixes saps/ que estàs perdent el temps/ d'una bella manera,/ harmònica, indicible.(...) Quan giraràs el full/ vorejaràs de nou/ el precipici».

Imma Gandia

La serenitat d'una veu

Molts recordaran Dulce Chacón per *La voz dormida*, una novel·la que va despertar les lluitadores republicanes d'una letargia injusta i on, com ha escrit Lorenzo Casares, la prosa manifestava que hi havia un domini del ritme propi d'una poetessa. Aquesta (e)vocació poètica és la que condensa *Cuatro gotas*.

CUATRO GOTAS

DULCE CHACÓN

185 PÀGINES

ELLAGO EDICIONES, CASTELLÓ, 2003

En obrir *Cuatro gotas* per primera vegada vaig caure per atzar sobre «Después de l'amor», per aquest casual i perquè és un dels poemes de l'autora que més m'agraden, vull fer-vos-en còmplices: «Al lado de la mano/ está la sombra, más fuerte que la mano; al lado de la espalda/ está la frente./ Al lado del reloj/ están las horas;/ de la astucia, el peligro que miente;/ la voz dormida/ al lado de la boca./ Al lado de tu cuerpo». Així ens desperta Dulce, i dic ens desperta perquè quan lliges alguns dels seus poemes tens la sensació de tornar d'una anestèsia per veure ara, amb la lucidesa de les paraules, la transformació de la vida en els seus moments més íntims i inajornables.

Cuatro gotas és un títol precís perquè els poemes de Dulce Chacón cauen sobre la pell com gotes fredes que espanten i desperten o sobre la boca, gotes de dolça mel que reconforta. El

quatre, és clar, pels llibres que conté aquest volum: *Querrán ponerle nombre* (1992), *Las palabras de la piedra* (1993), *Contra el desprestigio de la altura* (Premi de poesia Ciudad de Irún, 1995) i *Matar al ángel* (1999).

Compromesa amb la vida, lluitadora, sempre al costat dels perdedors i de les perdedores del món, se n'ha anat quan ningú no ho sospitava, perquè, com ella va escriure, «Acaso al desprenderse/ sabe la gota/ de su existencia breve y vertical/. Y cae./ Y acaso sabe/ que una vez suspendida/ ha de estrellarse». Tampoc ella ho sabia i va escriure poemes on cantà a la vida amb plenitud i a la mort, amb serenitat. Del trencament va dir-nos «es la mejor mitad/ la que alza el vuelo, la que conserva la sonrisa/ y busca/ una nueva disgregación», i va advertir-nos sobre la renúncia, que «es una forma de morir». Totes les veus que han parlat en boca de l'escriptora extremeña (Zafra 1954-Madrid 2003) ens inciten a la vida ahora que ens posen en estat d'alerta davant del dolor. Aquesta és la mena d'autodefensa que jo intuïsc en poemes com «La queja» on llegim: «(...)Escóndete cuando llame a tu puerta./ Cuando sientas cercana su presencia/ has de apretar los labios./ Sobrevivir es cuestión de un instante./ No la dejes pa-

sar,/ pues se acomoda (...)».

Però el que més em fascina de Dulce és la seua saviesa per apropar-se a la filosofia a partir d'accions tan inesperades com un tret a un pardal, on l'au, ferida i estranyada «se deja volar,/ en vertical,/ sin saber que su tiempo/ es cuestión de distancia». O la caiguada d'una gota on la intensitat del poema és directament proporcional a la senzillesa del subjecte descrit. I el que vull recordar ara és la seua capacitat per dibuixar a través del poema una situació còmica, si bé no exenta de dolor, diu així: «Era el domingo pasado/ de hace mucho tiempo, /venía/ con un paraguas en cada mano,/ por si llovía por las dos partes,/ y es que uno nunca sabe/ si está bien protegido,/ a veces llueve sólo la palabra/ y moja o no moja según los labios,/ o llueve un sueño circular/ que se pega a la piel./ ¿Quién puede protegerse de un sueño?/ ¿Quién puede calcular el dolor/ y preparar la defensa/ de acuerdo a su peso?/ Era domingo/ y no llovía».

Lourdes Toledo

Mi semejante, mi hermano

Ofrece el autor en este poemario un recorrido de las vivencias contadas por el poeta francés Arthur Rimbaud en sus cartas, cuando realizó el periplo que le llevó a recorrer diferentes países africanos, en una etapa creativa, y de repercusiones personales muy importante en su vida.

EL HOMBRE DE LAS SUELAS DEL VIENTO.
POEMAS AFRICANOS DE ARTHUR R. (1879-1891)

DAVID GONZÁLEZ
PRÒLEG DE JOSÉ VIÑALS
65 PÀGINES

EDITORIAL GERMANIA, ALZIRA, 2003

Nada como el verso de Baudelaire con el que el autor del prólogo de esta edición, José Viñals, titula su texto: *Mi semejante, mi hermano* y explica las peculiaridades de esta curiosa y personalísima colección de poemas editados por Germanía, para sintetizar el contenido y el significado de los poemas de esta peculiar y original opción poética de David González.

En efecto, el autor se basa, fundamentalmente, en las cartas de Rimbaud traducidas por Julia Escobar para hacer un recorrido parecido al que hiciera el poeta, y llegar desde la imaginación a aproximarse a las sensaciones y sentimientos durante este exótico y difícil periplo del poeta francés. Una propuesta muy singular la de David González con la que hace partícipe al lector de las condiciones y temores por los que pasó Rimbaud durante su viaje. En todo caso, es un buen ejercicio de síntesis.

sis desde la poesía, muy efectivo porque desgrana con habilidad las sensaciones y desde esa perspectiva involucra inmediatamente al lector con este singular viaje, haciéndole pasar incluso por encima de tiempos y épocas, teniendo en cuenta que ha pasado más de un siglo entre una experiencia y otra. El miedo, la incertidumbre, el calor, la soledad, la enfermedad o el dolor físico quedan patentes en cada uno de los poemas que David González dedica en conjunto a la memoria de su admirado poeta. Porque es, precisamente, desde la admiración y la empatía: *Mi semejante, mi hermano*, desde la que se construyen estos poemas.

Una lectura interesante, poemas en todo caso muy sentidos, bien imaginados y en los que el autor se mete evidentemente en la piel de Rimbaud. Y es esta circunstancia la que hace que los poemas de David González cobren mayor fuerza y resulten más atractivos y prometedores. De alguna manera, incitan también a la lectura de las cartas y la bibliografía de referencia, fuente de inspiración, que el propio autor cita al final del libro. Cuenta, además con un bonito detalle, que incluye después del epitafio y en el que señala que el libro se dedica también a la memoria de la mujer abisinia que vivió con Rimbaud en-

tre 1884 y 1886 y de la que ya nadie se acuerda. Bien parece, que con esta nota el autor quiere incidir en una más de las claves que nos ayudan a entender la situación de Rimbaud en África. En conjunto, *El hombre de las suelas del viento* resulta un texto curioso para los amantes de la poesía, un ejercicio de acercamiento de notables resultados, una opción muy personal y sentida por parte de su autor.

Lourdes Rubio

Catàleg d'ocells

Bonica aquesta edició de la traducció castellana del famós llibret de Josep Maria de Sagarra, *Els ocells amics*. És un petit volum amb paper de qualitat, gairebé de bibliòfil. Es tracta d'un conjunt de textos sobre els ocells destinats als infants, però que són, també, una delícia per al lector adult.

LOS PÁJAROS AMIGOS

JOSEP MARIA DE SAGARRA

TRADUCCIÓ I PRÒLEG D'ANTONIO CABRERA.

IL·LUSTRACIONS DE SILVIA SALDAÑA I ANTONIO POLO

COL·LECCIÓ «EL PÁJARO SOLITARIO», 619

173 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALENCIA 2003

El traductor Antonio Cabrera conta en el pròleg l'origen de l'afició de Josep Maria de Sagarra pels ocells, tal com aquest l'explica en les *Memòries*. D'infant va sentir una gran passió per les aus, estimulada pel seu avi matern i la seua mare. De més a més, un oncle seu, Joaquim de Castellarnau era botànic i enginyer forestal, i va escriure una obra d'ornitologia, i el seu germà major va ser zoòleg conservador del Museu de Ciències Naturals de Barcelona, autor també de treballs sobre les aus.

Aquesta experiència, aquesta familiaritat de Sagarra amb el món dels ocells, era a més, i sobretot, la d'un escriptor que tenia una aguda capacitat d'observació, que dominava la llengua viva, apresada en gran part, pel que fa a la natura, en la vida del camp, la d'un poeta capaç de sintonitzar amb la bellesa i d'expressar-la amb el seu estil exacte i sucós, popular i culte alhora, enriquit pels girs i modulacions de la llengua parlada en la seua puresa original.

El 1922, va publicar el preciós llibre *Els ocells amics*, publicat per la Mancomunitat de Catalunya. Es tracta d'un conjunt de textos destinats, en principi, als infants, als quals vol encomanar el seu amor i el seu interès per les aus. Els explica tot el bé que fan a l'home, protegint les collites dels pagesos i la salut

dels boscos. Aquest propòsit és el pretext perquè l'autor done una lliçó precisa i fascinant d'ocells com les oronetes, els falziots, la puput, el rossinyol i tants més, que es mengen els cucs i els insectes que fan malbé els arbres i les plantes.

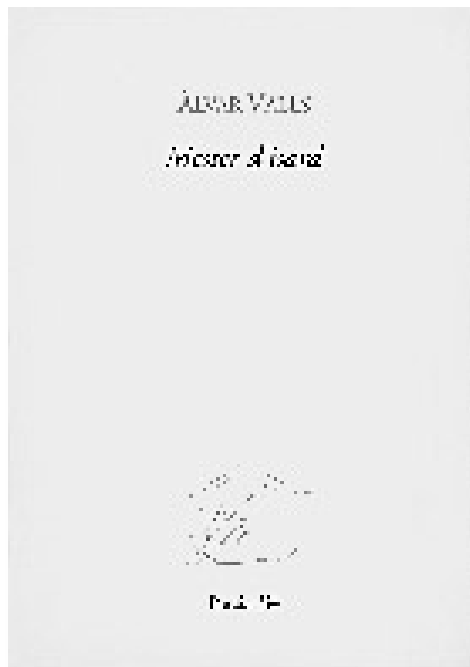
El traductor diu, amb raó, que «Sagarra, a la manera de las fábulas clásicas y de los bestiarios medievales, convierte el comportamiento y la vida de los pájaros en modelo moral». Per altra banda, no deixa d'assenyalar que «la ausencia de los todavía impensables argumentos ecológicos modernos permite entender el exclusivo elogio de los pájaros útiles a la agricultura». No es pot deixar de percebre en aquests textos el *parti pris* de l'autor, així com la visió providencialment idíl·lica que, en el fons, no amaga la lluita per la vida d'aquestes criatures de Déu per sobreviure.

La traducció al castellà d'Antonio Cabrera és excel·lent. Fidel a l'original, sap, quan cal, evitar amb agilitat i senzillesa, els esculls estilístics que inevitablement presenta la prosa de Sagarra, tan arrelada en l'humus de la llengua i, per altre banda, amb una gràcia tan personal.

Josep Iborra

L'ofici que més m'agrada, és l'ofici d'isard

L'editorial 3i4 ha publicat, sense cap premi ni emblema al darrere, el tercer llibre de versos d'Àlvar Valls, on es manifesta com un hàbil genet del vell país de la mètrica, un centaure mig pastor arcàdic i mig *pus mellor amador*. Tot un repte per al poeta i un goig per al lector.

ÀLVAR VALLS

MESTER D'ISARD

COL·LECCIÓ «POESIA 3i4»

90 PÀGINES

EDITORIAL TRES I QUATRE, VALÈNCIA, 2003

És un goig poder parlar d'un llibre de versos com d'aquest que ha escrit Àlvar Valls, un andorrà nascut a Barcelona el 1947, i que no visitava les premses –almenys en forma lírica– des del 1980. Aquest periodista, corrector i traductor de l'italià i del francès havia publicat narrativa per a infants i dos llibres de poesia: *El carro de la brossa* (1969) i *Crit* (1980). No es pot afirmar, certament, que es tracte d'un autor pròdig, però únicament per aquest *Mester d'isard* ja podria justificar-se el poeta com a tal. Encara que algú podria, alfarrassant les dates, pensar que l'autor es troba en el llopartià raval de la senectud, res més lluny; trobem un llibre esplèndid, madur, tens i que destil·la vida i vitalisme a totes les seues pàgines. Amb un estil gens recargolat, sinó planer i lluminós, el poeta passa revista a sis dones –trobadorescament amagades sota *senhals*– que han estat senyeres en la seua vida, real o literària. L'embolcall és una mètrica acurada, tan acurada que en cap moment apareix forçada o violentada: la senzillesa en el vers tan sols és aparent i resulta filla de l'esforç i la gràcia per encabir l'expressió dins els motlles sempre estrets i complexos de la tradició. I si de tradició parlem, creiem que podem establir un profitós paral·lelisme entre Àlvar Valls i el Josep Carner que rearma la

mètrica de caires populars amb nous continguts. A més, en determinats poemes combina la narrativitat de Ferrater amb el dinamisme de Vicent Andrés Estellés per a recórrer tots els camins del goig. Valls també recupera alguns elements trobadorescos, de la més exquisida retòrica, que actualitza i utilitza al servei de les actuals necessitats de comunicació. Ens faltava res? Sí, aquell Joan Salvat-Papasseit més directe i més allunyat de recargolaments insospitats. Podria hom pensar que la barreja i la potència dels noms ací esmentats com a influències podria resultar una pretensiosa mostra d'exhibicionisme literari o d'amor a les cites, però sols cal capbussar-se a les pàgines de *Mester d'isard* i sentir-se endut per poemes com «La teua veu», «El teu jardí», «Scherzo», «Per tu» o «Cançó trista d'abril». Hem de destacar també les nombroses intertextualitats que el lector sabrà espigolar ací i allà, com ressonàncies d'*El comte Arnau* o del *Poema de la rosa als llavis*. Amb *Mester d'isard*, doncs, trobarem un poeta jove amb versos hàbilment elaborats que ens permeten un regust cordial, amable, que ens recordarà, joiosament, altres escriptors, altres primaveres.

Àlex Navarro

Les circumstàncies del poeta

Una nova antologia de poemes de Bertolt Brecht, centrada en aquesta ocasió en textos en què predomina una mirada cap als objectes i els llocs que envolten el poeta. Una mirada que té molt a veure amb les circumstàncies, però que no oblidia la denúncia.

POEMAS DEL LUGAR Y LA CIRCUNSTANCIA

BERTOLT BRECHT

SELECCIÓ, TRADUCCIÓ I PRÒLEG
DE JOSÉ MUÑOZ MILLANES

COL·LECCIÓ «LA CRUZ DEL SUR», 664

160 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2003

Brecht és un autor d'aquells l'obra del qual és més coneguda per la significació política i social, que per les indubtables qualitats intrínsecament artístiques que també posseeix. Posat en aquella disjuntiva que sembla haver acompanyat la història de l'art, especialment el del segle XX, de triar entre cantar la bellesa de la rosa o denunciar la bota que la trepitja –més enllà de discutir ara sobre la veracitat o no d'aquesta disjuntiva–, Brecht va optar obertament per la segona. També pel que fa a la producció poètica, i les antologies en què ens continuen arribant els seus poemes així ho demostren constantment. *Poemas del lugar y la circunstancia* n'és una altra, una edició bilingüe alemany/castellà que publica Pre-Textos, i que es diferencia, tanmateix, de la resta pel punt de vista que adopta a l'hora de seleccionar els textos. José Muñoz Millanes, que ha triat i traduït els poemes, diu haver-se centrat en aquells textos en què predomina una mirada cap als objectes que envolten el poeta, cap als llocs on va residir –i en van ser uns quants, i sempre amb la sensació de provisionalitat pròpia de qui se sap un exiliat–, uns textos en què les *circumstàncies* a què al·ludeix el títol sorgeixen a la llum i esdevenen art. El recull abraça poemes d'un període ampli, que podem situar entre el 1919

–durant l'exili a Dinamarca– i el 1956, any de la seua mort. Són poemes sobre els objectes, que deixen de ser coses inanimades, aïllades de l'entorn, per esdevenir instruments necessaris de l'activitat de l'home i, per això, tindran major valor quan més usats estiguen, i el poeta els veurà com a llibres de registre de l'esforç i de la lluita quotidiana d'aquell. Poemes també sobre el lloc, que en el cas d'un exiliat és un lloc de circumstàncies per excel·lència, un entorn que només s'habita de forma temporal i en què té més importància el nombre de portes d'eixida que no el seu condicionament interior. Però la mirada a les coses més properes no exclou l'altra, la de denúncia de les situacions d'injustícia, de conflicte bèl·lic, de problemàtica social, etc., que li eren contemporànies. Més aviat al contrari, en molts dels poemes de l'antologia trobem la confrontació directa, violenta fins i tot, de dues realitats: per un costat, el poeta es refereix als petits plaers quotidians que li provoquen les coses que té més a l'abast; però per una altra, sobtadament apareix a sobre el núvol negre d'aquells que pateixen a qualsevol lloc, amb més força encara, pel contrast.

Pere Calonge

Tots sota els plecs...

Arran d'una edició de l'*Homenatge a la Paraula* que organitzà l'Ajuntament de Gandia, Edicions Bromera ha editat una antologia de la poesia publicada al País Valencià de 1974 ençà. Una anfictionia lírica amb l'únic denominador comú d'haver aparegut en lletres de motlle entre el Sénia i el Segura.

VOSALTRES, PARAULES...

LLUÏSA JULIÀ I TERESA PASCUAL (ED.)

COL·LECCIÓ «BROMERA POESIA», 55

188 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA,
AJUNTAMENT DE GANDIA, 2003

Teresa Pascual i Lluïsa Julià han volgut compilar una mostra extensa i significativa del que ha suposat la poesia publicada al País Valencià al darrer quart del segle XX a partir de la seua experiència com a lectores per a esbossar un panorama de figures que formen un fons tan únic com múltiple. Ens referim a la varietat dels autors antologats que les autores destaquen com a una de les característiques fonamentals del recull atès el llarg lapse cronològic que abasten els autors representats: des dels poetes dels anys cinquanta i seixanta, fins els darrers dels anys noranta (d'Estellés a Porcar!), tot passant pels autors de deute simbolista i irracionalista. Les diferents trajectòries han produït un sòl literari perdurable, més enllà del temps i les circumstàncies, difícils o irregulars, en les quals han vist la llum. Un dels trets que destaquen d'aquest període les autores suposa l'inici de les interrela-

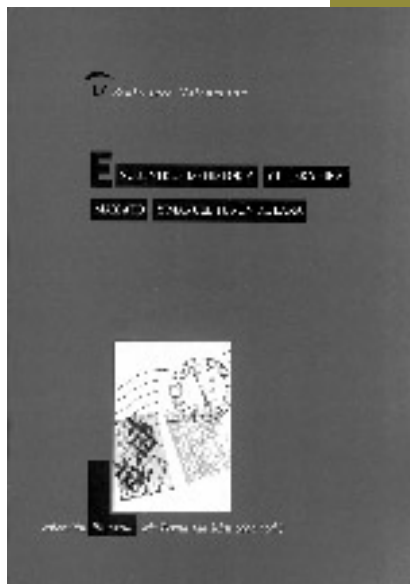

cions entre els escriptors dels diferents territoris de parla catalana, així com l'augment de la presència de la dona en el món de la creació literària. A més, hom subratlla el paper de les traduccions, notables respecte de la quantitat com de la qualitat manifestada. Al capdavant, la formació d'una part de la nostra tradició literària. És això, doncs, el que trobem a *Vosaltres, paraules*; el fruit de vint-i-cinc anys d'activitat literària, del pes d'una tradició recent però ja ferma. Aquest pes s'ha configurat mitjançant diverses vies en les quals es manifesta l'experiència poètica més enllà de l'estricta funció lectora: tertúlies, recitals, revistes, col·leccions, antologies, etc. Les compiladores en destaquen dues especialment: les editorials i les tertúlies, a les quals sembla que els valencians mostrem una forta afecció si més no des del segle xv. Dels certàmens destaquen, òbviament, el Vicent Andrés Estellés, des de 1973 a València i l'Ausiàs March de Gandia. Entre les tertúlies pot hom assenyalar les del Bar Arana de València, mantingudes al Cafè Lisboa fins el 1997; les d'Alacant del pub La Naya entre 1987 i 1989 o les de València del Malva-rosa, ara empeltades amb notable èxit al Cafè Sant Jaume. El cos del recull, al seu torn, es divideix entre els autors en llengua pròpia

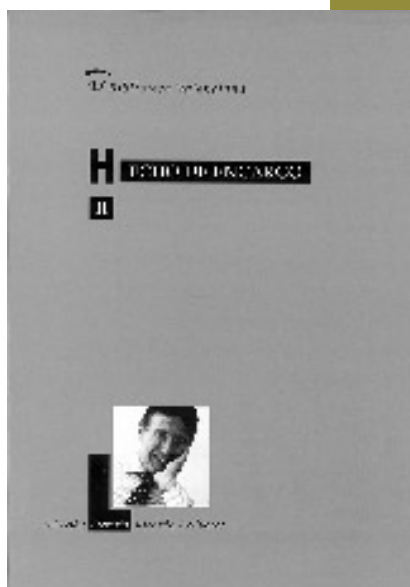
i els traduïts, i de tots es presenta al final una útil bibliografia poètica. Paga la pena dir que, a banda del valor significatiu per se de la troballa literària, pot constituir una magnífica guia de navegants a la recerca de les joies més subtils i inesperades amb què les premses valencianes ens han obsequiat com a lectors, sovint humilment, sovint menyspreadament, però sempre amb l'orgull d'una tradició creada dia a dia, vers a vers.

Àlex Navarro

¿Por qué los historiadores deberían leer libros? Se pregunta uno de los participantes. ¿Por qué muchos escritores han recurrido a hechos históricos en sus obras de ficción? Por qué y de qué manera las novelas contribuyen a la reconstrucción del pasado. E igual el cine, las artes plásticas, el teatro, la arquitectura... Pero en este curso, nuestro interés se centró en profundizar en la obra de dos grandes amigos y al tiempo profundos pensadores: Max Aub y Manuel Tuñón de Lara. Ambos se merecen el homenaje que les tributamos.

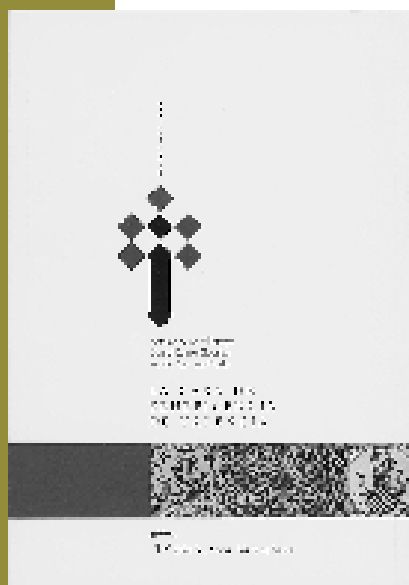

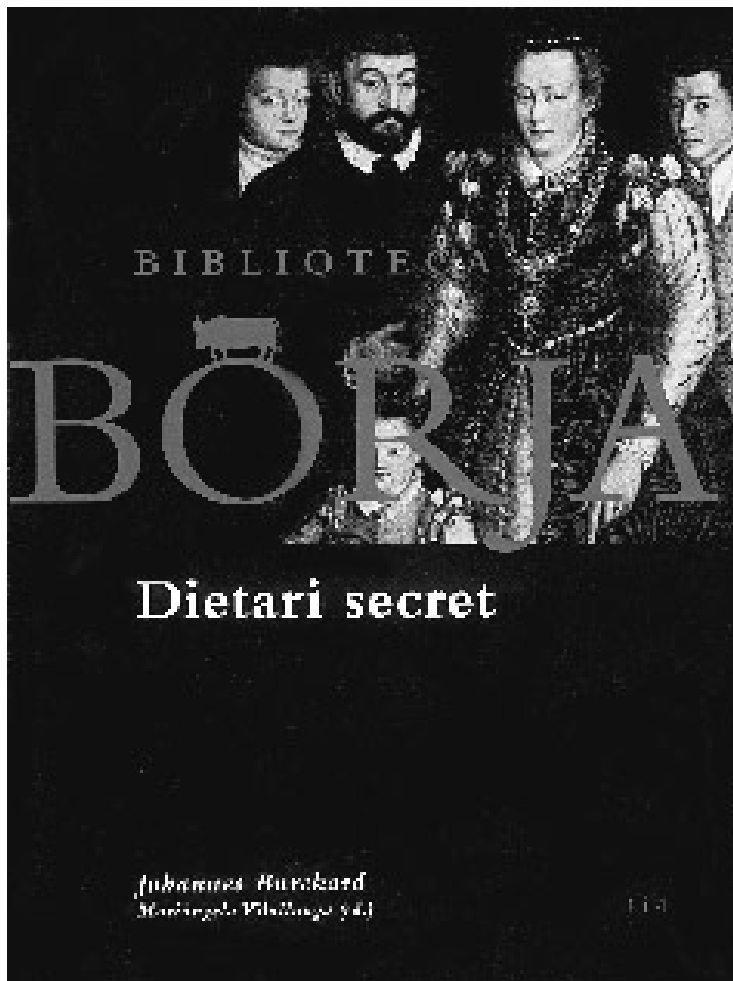
La labor del crítico literario tiene también la amable vertiente de presentador de libros. Durante los últimos años Ricardo Bellveser ha oficiado estas ceremonias decenas de veces. En un tomo anterior reunió las presentaciones y críticas a libros de autor valenciano. Ahora se reúnen las intervenciones que fueron leídas en esas ocasiones o publicadas en periódicos referidas a autores del resto de España o Hispanoamérica

Biblioteca Valenciana
*Un focus cultural de la nostra
Comunitat Autònoma*

El texto que ahora se presenta, refleja la suma de varios años de búsqueda en archivos. Esta experiencia, se singulariza por ser el estudio de un colectivo que, pese a su notoriedad en la vida de la comunidad, no ha sido estudiado en profundidad, dada la gran dispersión de sus fuentes ya que, hasta mediados del siglo XVIII, no se organizó como un gremio y esto sucedió cuando ya se habían perdido las instituciones forales. El Colegio de Abogados de Valencia se creó (1762) siguiendo modelos de instituciones y leyes castellanas, lo que no ayudó a conservar la memoria del pasado foral.

La unión de tradición caritativa, de limosna, con un nuevo propósito de regeneración social dará origen a los grandes establecimientos benéficos, convirtiéndose a lo largo del XIX en el capítulo más importante de arquitectura pública en la ciudad de Valencia. La profundización en el conocimiento de estos edificios, y en particular de la Casa de la Beneficencia, nos permite entender mejor a la sociedad que los justificó, analizar su forma de construir desde el aprovechamiento de fábricas, de materiales y elementos de derribo, el lenguaje utilizado, su estética.

La intimitat d'Alexandre VI: tan corrupte i femeller com els papes d'abans i de després

Un any després del primer volum de la biblioteca Borja: *Alexandre VI i Roma*, i després de la mort a principis d'any del pare Batllori a qui dediquen aquest volum, apareix el segon lliurament. Impressionant selecció de textos del «Liber Notarum» de Johannes Burckard, cap de protocol i cerimònies de la capella papal.

Per primera vegada trobem traduïda al català part d'una obra que, per la seua qualitat de document personal i eclesiàstic, no havia tingut una difusió «oberta». De difícil accés en el llatí original per la seua escriptura «inumana, il·legible, expressiome di un diavolo o di una sibilla» deia el seu successor en el càrrec, Paride de Grassi; i traduït només per temes al francès. D'ací el caràcter secret que es vol ressaltar en el títol i, també per això mateix, hom ha suposat que es tractava dels documents que més havien influït a crear aquella llegenda negra de què tant s'ha parlat sobre els Borja i que mai no ha quedat demostrada (perquè ni interessava la demostració als uns ni en demanaven proves els altres, que res no en sabien). El *Liber Notarum* és un dietari que explica la vida quotidiana del vaticà des del punt de vista del cap de protocol. L'estraburgués Johannes Burckard, mestre cerimonier de la capella papal de cinc papes (Sixt IV, Innocenci VIII, Alexandre VI, Pius III i Juli II), de finals de 1483 a 1506, organitzava tots els moviments del papa o qualsevol que es produïra al seu voltant. La finalitat del dietari és de registrar si aquestes cerimònies s'havien realitzat de conformitat o no al dret i a la ideologia pontifícia antiga però que calia renovar amb el diàleg amb el pontífex, amb qui, de vegades s'enfronta

DIETARI SECRET, BIBLIOTECA BORJA 2

JOHANNES BURCKARD

MARIÀNGELA VILALLONGA (ED.)

EDITORIAL TRES I QUATRE, VALÈNCIA, 2003

Burckard. Aquesta selecció de notes abasta no solament els passatges més interessants directament relacionats amb la família d'Alexandre VI durant els anys del seu pontificat (1492-1503), sinó també d'alguns passatges previs al seu pontificat, quan Roderic de Borja era el poderós vicecanceller de l'església Catòlica. Però Burckard no es limita només a les cerimònies i al protocol sinó que ens diu alguna cosa més: homicidis, campanyes militars, violències entre espanyols i suïssos, forques, fogueres, disputes ideològiques, curses de pal·li i de toros, carnivals, jocs, tempestes, riuades, històries de cortesanes, mesures públiques, etc., és a dir, la veritable història de Roma i d'Europa en els anys de crisi de transformació del Renaixement a l'edat moderna.

Segons la directora de la traducció Mariàngela Vilallonga, per a Burckard, Alexandre VI va ser tan corrupte i femeller com els seus precedesors i successors, però no més. Les notes explicatives de la versió llatina d'Enrico Celani i el fet que es tractava d'un dels pocs papes no italià, s'encarregaren d'explicar i donar un sentit sempre antiborgià d'aquelles coses que Burckard només narrava d'una manera objectiva i sovint sense referir-se al subjecte de l'acció.

Francesc Collado

Testimoni d'honesta implicació

Aquest llibre ens permet disposar d'una panoràmica social a l'inici dels setanta. Mitjançant la perspectiva íntegra, compromesa i democràtica que ens transmet la recopilació de bons articles que Enrique Cerdán Tato publicava en el diari *Primera página*.

ANTOLOGÍA DE LA ABERRACIÓN

ENRIQUE CERDÁN TATO

FERNANDO ABAD (ED.)

COL·LECCIÓ «CALABRIA I PERIODISMO», 7

240 PÀGINES

DENES EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

Aquesta recopilació d'articles ens trans porta a l'esforç d'una societat per guanyar espais d'opinió, crítica i debat, durant una època oficialment retrògrada i hostil a les dissidències. Aquella aspiració a una modernització de les estructures, a una obertura respectuosa amb la diversitat i amb la justícia social, se'ns mostra des de la finestra que Enrique Cerdán Tato escrivia, entre 1970 i 1971, en el diari *Primera Pàgina* d'Alacant. Una aventura editorial diària de curta i accidentada vida (1968-1972), nascuda a l'incerta empara de la llei de premsa promoguda pel ministre Manuel Fraga.

De l'edició en què se'ns presenta aquesta col·lecció de textos n'ha tingut cura Fernando Abad, qui ens proporciona una profusa i detallada informació per tal de dibuixar-nos el context d'uns temps poc favorables a l'ofici de comentar la pròpia realitat. Molt menys quan –com fa Enrique Cerdán–, l'actualitat esdevé un camp per a l'opinió i l'exercici del lliure pensament. L'autor ens ofereix un llenguatge literari consistent, alhora que àgil, per tal de construir redaccions adaptades a una columna de diari, amanides de confiança en el futur, compromís social i humor reflexiu: «En verdad que cada día se entera uno de nuevas y prodigiosas invenciones; invenciones que, con de-

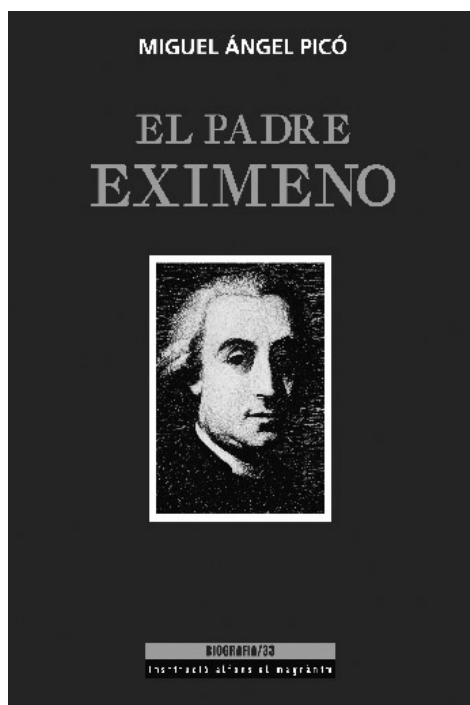
masiada frecuencia, apesadumbran o encolerizan, en un principio, para ceder poco más tarde, y dejar el camino expedito al sosiego y a la irónica meditación. Bien afianzados los pies en esta tierra nuestra, no es tampoco asunto de ir rasgándose las vestiduras a cada paso, que para tal actitud se habría de menester muy copioso guardarropa.»

La lectura d'aquest llibre proporciona una valuosa eina per a la reflexió sobre el present. Molts dels temes de llavors mantenen ara la seua vigència: el conflicte entre Israel i els palestins, l'educació pública, les tendències tecnocràtiques opaques a la ciutadania, les intervencions militars dels EUA, etc. Però no vull suggerir que res no canvia, sinó d'apuntar que els canvis no sempre segueixen la línia ascendent del progrés, ni les evolucions es componen absolutament d'avanços. Potser serà el soroll o el seguidisme d'allò políticament correcte, que no és més que una correcció amable per als amos, però si la premsa i el conjunt de la societat ens alliberàrem de la dictadura i de la censura, no s'ha generalitzat l'actitud lliure i audaç de Cerdán Tato. I a la fi, són elements difícilment substituïbles per a crear qualsevol comunitat de convivència pretesament plural i integradora.

Eduard Ramírez

Música i il·lustració

El músic il·lustrat valencià, polifacètic i gran constructor d'idees musicals, és recuperat, en aquest volum de la col·lecció «Biografia», perquè hi figure tota la seua vida i, sobretot, les seues idees, que tants problemes li van portar, a l'època.

EL PADRE EXIMENO

MIGUEL ÁNGEL PICÓ

COL·LECCIÓ «BIOGRAFÍA», 33

418 PÀGINES

INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM, VALÈNCIA 2003

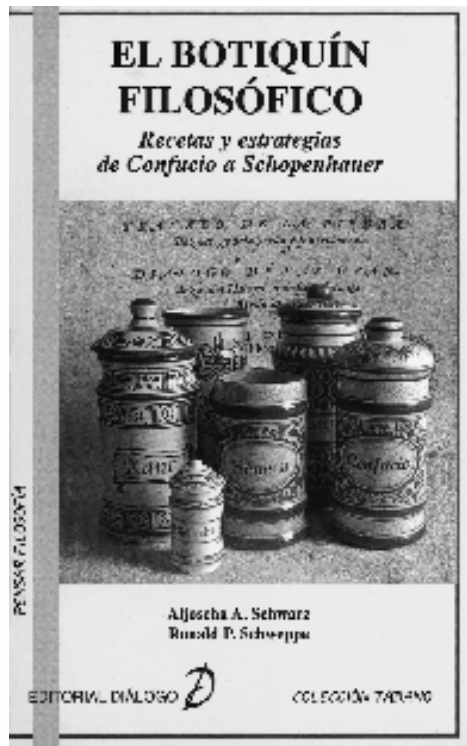
La Diputació de València, a través de la Institució Alfons el Magnànim, edita el número 33 de la col·lecció «Biografia», i la dedica al teòric musical valencià, el pare José Antonio Eximeno (1729-1808). Una vegada més, de la mateixa manera que amb la biografia (núm. 32) de Vicent Martín i Soler, un extens i rigorós estudi ens permet de seguir la trajectòria vital i musical d'un valencià dedicat amb cor i ànima a la música. L'autor, Miguel Ángel Picó Pascual, és professor del Conservatori Superior de València i autor de la tesi doctoral sobre el mateix autor, que es va presentar el 25 de gener del 2002 a la Universitat de València (*El P. José Antonio Eximeno y Puchades (1729-1808) y su aportación a la música*), i d'un article, «El proceso inquisitorial del Padre Eximeno», publicat al número XXV de la *Revista de Musicología*, de Madrid, l'any 2002, a més de molts altres estudis musicals. Picó ens ofereix, per tant, com dèiem, una investigació exhaustiva i rigorosa d'aquest jesuïta nascut a València el 26 de setembre del 1729, polifacètic, com a bon il·lustrat, i, a més, progressista i clarivident. Un home clau, les idees del qual foren una sotragada per a la tradició musical del moment. A més de la trajectòria vital i musical, en coneixem les altres facetes, com ara la de ma-

temàtic, físic (aquestes dues molt lligades amb la teoria musical), filòsof, poeta, novel·lista, orador i teòleg. El llibre està estructurat de manera que, després d'un bloc mitjanament extens on coneixem la biografia del músic (que va viure a València i Segòvia, va ser expulsat i s'exilià a Itàlia, i encara va tornar a Espanya per tornar-se'n a anar a Roma), hi ha un esbós molt breu de la personalitat que tenia i, finalment, la part més extensa del llibre és l'obra teòricomusical. Permet, per tant, dues lectures, una per a profans, interessats en el segle XVIII valencià i europeu, i l'altra, molt interessant, la purament musicològica. Aquesta darrera part inclou explicacions molt detallades de la teoria musical d'Eximeno, i en destaquem, especialment, el seguiment que fa de l'obra més coneguda del músic, *Dell'origine e delle regole della musica* (De l'origen i de les regles de la música), perquè és la que ens dóna la veritable mesura del progressisme que contenien les seues idees: el pare Eximeno volia demostrar que la música no depenia de les raons numèriques que tant havien capficat la humanitat musical d'ençà de Pitàgores, i que l'art dels sons estava íntimament lligat amb el mecanisme de la parla.

Maite Insa

Mens sana in corpore sano

Un llibre que ens apropa a la filosofia de manera senzilla, més enllà d'academicismes, amb una clara dimensió pràctica: la seua aplicació a la salut mental i física.

**EL BOTIQUÍN FILOSÓFICO. RECETAS Y ESTRATEGIAS
DE CONFUCIO A SCHOPENHAUER**

ALJOSCHA A. SCHWARZ I RONALD P. SCHWEPPE

TRADUCCIÓ DE VICENTE VILANA TAIX

COL·LECCIÓ «TABANO», 11

191 PÀGINES

EDITORIAL DIÁLOGO, VALÈNCIA, 2003

Que la filosofia ha estat considerada com un saber complex, reservat a les ments més preparades, és una afirmació encara vigent, que els autors d'*El Botiquín filosófico* posen en dubte.

Aljoscha A. Schwarz i Ronald P. Schweppe són els autors de l'últim llibre publicat per l'Editorial Diálogo. En paraules d'ells, «el botiquín filosófico no es ni una pesada e ilegible obra de filosofía, ni una introducción a esta disciplina, ni mucho menos un «consejero vital» tradicional con rápidas propuestas sobre cómo afrontar nuestra vida con recetas patentadas».

Un cop esmentat allò que no és, ara hi podem afegir afirmativament que aquesta obra és una guia formada d'idees filosòfiques de diferents segles que poden ser profitoses en la nostra vida quotidiana; ja que, d'una banda, ens ajuden a alliberar-nos dels prejudicis que ens limiten i, de l'altra, ens ajuden a modificar els punts de vista propis més negatius i ens aporten més claredat. Així doncs, pensaments com els de Séneca, Epicur o Nietzsche poden ser un estímul positiu en la nostra visió del món.

El poder de les idees és considerable i mai hauria de ser menyspreat. Els pensaments, aportats pels filòsofs al llarg dels segles, ens ajuden a combatre els estats d'ànim destructius als quals es-

tem exposats, en favor d'un equilibri psicofísic; certes emocions com la por, la gelosia o la supèrbia, per exemple, impedeixen que la serenitat o la satisfacció formen part de la nostra vida. Citant els autors: «Pero es que, de lo que aquí se trata, es más bien de un botiquín filosófico; esto es, hemos procurado reunir afirmaciones propias y pasajes de diferentes filósofos que, todos juntos, se hallan al servicio de un propósito muy concreto: el reajuste de los estados anímicos más negativos. O mejor dicho, la obtención de un estado de ánimo armónico y del buen estado de salud general que suele acompañar a un estado anímico positivo».

El llibre, que no hem de confondre amb un llibre d'aforismes, té forma d'abecedari i amb cada lletra apareixen un conjunt de termes. Sota cada terme hi trobem una reflexió dels autors i dels diferents pensadors, escrita en un llenguatge a l'abast de tothom.

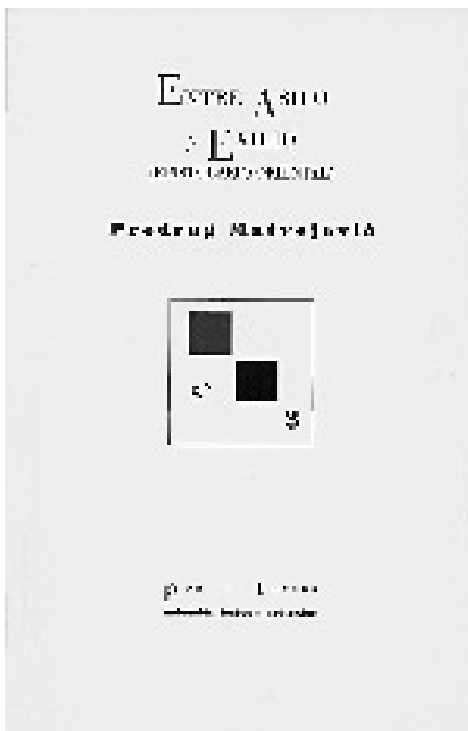
El botiquín filosófico, una obra a cavall entre la filosofia pràctica i la psicologia, ens contagia de l'esperit antic, el qual lligava el conreu de la saviesa amb el saber viure.

Nieves Avilés

Un observador inquieto

El escritor croata Predrag Matvejevic, profesor de Literaturas Eslavas en la Università La Sapienza de Roma, lleva ocupándose largamente de la realidad soviética. En su último libro editado en España se recogen sus escritos en torno al tema.

ENTRE ASILO Y EXILIO: EPISTOLARIO ORIENTAL

PREDRAG MATVEJEVIC

TRADUCCIÓN DE LUISA F. GARRIDO I TIHOMIR PISTELEK

COL·LECCIÓ «TEXTOS Y PRETEXTOS», 23

248 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2003

En *Entre asilo y exilio*, cuyo autor ha dado en subtitular *Epistolario oriental*, Predrag Matvejevic, nacido en Mostar en 1932 de padre ruso y madre croata, se muestra buen conocedor de la historia de la Unión Soviética. Tras una serie de viajes al país de parte de sus antepasados, Matvejevic ha llevado a cabo un estudio en profundidad de su idiosincrasia a través de sus modelos políticos y culturales.

La apertura o *perestroika* no llegó hasta la extinta URSS sino con retraso. El proceso que permitió asumir el pasado más reciente y con ello, dejar atrás largos años de control sobre el pueblo, sometiéndolo a la más férrea censura, no culminó hasta la llegada al poder del presidente Mihail Gorbachov, motivo por el cual no nos ha sido dado conocer la realidad soviética hasta hace bien poco. Que Matvejevic ha rastreado en ésta y ha estudiado su influencia en el resto de países del Este en los últimos

años de su declive, es algo que podemos comprobar a través de muchos otros asuntos que trata en este libro. Porque la intención de Matvejevic no es la de, postura al uso, condenar todo tipo de socialismo, sino como bien dice, «basar la condena del estalinismo en la confianza en el *socialismo humano*». Es decir, en sus escritos condena todo tipo de abuso y confía en un socialismo cuyas piedras angulares bien podrían ser el conocimiento y la libertad. De igual modo, y ampliando su punto de mira, el autor croata tampoco cree en las democracias impuestas en los últimos años en países que no están preparados: otro error de base que ha llevado a grandes desigualdades en estos países europeos. Así, nada más comenzar las páginas de este libro, nos encontramos con una serie de cartas escritas a lo largo de 1972 en el que será su primer viaje a la unión de repúblicas, unas cartas «a los antepasados», que el padre de Matvejevic leerá postrado en una cama del hospital, impedido, significativa parábola del exiliado. En ellas, Matvejevic da cuenta de un país encerrado en sí mismo, falto de una libertad de expresión que ni siquiera en otro país como Yugoslavia se da en aquel momento. De este modo, inevitablemente, habrán de pasar por sus páginas nombres de ilustres represaliados: Ossip

Mandelstam y su mujer, Nadiezhda —especialmente terrorífico es el relato de Matvejevic sobre Kolymá, el «Auschwitz sin hornos crematorios», donde desaparecieron sin dejar más rastro el autor de los *Cuadernos de Vorónesh* y Vladimir Shalámov—, Josif Brodski o Alexander Solzhenitzin, cuyas traducciones de *Archipiélago Gulag* intentó publicar nuestro escritor en otros países del Este sin éxito alguno.

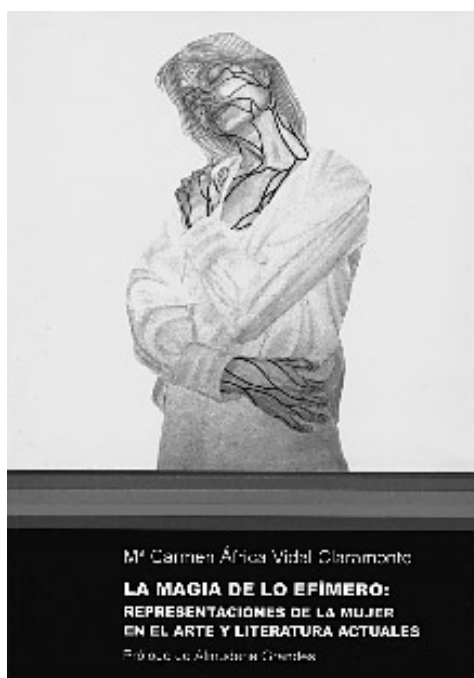
Pero hay más. Porque Matvejevic ha ido desfragmentando el espejo de la política soviética desde Trotski y Stalin a Gorbachov o Nikita Jruschov. Y ha tratado de poner las cosas en su sitio cuando apenas sí había tiempo para tomar tal perspectiva. El tiempo, como podemos comprobar ahora en este magnífico libro, le ha dado la razón.

Rafa Martínez

La dona re-presentada i embolicada

Africa Vidal explora la multiplicitat de discursos artístics, narratius i audiovisuals que redefeixen la dona contemporània en el llibre *La magia de lo efímero: representaciones de la mujer en el arte y la literatura*.

LA MAGIA DE LO EFÍMERO: REPRESENTACIONES DE
LA MUJER EN EL ARTE Y LITERATURA ACTUALES

M.^o CARMEN AFRICA VIDAL CLARAMONTE

PRÒLEG D'ALMUDENA GRANDES

COL·LECCIÓ «SENDES», 4

159 PÀGINES

UNIVERSITAT JAUME I, CASTELLÓ DE LA PLANA, 2003

La Magia de lo Efímero: representaciones de la mujer en el arte y la literatura, és un treball de la catedràtica M. Carmen Africa Vidal Claramonte, publicat per la Universitat Jaume I de Castelló (Seminari d'investigació feminista). Una reflexió elaborada amb un llenguatge a l'abast de tothom sobre la representació de la dona en la societat occidental contemporània, on es privilegia la imatge sobre qualsevol altra cosa.

L'autora analitza les conseqüències que té sobre la societat actual el fet de no mirar més enllà de la superfície. Occident gira al voltant del cos, de la moda, de la imatge, és a dir, de les aparences; la importància que es dóna a la imatge corporal i a la moda, de retruc, fa pensar a l'autora que aquestes són la manifestació de causes externes (sexisme, patriarcat, racisme, imperialisme) carregades de significació. Per això, qualsevol discurs que pretenga referir-se al cos, en realitat, no fa més que par-

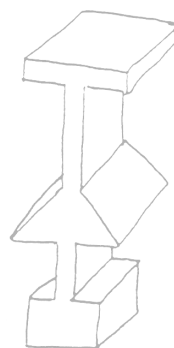
lar sobre les representacions imposades d'aquest mateix cos. Aquesta és la raó per la qual per molt superat que es crega el feminisme, el fet de ser dona continua sotmés a pressions alienes. Africa Vidal pren com a referents reflexions d'autors tan diversos com Lyotard, Irigaray, Deleuze, Derrida o Foucault. Tots coincideixen a considerar el cos com a constructe polític i històric, en el qual actuen les relacions de poder i de resistència. És així com l'autora conclou que vivim en una societat «hipernormativa», sobretot pel que fa a les representacions del cos de la dona.

En aquest context, sobre les dificultats afegides al fet de ser dona i escriptora, reflexiona en el pròleg Almudena Grandes: «No es fácil ser mujer, (...) pero a veces parece que es todavía más difícil pensarlo, argumentarlo, sostenerlo con algo más que simpatía o dignidad, es decir, con auténtica contundencia intelectual. La prueba está en las páginas de *La magia de lo efímero...*, toda una galería de cuerpos y mentes de papel creados con los propósitos más dispares, desde la artillería pesada del feminismo radical a la presunta «desideologización» —qué palabra más fea— de la literatura postmoderna, desde las reivindicaciones justas e inteligentes hasta la filosofía del wonderbra, desde la rentabilidad narra-

tiva hasta las estrategias de marketing de las líneas baratas de los modistos más caros. Parece que hay mucho donde elegir pero a ratos resulta una ilusión óptica». La il·lusió de creure's alliberada per haver fugit d'un esquema, quan en realitat no estem més que encasellant-nos dins d'un altre.

Un dels mèrits del treball consisteix a estar embastat amb citacions d'obres literàries i artístiques que fan de l'assaig un document exhaustiu i amè. Tanmateix, els lectors familiaritzats amb aquests temes potser no trobaran quasi res de nou.

Nieves Avilés

Jan Tschichold: un segle de disseny

El manifest *La nueva Tipografía* de l'alemany Jan Tschichold va marcar una abans i un després en els moviments de l'avantguarda. Després de quasi un segle, podem reafirmar la seua vigència en el camp gràfic.

LA NUEVA TIPOGRAFÍA

JAN TSCHICHOLD

INTRODUCCIÓ DE JOSEP M. PUJOL

TRADUCCIÓ DE MARÍA TERESA ALBERO I ESTELA MARQUÉS

377 PÀGINES

CAMPGRÀFIC EDITORS, VALÈNCIA, 2003

L'última publicació de Campgràfic Editors *La nueva Tipografía* de Jan Tschichold, és una nova mostra del «saber fer» d'aquesta editorial especialitzada en el món gràfic i que està possibilitant la lectura de llibres fins ara no traduïts. La traducció més recent del llibre és l'anglesa, de 1995, anterior a l'actual en castellà, a càrrec de Maria Teresa Albero i Estela Marqués. Així doncs, podem dir que estem de sort, ja que després de la primera edició en alemany de 1928, hem passat quasi vuitanta anys sense poder llegir en castellà uns dels textos més emblemàtics de la tipografia del segle XX. Hi hem de afegir que l'editorial ha posat molta cura en reproduir el llibre amb molta fidelitat, tot respectant el disseny original. El llibre s'acompanya d'una prolixa introducció –amb una extensa bibliografia– escrita per Josep M. Pujol, que permet posar-se al dia a aquells menys documentats en la matèria, del context sociohistòric en què es desenvolupa la revolució tipogràfica i naix la nova tipografia.

Nascut a Leipzig en 1902 i fill d'un pintor i rotulista, Jan Tschichold va practicar la rotulació i la cal·ligrafia des de molt jove. Potser siga la persona que millor ha teoritzat sobre la «nueva tipografia», a més de col·laborar en l'actualització del sistema clàssic de les arts gràfiques.

Tschichold compregué millor que molts dels moviments coetanis que el nou grafisme suposaria canvis de gran magnitud social en diferents camps de l'art, de la indústria i de la comunicació. Aquest és un dels aspectes més interessants de *La nueva Tipografía*: que relaciona el disseny tipogràfic i editor amb les tendències de l'art i les necessitats socials. L'autor fou l'únic difusor dels corrents de l'avantguarda protagonitzats pels impressors i la gent de les arts gràfiques. En 1925, amb només 23 anys, publicà *Elementare Typographie*, el manifest que serveix de punt de partida d'aquest llibre, en el qual es defineixen les bases de la nova concepció: eliminació dels ornaments, tot privilegiant la funcionalitat; claredat en la comunicació; inclusió de nous descobriments en el disseny dels llibres, com per exemple la fotografia; una organització lògica del text, entre d'altres.

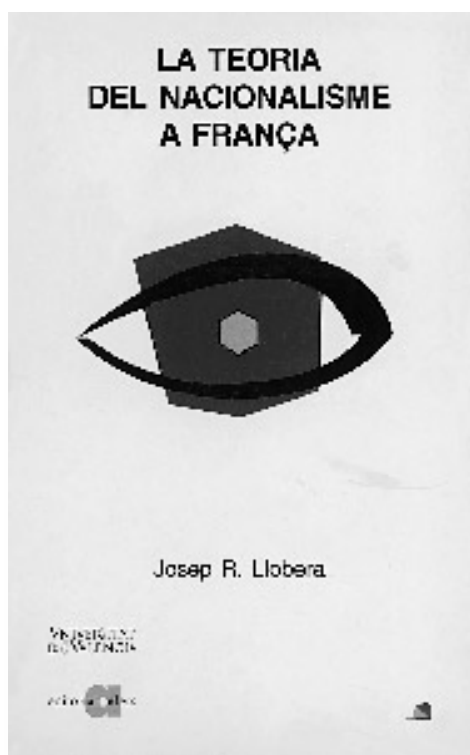
El propi format del llibre és ja tota una lliçó de disseny, en forma de manual per poder ser utilitzat en el taller o en la taula de treball, està ple d'exemples gràfics i fotogràfics.

L'actualitat d'aquest document, quasi després d'un segle, en un camp com el de la tipografia, en el qual els canvis han sigut revolucionaris, confirma la pertinència de la seua publicació.

Nieves Avilés

La nació a França o la malaltia del localisme

L'antropòleg i sociòleg Josep R. Llobera posa a l'abast del lector les principals aportacions franceses a l'estudi de la nació des del segle XIX fins els nostres dies. Pocs són els autors que s'hi han dedicat i gairebé sempre quan la integritat de França s'ha vist amenaçada.

LA TEORIA DEL NACIONALISME A FRANÇA

JOSEP R. LLOBERA

COL·LECCIÓ «EL MÓN DE LES NACIONS», 9

159 PÀGINES

EDITORIAL AFERS - UNIVERSITAT DE VALÈNCIA,
CATARROJA, 2003

El concepte de nació ha estat (re)interpretat i (re)definit constantment des que se'n té consciència de l'existència d'aquesta categoria política i social. Les aproximacions acadèmiques al concepte de nació estan motivades, bàsicament, per tres «impulsos»: la necessitat sociològica i antropològica de conèixer les causes i el funcionament d'un fenomen (el nacionalisme); la justificació d'un model de nació expansiu i assimilador d'altres nacions; o, per reacció a aquest altre, la justificació d'un procés d'emancipació d'una nació anexionada per una altra.

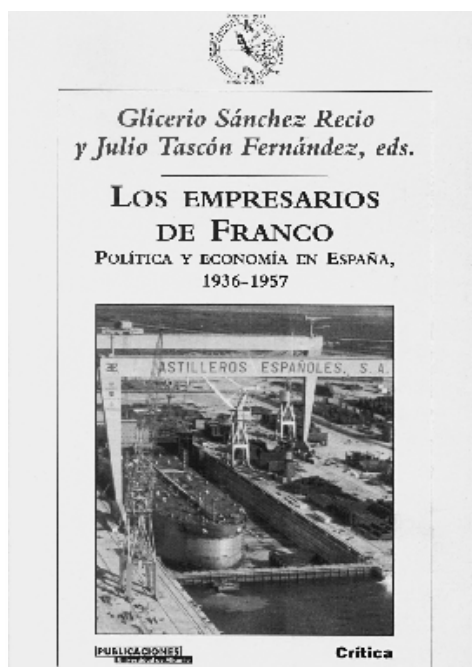
En el cas que ens ocupa, les aportacions de França a la teoria de la nació se centren, fonamentalment, en la tercera de les motivacions d'anàlisi del fet nacional. Els pocs autors que s'hi han enfrontat ho han fet perquè una amenaça exterior –principalment Alemanya– ha fet perillar les fronteres de l'Estat francès, creades també a partir d'annexions d'altres nacions o fragments. Així, fets històrics com la pèrdua d'Alsàcia-Lorena (1871), la Primera Guerra Mundial o la invasió nazi han estat els ressorts que han motivat l'estudi del fet nacional a França. Així es deprén del recorregut que el llibre fa de les aportacions d'autors com Ernest Renan, Lucien Lévy-Bruhl, Emile Durkheim,

o Louis Dumont, entre pocs altres. Moltes de les aportacions d'aquests autors s'han centrat, a més, en entendre els fonaments i les inèrcies del nacionalisme alemany, més que no pas les dinàmiques internes del nacionalisme francès. Això és així, entre altres coses, perquè l'observació de les pròpies entranyes de la «nació» francesa topa irremeiablement amb un país no tan homogeni nacionalment com seria desitjat. De fet, una de les conclusions del professor Llobera no és una altra que la denúncia de l'emmirallament a què la majoria d'aquests autors sotmeten les seues anàlisis de la nació francesa: «la tradició sociològica francesa, des de Durkheim fins a Schnapper, passant per Maus i Dumont, pateix d'una malaltia greu: una definició localista de la nació». D'altra banda, Llobera també posa de relleu els pocs autors francesos que s'hi han dedicat a fer aportacions a l'estudi de la nació així com la poca recepció que n'han tingut en els estudis sobre el nacionalisme i la nació que han agafat embranzida durant la segona meitat del segle XX o la mala interpretació que, a judici de l'autor, se n'ha fet d'alguna d'aquestes aportacions.

Marc Candela

El somni de l'autarquia econòmica feixista; el negoci del amics

La postguerra espanyola condicionà en bona mesura l'economia dels vint primers anys de la dictadura franquista. A més, també marcà els precedents que ajudarien a alguns empresaris a concentrar importants fortunes, bona part d'elles relacionades amb sectors industrials, claus per a una economia deficitària en quasi tot i que havia de proveir-se de recursos enmig de l'autarquia i l'aïllament internacional que va practicar el règim. Una economia que també es caracteritzà pels contactes personals i la convivència ideològica entre empresaris i el règim de Franco.

ELS EMPRESARIS DE FRANCO.
POLÍTICA I ECONOMIA A ESPANYA, 1936-1957
GLICÉRIO SÁNCHEZ RECIO I JULIO TASCÓN FERNÁNDEZ, EDS.
COL·LECCIÓ «CRÍTICA»

362 PÀGINES

PUBLICACIONES DE LA UNIVERSITAT D'ALACANT,
ALACANT, 2003

Des de la premissa que la política econòmica és la manifestació entre l'Estat i l'economia, cal entendre els primers anys quaranta, després d'acabada la guerra civil, com una dècada en la qual els grans capitals espanyols trobaren l'aixopluc que no havien trobat durant les agitadaes dècades anteriors. L'establiment del règim, a més de la dictadura política, ho fou també del sometiment de l'economia a la voluntat d'un cercle reduït d'empresaris i de polítics feixistes, a banda d'altres sometiments com la introducció total del doctrinari educatiu catòlic en tot el sistema estatal d'educació. Aquesta conjuntura, unida a l'aïllament internacional que patiria l'Espanya de Franco a causa del seu recolzament a l'Alemanya de Hitler, facilitaria la política del «primer franquisme», basada en la substitució d'importacions i la creació d'una sòlida capacitat productiva. Tal i com afirma R. Moreno Fonseret, professor de la Universitat d'Alacant i autor d'un dels treballs que formen part d'aquest llibre, l'articulació de tota la vida econòmica es féu depenent del paper que en el procés d'industrialització espanyola havia de jugar la indústria «d'interès nacional».

La implantació del sistema franquista fou també la restitució d'un ordre social, sobretot per als propietaris industrials i agrícoles, en el qual també quedaren abolides les conquestes socials i sindicals. El propi Gremi de Fabricants de Sabadell, una

institució centenària, acollí de bon grat mitjançant una declaració pública, la presència del nou règim.

El present treball estudia la presència d'alguns personatges que revolucionaren la banca espanyola, també afectada pel conflicte bèl·lic i animada després per les polítiques industrialitzadores de l'estat feixista. És el cas del financer valencià Ignasi Villalonga qui, malgrat haver ocupat alguns càrrecs de responsabilitat política i de rellevància social en l'època republicana, impulsà una important política de creació d'empreses en sectors econòmics des de la direcció del Banc Central d'Espanya.

Una altra col·laboració destacable en aquest llibre és la del professor de la Universitat de Santiago de Compostel·la, Joám Carmona Badía, que ens descobreix la forta influència que va tenir per a l'economia espanyola de principis dels anys quaranta les reserves de mineral de *wolframi*, un element utilitzat en la indústria de guerra alemanya durant la segona guerra mundial i que va estar a punt de capgirar els signes de la història sinó fora per fet que els nordamericans també començaren a utilitzar-lo, sobretot en el blindatge de tancs i carros d'assalt. Els subministraments ibèrics de *wolframi* a partir de 1941 van fer que l'Estat espanyol i, per tant, els seus industrials, es beneficiés de la guerra entre l'Alemanya de Hitler i els aliats.

Pau Caparrós

Un àmbit de dietari

Admirable selecció de col·laboracions de premsa de César Simón (1932-1997), reunides ara en aquest volum, amb unes qualitats entre el petit assaig i el dietarisme que representa en si mateix un dels millors perfils i la síntesi d'aquest imprescindible poeta.

PAPELES DE PRENSA

CÉSAR SIMÓN

EDICIÓ A CURA DE MIGUEL CATALÁN

COL·LECCIÓ «PAPERS DE PREMSA», I

288 PÀGINES

INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM, VALÈNCIA, 2003

Com molt bé apunta Miguel Catalán, l'originalitat, la cruesa i, encara més, el seu individualisme insubornable, entre altres, són les principals qualitats de l'escriptura de César Simón destinada a la premsa. Tot un conjunt de trets que sens dubte situa aquests textos qualificats com a «opinió» a l'altura dels columnistes més prestigiosos. La iniciativa de recuperar ara aquest conjunt format per noranta articles és magnífica.

Es tracta d'unes col·laboracions escrites pràcticament al llarg dels seus darrers vint-i-cinc anys i permeten copsar amb una gran contundència les diferents idees, els temes i els detalls que preocupaven l'autor: les sensacions dels homes, canviar el cartutx a la ploma, la pluja, els bars, els gossos penjats, el pas del temps, etc., i moltes altres més excuses amb una seducció irresistible.

L'ordenació triada per l'editor, que ara ha agrupat el material temàticament en deu seccions (de l'existir, del conuiu, de la natura, dels llibres, de la política, etc.), afegeix a la lectura un atractiu no exempt d'interés. No hi ha cap dubte que ací es troben contingudes totes les dèries del pensament de César Simón, les quals encara podrien resumir-se naturalment en dos o tres essencials, sense exposar-nos que el mateix César Simón ens sorprenguera que, per a ell,

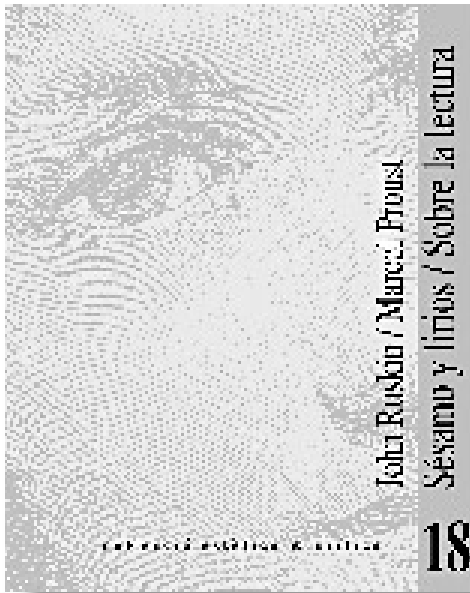
en realitat tot, la vida, i el viure és clar, consisteix a escolar-se (*deslizarse*).

Així, César Simón anà passant per aquest món on intentava per damunt de tot aconseguir dedicar-se a mirar i gaudir els moments en què u no sap què fer, activitats que considerava més nobles que no descriure i raonar, i deixà una molt interessant obra literària tan variada com unitària estilísticament. Amb tot, els elogis a la contemplació o a la migdiada no equivalen en res a la inactivitat. La poesia, les novel·les, els diaris, l'assaig o la traducció i les col·laboracions en la premsa que ara ens ocupen constitueixen una activitat perseverant i coherent de matisar i amplificar, des de la prosa, les dèries que impulsaven l'autor. Quan s'elogia, amb verdadera raó, l'originalitat de Simón es fa perquè la seua escriptura conté un estil amb una singularitat que es desmarca de tot el que hem llegit i pensat abans i després d'ell. No és que escriga per a influir els altres, que també, escriu per a dir i dir-se, ja que es tracta d'una escriptura personal, impudorosa, que convoca el lector a un estupor inaudit davant la vida i també davant l'individu que som, però encara més davant la seua autobiografia.

Vicent Berenguer

Proust i Ruskin sobre la lectura

Aquest volum recull dues conferències de John Ruskin –sobre la lectura i sobre l'educació de les dones respectivament–, que Proust va traduir al francès acompanyades d'un extens pròleg i de nombroses notes. Un document impagable, que il·lustra la maduració de la personalitat literària de Marcel Proust abans d'emprendre *La recherche*.

SÉSAMO Y LIRIOS / SOBRE LA LECTURA

JOHN RUSKIN / MARCEL PROUST

TRADUCCIÓ I INTRODUCCIÓ DE MIGUEL CATALÁN

COL·LECCIÓ «ESTÈTICA & CRÍTICA», 18

179 PÀGINES

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA, 2003, VALÈNCIA

En 1895, Proust havia abandonat la redacció de *Jean Santeuil*, una novel·la que no reprendria mai. Començava així un període d'uns set anys que constituiria el tram final del seu període formatiu, abans d'iniciar *La recherche*. Durant aquest temps l'activitat de Proust com a escriptor va consistir en la traducció al francès d'algunes de les obres de John Ruskin i en la redacció de diversos textos sobre aquest escriptor. Aquesta dedicació a l'obra de Ruskin representava tant una manifestació de l'admiració de Proust per l'escriptor anglès, com un intent d'escapar de la seua influència i de consolidar la pròpia personalitat literària.

El volum editat en la col·lecció «Crítica & estètica» de la Universitat de València, traduït i prologat per Miguel Catalán, presenta en castellà les dues conferències de Ruskin que Proust va traduir al francès i que va acompanyar de nombroses notes i d'un llarg pròleg.

L'interès d'aquesta edició és que, a més de les conferències, reproduïx també les notes de Proust, algunes d'elles molt extenses. De fet, són com una mena d'assaigs en miniatura. En aquestes notes Proust no es limita a aclarir determinats passatges del text traduït, sinó que de vegades critica algunes de les apreciacions de Ruskin i les inverteix per demostrar-ne la inconsistència o les utilitza com un motiu per definir i precisar la seua pròpia posició moral i ètica. Es produeix, així, un contrapunt fascinant entre els dos escriptors.

En l'extens pròleg *—Sobre la lectura—* que va redactar per a presentar la seua traducció, Proust va delimitar amb més profunditat la seua personalitat com a escriptor. La idea més insistida d'aquest assaig és que la lectura pot resultar perillosa si, en lloc de despertar i estimular l'activitat intel·lectual, tendeix a substituir-la. Per a Proust, la lectura juga un paper essencial i limitat alhora en la nostra vida espiritual. «La lectura —diu— es troba en el llindar de la nostra vida espiritual; ens hi pot introduir, però no la constitueix.» Per altra banda, com assenyala Miguel Catalán en la seua introducció, en aquest prefaci trobem *in nuce* molts dels temes i característiques estilístiques que retrobarem en *La recherche*, com

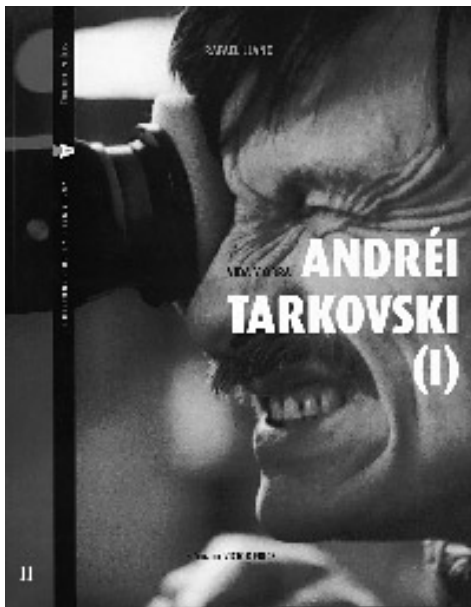
la conversió de la seua infantesa en un fresc intemporal de caràcter sagrat. O la utilització del llarg període construït a partir de la imbricació de diverses oracions de relatiu.

Les dues conferències de Ruskin que es reproduïxen en aquest volum constitueixen una bona introducció a l'obra d'un escriptor tan famós durant la seua època i tan poc llegit avui. La primera *—Sésamo. De los tesoros de los reyes—* té com a tema central la lectura. La segona *—Lirios. De los jardines de las reynas—* està dedicada a l'educació de les dones. L'estil de Ruskin, rapsòdic i metafòric, pot fatigar una mica i difumina sovint els seus plantejaments. Hi trobem com a motiu recurrent la crítica d'una civilització, de la qual denuncia el caràcter exclusivament utilitarista i individualista i altres tares que se'n deriven, com la contaminació del medi ambient o la pràctica d'un cristianisme imaginari —«un cristianisme de llum de gas», en diu. Tots aquests mals són per a Ruskin la conseqüència d'un analfabetisme infantil, d'una falta d'educació en els hàbits més corrents del pensament.

Enric Iborra

L'escultor del temps

La Filmoteca Valenciana ha decidit retre un merescut homenatge al director rus Andréi Tarkovski amb la projecció de les seues pel·lícules i l'edició d'aquest esplèndid *tour de force* literari sobre la seua persona, un dels grans creadors de la història del cinema.

ANDRÉI TARKOVSKI. VIDA Y OBRA (VOLS. I i II)

RAFAEL LLANO SÁNCHEZ

PRÒLEG DE VÍCTOR ERICE

COL·LECCIÓ DOCUMENTOS, I I

817 PÀGINES

(PRIMER VOLUM 0-438; SEGON VOLUM 439-817)

EDICIONS DE LA FILMOTECA-IVAC (INSTITUT VALENCIÀ DE CINEMATOGRAFIA RICARDO MUÑOZ SUAY), VALÈNCIA, 2002

Quanta raó té Rafael Llano. Vida i obra. Obra i vida. Perquè si en la història del cinema hi ha un director on filmografia i trajectòria vital són inseparables aquest és, sens dubte, l'*enfant terrible* de la cinematografia de l'antiga Unió Soviètica: Andréi Tarkovski.

Persona de profundes conviccions religioses, l'objectiu de Tarkovski va ser convertir el cinema en un art més, com la literatura o la música. Per a fer-ho, es va dedicar a buscar intensament l'essència de la bellesa. Però no es tractaria d'una bellesa física, sinó espiritual i moral, capaç de transformar l'individu, tal i com havia plantejat la gran literatura russa del segle XIX. Autors com Tolstói, Gógol, Dovstoievski o Pushkin, que varen avantposar la creació artística per damunt de tot i dels quals Tarkovski es proclamava hereu. D'aquesta manera, amb la mateixa dignitat que els va caracteritzar, ell també va portar el seu estil, metafísic i tradicionalista,

fins les últimes conseqüències. Això li va comportar nombrosos problemes amb l'administració soviètica, que no va parar de posar-li entrebancs fins que el va obligar, en contra de la seua voluntat, a exiliar-se a Europa. Alguns van aprofitar l'ocasió per presentar-lo com un disident, però el seu antimaterialisme i anticapitalisme declarats també tenien un difícil encaix a Occident. De fet, tot i que les seues pel·lícules van ser premiades als festivals europeus més prestigiosos, la crítica se'l mirava amb recel i no poques vegades era acusat de pretencions.

A pesar de totes les dificultats amb què es va trobar, Tarkovski va realitzar set pel·lícules durant el període comprés entre el 1960 i el 1986 (entre elles *Andréi Rublev* i *Solaris*, obres mestres del cinema rus), en les quals es palesa tot el seu univers poètic i filosòfic. Unes emocions que emanen de la capacitat de les seues imatges per a capturar el transcórrer del temps, la representació de la vida, sense la necessitat de mostrar la mà artificial de l'autor. Una manera d'entendre el cinema que l'emparenta amb directors com Bergman, Buñuel, Kurosawa i, sobretot, Bresson, que el mateix Tarkovski tenia com a referents. Tot açò i més trobem al magnífic treball de Llano, el qual, lluny d'oferir una me-

ra aproximació, ens endinsa fins les entranyes de Tarkovski, amb totes les virtuts però també amb totes les misèries. Profusament documentat, amb material fotogràfic inèdit, el text també està esquitxat de reflexions extretes dels mateixos diaris del director, el que ens apropa encara més al personatge. Però per damunt de tot destaca la prosa de l'autor, farcida del lirisme i de la densitat intel·lectual que a Tarkovski li era tan pròpia.

Àlvar Peris

SPOT

CARLES ALBEROLA I ROBERTO GARCÍA

INTRODUCCIÓ DE PASQUAL ALAPONT

COL·LECCIÓ «BROMERA/TEATRE», 29, 147 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2003

**Bromera i Albena,
una altra vegada de la mà**

Edicions Bromera ens torna a acostar, i ja en van quatre si no em falla la memòria, a la producció dramàtica de Carles Alberola. Sens dubte, l'alzirenc Alberola, sol o acompanyat, ha esdevingut l'autor per excel·lència d'aquesta col·lecció teatral tan necessària a casa nostra. Anteriorment, han estat editades *Curriculum*, escrita amb Alapont, ací prologuista del volum, *Besos*, escrita amb Roberto García, i *Mandíbula afilada*. Aquesta circumstància, un tant inusual, si ho comparem amb altres autors, ens fa pensar que, no només els espectacles d'Albena, la companyia d'Alberola i Toni Benavent, són un èxit de públic, sinó que també les edicions dels textos que serveixen de base als seus espectacles arriben bé a un públic lector. Es tracta de propostes escèniques que han anat conformant un model de teatre comercial de qualitat, amb una gran capacitat per arribar a un públic ampli. En aquesta ocasió, el tàndem Alberola-García, tot partint d'un esquema d'èxit com el que va significar *Besos*, s'endinsa en el món dels referents publicitaris per entretenir-nos i, de passada, ací i allà plantejar alguns dels grans temes que caracteritzen la ja extensa obra d'Alberola.

Ramon X. Rosselló

L'INGENU

VOLTAIRE

IL·LUSTRACIONS DE JOAN RENAU

COL·LECCIÓ «BÀSICA», 4, 144 PÀGINES

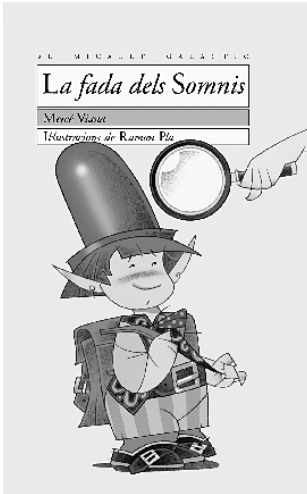
EDITORIAL DENES, PAIPORTA (L'HORTA), 2003

Un plaer obligat

Denes reproduceix la traducció que Enric Valor féu del clàssic il·lustrat, publicada originalment per Gorg l'any 1974. Ara presentada per dos pròlegs d'alt valor: R. Ventura Melià rememora lleument els anys setanta (l'esforçat impuls literari valencià, la repressió oficial, les perseveràncies i les incomprensions), a més del context de la pròpia obra de Voltaire; i Emili Casanova fa l'estudi comparatiu entre les traduccions al català analitzant-ne les claus.

Voltaire escrigué en 1767 aquest relat de contingut moral, amb bona dosi d'humor i fluïdesa narrativa. Hui ens arriba plena de frescor la seua crítica dels dogmatismes autoritaris i de l'església, la seua burla d'unes convencions socials que ens allunyen de la nostra natura. Ens fa espavilar amb les aventures i perplexitats viscudes per un home regit pel sentit comú, que topa amb els múltiples entrebancs de la jerarquia civilitzada. I això ricament i pulcrament nostrat per Enric Valor. Un goig de lectura que caldria generalitzar.

Eduard Ramírez

LA FADA DELS SOMNIS

MERCÈ VIANA

IL·LUSTRACIONS DE RAMON PLA

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC», 91, 88 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2003

És millor somniar que veure la tele

Després de recrear la ciutat de Quebequestic a *El Savi Ciril*, Mercè Viana ha tornat a escriure una nova història fantàstica de llocs llunyans.

Murfi, un aprenent de bruixot del país de Magimagi, és massa seriós per somniar i enveja la capacitat dels seus despreocupats paisans. Així que comença a utilitzar la màgia per furtar els somnis a tot el món i veure'ls a la televisió mentre menja crispetes. La fada dels somnis, amb l'ajut de les fastigoses aranyes guenyets, descobreix al lladre que, finalment, «va demanar disculpes i va ser disculpat, va sol·licitar ajuda i va ser ajudat».

Viana mesura de manera intel·ligent la dosi adequada d'imaginació i aconsegueix una narració entretinguda i coherent, al marge dels excessos fantasiosos que de vegades es poden trobar en aquest gènere. Les pàgines de *La fada dels Somnis* són a vessar d'ocurrències gracioses i comentaris aguts que, amb tota probabilitat, retindran tota l'atenció de qualsevol persona lectora major de 8 anys.

Imma Gandia

LOS ANIMALES TAL CUAL M. FRANCISCA OLMEDO DE CERDÀ

IL·LUSTRACIONS DE TERESA ANDRÉS, COL·L. «MÍMAME»

ASÍ SOMOS IL·LUSTRACIONS DE TERESA ANDRÉS

COL·LECCIÓ «POCO A POCO», 24 PÀGINES

CARENA EDITORS, VALÈNCIA, 2003

És ulls, la boca, el nas

Són dos volums amb dibuixos de Teresa Andrés i, en el cas de *Los animales...*, amb text de Ma Francisca Olmedo. Tots dos contes tenen format quadrat i fulls de paper, amb figures senzilles de colors plans, que marquen perfectament el públic al qual van destinats. *Así somos* és el més reeixit de tots dos, perquè té una adequació perfecta entre l'edat del xiquet i el que mostren les il·lustracions (les parts del cos). És ideal per practicar vocabulari amb els que comencen a parlar, i té el format que permet l'infant, també, fer-ne ús. En canvi, a *Los animales...* la lletra està massa atapeïda i té un defecte formal que crida molt l'atenció: malgrat que és una font d'ordinador que imita la cal·ligrafia manual, les lletres no casen entre elles, cosa que, si bé els menuts no ho notaran, als ulls de l'adult fan la sensació de producte poc seriós. Ens decantem, doncs, per lloar la gràcia infantil que tenen aquests dibuixos, i el format quadrat, tan pràctic en tots els sentits.

Maite Insa

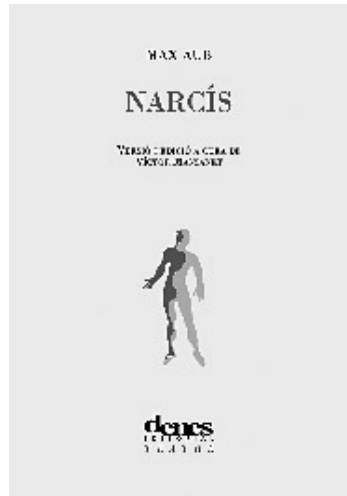

JOCs TIPOGRÀFICS**ENRIC SOLBES**

COL·LECCIÓ «BROMERA POESIA», 56

50 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA 2003

NARCÍS**MAX AUB**

VÍCTOR MANSANET (ED.)

COL·LECCIÓ «TEATRE», 5, 103 PÀGINES

EDITORIAL DENES, VALÈNCIA

La màgia de la lletra

Les possibilitats poètiques de la utilització de les variants tipogràfiques i la col·locació de les lletres tenen ja una certa tradició a Occident des dels treballs d'Apollinaire. L'anomenada poesia visual va una mica més enllà i converteix el grafisme en l'element bàsic del poema, a mig camí ja entre l'obra gràfica i la literària. És en aquest context que l'il·lustrador i dibuixant Enric Solbes (Alcoi, 1960) ens presenta aquest llibre deliciós.

Solbes aprofita la seua àmplia i reconeguda experiència en el món de les arts gràfiques per a caminar, de la mà d'una estilització i una ironia molt elegants, cap al poema. El resultat són aquests 46 poemes visuals que sorprenen el lector per la potent capacitat expressiva d'elements molt esquemàtics, com són unes poques lletres distribuïdes de manera molt hàbil sobre el blanc del paper, potser mai tan carregat de significat com en aquesta mena de poesia. Els jocs de Solbes són sovint brillants i el lector no podrà evitar un somriure de franca complicitat.

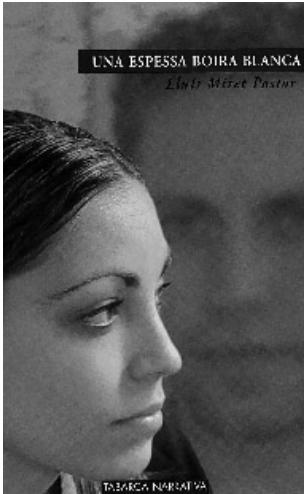
Jordi Sebastià

Homenatge en valencià a Max Aub

L'editorial Denes, dins la seua encara jove col·lecció de textos teatrals, ens ofereix un producte un tant curiós: l'edició d'una versió en valencià de l'obra *Narciso* (1928) de Max Aub, traducció feta per Víctor Mansanet, qui també és l'autor de l'extens pròleg que acompanya la peça. Si ens fixem una mica en la sèrie de paratextos que presenta el volum, començarem a entendre millor aquesta curiositat. Veurem, per exemple, que es tracta d'una versió que ha obtingut una ajuda a la traducció de la Conselleria de Cultura i Educació, la qual ha estat la base d'un muntatge teatral estrenat l'octubre de 2002 per l'Escola Municipal de Teatre de Picassent i que, tot plegat, està vinculat a la celebració del centenari del naixement de Max Aub.

Segurament amb aquestes dades ja ens anem situant en la proposta, tot i que ara se suscita la difícil decisió de recomanar la traducció d'un text en castellà o bé dir-los que, potser, seria millor acudir directament a l'obra original. En tot cas, aquesta peça solitària, de fàcil accés, pot ser una bona excusa per fer un tast de la producció de preguerra de Max Aub, per després, si de cas, anar a buscar el gruix del seu teatre. Vostés mateixos, com sempre.

Ramon X. Rosselló

UNA ESPESSA BOIRA BLANCA

LLUÍS MIRET PASTOR

COL·LECCIÓ «NARRATIVA», 29

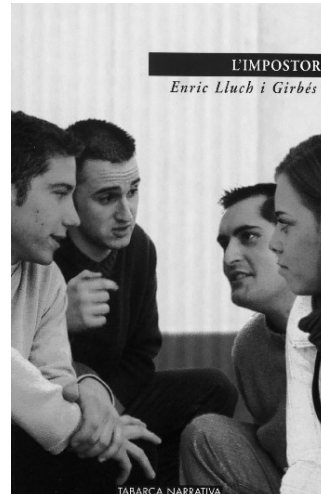
115 PÀGINES

TABARCA LLIBRES, VALÈNCIA, 2003

Històries de barri

Imaginem un barri marginal d'una gran ciutat, una sèrie de personatges tipus d'aquests barri. Imaginem també les activitats pròpies dels esmentats personatges i tenim una part de la trama de la narració d'*Una espessa boira blanca*. A banda dels llocs comuns d'aquesta història policíaca, hi ha també diversos elements que la fan una mica més original. Dins de tot l'entramat sobresurt una història d'amor entre dos adolescents de condició social diferent que, estimant-se, deixen de banda els respectius problemes de la seua condició. Ell, Sergi, té somnis de grandesa i està disposat a dur a terme un «gran cop» que li permetrà sortir del maleït barri per esdevenir una persona honesta al costat de la seua xicota, ella, que ha estat criada com una nena burgeseta ultraprotégida, allunyada de totes les misèries que l'envolten, malgrat la difícil condició econòmica dels pares... Amb una combinació d'elements policíacs i de reminiscències tipus *West Side Story*, tenim una lectura que sorprèn en alguns moments tot i l'aparent previsibilitat.

Maria Sirera

L'IMPOSTOR

Enric Lluch i Gurbés

L'IMPOSTOR

ENRIC LLUCH I GURBÉS

COL·LECCIÓ «TABARCA NARRATIVA», 27

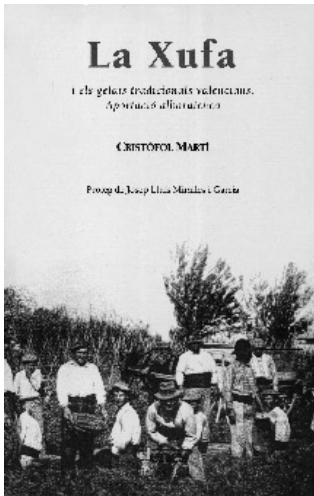
113 PÀGINES

TABARCA LLIBRES, VALÈNCIA, 2003

Els límits de la intriga

Enric Lluch i Gurbés assatja la narració d'intriga amb *L'impostor*. Ens trobem amb un relat ambientat als nostres dies on hi ha una lleugera dosi d'humor, la qual, no obstant, mai no el limina el baf de misteri que envolta l'argument. Un estrany professor de filosofia involucra un estudiant en la gravació d'unes psicofonies i, al poc de temps, l'alumne descobrirà que el mestre amaga un secret molt més gran i que les suposades psicofonies són la tapadora d'eixe misteri. Sense la col·laboració de la policia, ell i els seus amics investigaran la persona i les seues circumstàncies, fins cloure en una realitat tan inesperada com increïble, que afona les seues arrels segles enrere. L'autor utilitza un llenguatge planer i apte per a qualsevol lector mitjà i manté una progressió narrativa fins arribar al desenllaç, que és com un esclat. Enric Lluch i Gurbés (Algemesí, 1949) és professor de Secundària i com a autor treballa en narrativa infantil i juvenil. Ha publicat diversos llibres, alguns dels quals s'han traduït a totes les llengües de l'Estat espanyol.

Agustí Hernández

LA XUFA I ELS GELATS TRADICIONALS VALENCIANS.
APORTACIÓ ALBORAIENCA

CRISTÒFOL MARTÍ, PRÒLEG DE JOSEP LLUÍS MIRALLES I GARCÍA
COL·LECCIÓ «BÀSICA», 2, 148 PÀGINES

DENES EDITORIAL, PAIPORTA, 2003

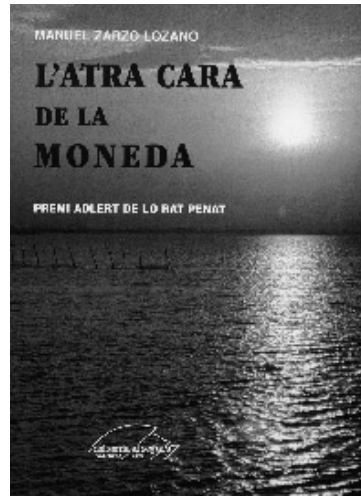
Els valors de l'agricultura tradicional

Un dels trets diferencials més característics de l'horta que s'estén al nord de la ciutat de València és, sens cap mena de dubte, el conreu de la xufa, un conreu orientat, ben bé exclusivament, a l'elaboració de l'orxata, potser la «joia de la corona» de la gelateria artesanal valenciana.

Aquest llibre de Cristòfol Martí omple un buit inexplicable en la bibliografia valenciana que, fins l'actualitat, mai no n'havia dedicat una monografia com la que ens ocupa: exhaustiva, multidisciplinària i compromesa.

Història, agricultura, etnografia, sociologia i economia es barregen en una obra que no defuig abordar, de forma punyent i entenedora, la problemàtica actual de degradació de l'horta i la malversació de patrimoni i de recursos econòmics que aquesta degradació comporta: entre ells, l'històric conreu de la xufa, motor econòmic comarcal fins fa quatre dies i ara condemnat, si la propera llei d'ordenació del territori no ho remedia, a esdevenir, amb la indústria artesana dels gelats, una ocupació residual conservada només pel seu atractiu folklòric.

Josep Vicent Frechina

L'ATRA CARA DE LA MONEDA
MANUEL ZARZO LOZANO

PREMI ADLERT DE LO RAT PENAT
147 PÀGINES

EDIT. DEL SENIA AL SEGURA - VALÈNCIA, 2003

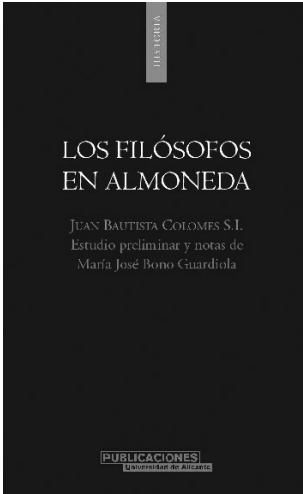
Cara y cruz

La historia que nos plantea Manuel Zarzo en su novela *L'atra cara de la moneda*, es un intento de jugar con la personalidad dual del individuo. Su criterio es que las personas, al igual que las monedas, tienen su cara y su cruz. Esta tesis es mantenida por Zarzo a lo largo de toda la novela, una historia de amor, desamor, sueños, engaños y adulterios, que en ningún momento llegan a despistar al lector.

El protagonista, un hombre que no ha llegado a encontrar su identidad, narra en primera persona su propia historia de amor, sentimental en exceso. Poco a poco el autor nos lleva por una serie de caminos planos que desembocan en recuerdos de juventud y en amores increíbles, para terminar diciendo que todo lo narrado ha sido un sueño, porque la vida siempre es otra cosa.

Uno de los momentos más interesantes de la obra es la descripción de algunos parajes y costumbres valencianas de una época ya pasada. El autor de esta novela, Manuel Zarzo, probablemente tendrá otras historias que contarnos, historias que leeremos con todo interés.

M^o Teresa Espasa

LOS FILÓSOFOS EN ALMONEDA

 JUAN BAUTISTA COLOMÉS

 INTRODUCCIÓ DE MARÍA JOSÉ BONO GUARDIOLA

 TRADUCCIÓ DE MERCEDES POVEDA SALA. 84 PÀGINES

 UNIVERSITAT D'ALACANT, ALACANT, 2003

Una antifilosofia irònica

És en 1767 quan Carles III, amb el decret d'expulsió dels membres de la companyia de Jesús, envia al desterrament molts jesuïtes com Juan Bautista Colomé, professor de gramàtica a Oriola. En 1796, un cop instal·lat a Bolonya, el jesuïta desterrat publica una curiosa obra de teatre escrita en francès titulada *Les philosophes à l'encan*.

Quan escriu aquesta sàtira, que imita el conegut diàleg *Subasta de vidas* de Luciano de Samosata, en la qual es ridiculitzen les noves idees il·lustrades, Juan Bautista Colomé és home de renom en l'àmbit literari a Itàlia. Mitjançant l'ús de la ficció literària Juan Bautista Colomé critica personatges reals tan antagonics com Voltaire i Rousseau, entre d'altres.

La Universitat d'Alacant ha publicat enguany part d'aquesta obra de teatre, traduïda per Mercedes Poveda al castellà. María José Bono ha escrit l'estudi previ, que aprofundeix en el context filosòfic i històric de l'època i ens ajuda a comprendre i a gaudir millor aquesta divertida sàtira.

Nieves Avilés

SENDEROS ENTRE EL ARTE Y LO SAGRADO

 ROMÁN DE LA CALLE

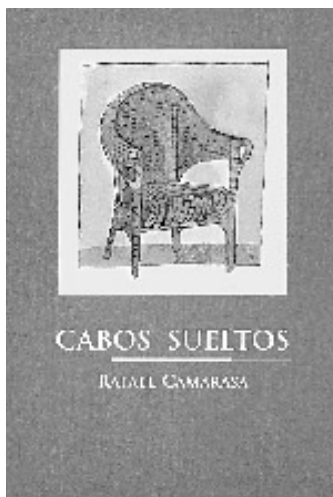
 COL·LECCIÓ «DEBATS», 15, 248 PÀGINES

 INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM-DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA. VALÈNCIA, 2003

Déu en dues dimensions

Nou lliurament de la col·lecció «Debats», la qual, malgrat el seu nom i el dels editors, es fa íntegrament en castellà (per què?). Aquest curt volum recull una selecció heterogènia del filòsof Roman de la Calle d'alguns assajos seus, concebuts com a articles i ponències, que aborden, sota un prisma a estones més literari que filosòfic, la manera en què l'estètica occidental, l'art i sobretot la pintura, s'ha acostat a la dimensió divina. S'hi reflexiona, tot i que amb contextos històrics de vegades no gaire definits, sobre els límits i trets de la sacralitat; la recepció d'allò sagrat (seducció, arrobament i adoctrinament) per l'artista –representat metafòricament pel Déu creador, com a *Deus pictor*–; la problemàtica retòrica, sempre subordinada al text i a l'autoritat religiosa, de la representació plàstica de la hierofania, invisible i inefable i les difícils i originals resolucions tècniques d'aquesta paradoxa, sovint mitjançant el recurs a elements privilegiats com la llum i l'or.

Albert Toldrà i Vilardell

CABOS SUELTOS

RAFAEL CAMARASA

COL·LECCIÓ «DIARIOS DE HELENA», 15

56 PÀGINES

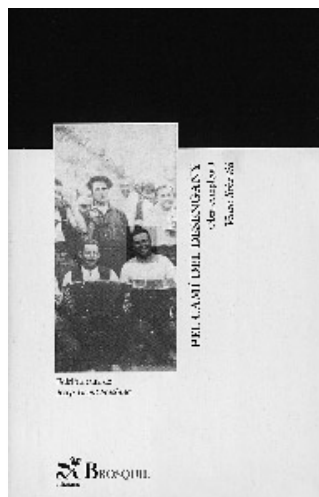
EDITORIAL DIARIOS DE HELENA, ELX, 2003

L'herència que no pesa

«Diarios de Helena» és una esforçada iniciativa que, des d'Elx, promou una col·lecció de poesia que ja fa 15 números. Amb una acurada i agradable presentació, ens ofereixen els vint-i-dos nous poemes que Rafael Camarasa (València, 1963) ha escrit els darrers anys. La majoria són poemes extensos, que construeixen atmosferes sensibles per tal de retratar situacions amb la perspectiva de l'experiència acumulada. Ens fan suposar la calma assolida per l'autor, des de la qual s'enfronta a la vida amb una vitalitat senzilla i reflexiva, sense sobresalts. Però sí oberta als somnis, a l'alegria de les emocions, a la riquesa compartida en la convivència i en l'amistat, a l'experiència estètica, al desig regenerat, a la dolça incertesa de les sorpreses i a l'esperança...

L'autor reprén així la publicació de poesia deu anys després. I ho fa amb la maduresa de qui valora els detalls plaents, la cadència lleugera i inexorable de la vida: «El lento minuto pasó tan deprisa / como el mejor de tus instantes».

Eduard Ramírez

PEL CAMÍ DEL DESENGANY

VICENT SEBASTIÀ. PRÒLEG I ESTUDI DE J. VICENT FRECHINA

OBRA COMPLETA I

COL·LECCIÓ «PALLERÀS. ESTUDIS LOCALS», 1, 344 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA 2003

Necessària recuperació

L'editorial Brosquil ha iniciat amb aquest volum la recuperació de la producció literària de Vicent Sebastià, nascut l'any 1900 a Puçol i un genuí representant d'allò que s'anomena «poesia popular». L'obra de Sebastià, que era llaurador i no va acabar ni tan sols els estudis primaris, s'insereix en la tradició de la poesia satírica vinculada a l'actualitat més directa i pròxima a l'autor. En aquest cas, la realitat que Sebastià retrata en els seus llargs poemes és la de Puçol i la comarca de l'Horta als inicis del segle passat, un espai agrícola encara dominat per un estil de vida molt regulat i conservador.

Les poesies recollides en aquest volum són una mostra de l'obra més reixida de Sebastià i mostren la facilitat de l'autor per aprofitar qualsevol anècdota com a excusa per al joc divertit i àgil. El seu llenguatge és una prova clara de la riquesa que el valencià comú tenia a l'Horta en aquells moments i les referències a la vida quotidiana constitueixen un material impagable per a conèixer aquell món ja quasi destruït.

Jordi Sebastià

AVENTURA ANTÀRTICA

JORDI RAÜL VERDÚ

COL·LECCIÓ «EL DAU», 49

113 PÀGINES

LA XARA EDICIONS, SIMAT DE LA VALLDIGNA, 2003

Viatge a la neu

Aquesta gèlida història transcorre a l'Antàrtica, el continent més gelat i salvatge de tots, el que està considerat el lloc més inhòspit de la terra, allà on les condicions de vida són tan adverses que només uns pocs han estat capaços d'adaptar-s'hi. En aquest cas concret, l'escenari de la narració se'ns revela com un tret bàsic i importantíssim, perquè aquesta circumstància tan particular és l'única que aporta a la novel·la un interès que sempre és relatiu, subjectiu. Els protagonistes de la història no són Andreu ni Eina, dos joves que s'embarquen en el Marine, el vaixell rus que els portarà rumb a aquest inhòspit indret perquè en coneguen els encants i on viuran l'aventura de la seua vida. No ho són, tampoc, els guies, científics i turistes que integren l'expedició a l'Antàrtica. Els protagonistes no són els humans, sinó les glaceres, les baixes temperatures, el vent, el gel, la neu, i tot allò que fa de l'Antàrtica un lloc misteriós i indòmit, un paratge on els éssers vius tenen les de perdre.

Sergi Verger

PATRAÑAS Y OTRAS HISTORIAS EXTRAÑAS

PATRICIA SUÁREZ

COL·LECCIÓ «CON CORRIENTES», 4

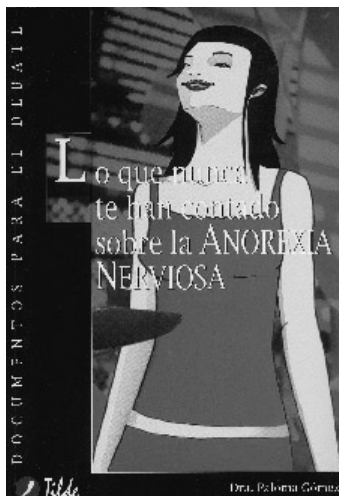
104 PÀGINES

EDICIONS LA XARA, SIMAT DE LA VALLDIGNA, 2003

El gust d'explicar històries

Patricia Suárez és una escriptora argentina de 34 anys que, des de 1998, manté un intens ritme de producció publicada, principalment de contes, però que també inclou una novel·la, un assaig i un volum de textos teatrals. Ací trobem quatre històries que mereixerien major cura en l'edició i que ens expliquen: la curiositat per investigar els misteris d'una casa; la particularitat de cadascú a través d'una amistat; una nina animada i enyoradissa entre els extravagants personatges d'un circ; i, per tancar, les aventures de dues xiquetes lectores, dins i fora dels llibres. L'autora demostra la seua habilitat per a fixar personatges i contextos amb lleugeres descripcions, sovint indirectes. També és constant l'ús d'elements fantàstics que conviuen en ambients convencionals i que embasten, pas a pas, el recorregut de les històries explicades. La suavitat que aconsegueix la seua narrativa, d'una senzillesa propícia a la imaginació, ens convida a continuar apunts que l'autora prefereix no tancar-hi.

Eduard Ramírez

LO QUE NUNCA TE HAN CONTADO SOBRE LA ANOREXIA NERVIOSA
PALOMA GÓMEZ SÁNCHEZ

COL·LECCIÓ «DOCUMENTOS PARA EL DEBATE»

167 PÀGINES

EDICIONES TILDE, VALÈNCIA, 2003

¿Influencias externas?

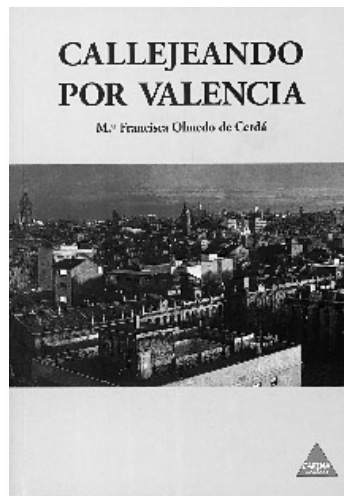
La Dra. Paloma Gómez, ha escrito un libro que lleva por título *Lo que nunca te han contado sobre la anorexia nerviosa*. Se trata de una obra divulgativa que viene a ampliar el a veces nulo conocimiento que solemos tener sobre patologías tan actuales.

La obra, dividida en cinco capítulos, hace un amplio recorrido por la historia de los trastornos alimenticios, haciendo notar que ya en el siglo I de nuestra era una médica llamada Meteora escribió que, de uno u otro modo, existían trastornos de este tipo.

Hoy en día sabemos que la imagen de extrema delgadez es impuesta por la sociedad actual a las mujeres como ideal de belleza, entonces ¿qué hacer cuando es la misma sociedad quien estimula la anorexia? La autora nos dice que, además, existen otras causas de rechazo a los alimentos, no tan notorias como la anterior, es cierto, pero sí tanto o más corrosivas.

A lo largo, pues, de esta interesante obra, la Dra. Gómez presenta una serie de cuestiones que si bien su respuesta es cosa de especialistas en la materia, conocer sus riesgos, sus planteamientos, sus soluciones es algo que a todos nos concierne.

Mª Teresa Espasa

CALLEJEANDO POR VALENCIA
M. FRANCISCA OLMEDO DE CERDÁ

COL·LECCIÓ «TIERRA VIVA»

228 PÀGINES

CARENA EDITORS, VALÈNCIA, 2003

Un lujo necesario

Llega a mis manos un libro que habla de arte, de historia, de anécdotas; su autora es Mª Francisca Olmedo, su título *Callejeando por Valencia*. No es la primera vez que M^a. Francisca Olmedo nos entrega obras didácticas sobre Valencia, recordemos su libro *Anecdotario histórico de Valencia*, editado por la misma editorial.

No hay que olvidar que Mª Francisca Olmedo fue, en su tiempo, profesora de Historia del Arte, quizás por eso detectamos en este libro su gusto por la enseñanza. En esta ocasión, la autora callejea por Valencia, invitándonos a seguirla. Olmedo destina el primer capítulo a una síntesis histórica, tanto de la ciudad como de sus monumentos, para pasar, de forma dinámica y concienzuda, en los siguientes capítulos a vagar por las calles y lugares valencianos en los que pocas veces reparamos. De su mano visitamos la parte antigua de la ciudad. ¿Quién no ha paseado alguna noche de verano por las calles de Quart, Serranos, Na Jordana, En Blanch, San Bult...?

Callejear por Valencia en estos días que corren es un lujo que Mª Francisca Olmedo nos ofrece en su libro.

Mª Teresa Espasa

EL GRIPAU / ELS DOS GEGANTS DE SANT MARCEL·LÍ

CLARA SANTIRÓ

IL·LUSTRACIONS PACO GIMÉNEZ

COL·LECCIÓ «CONTES DE TOTS», 10 i 11, 31 PÀGINES

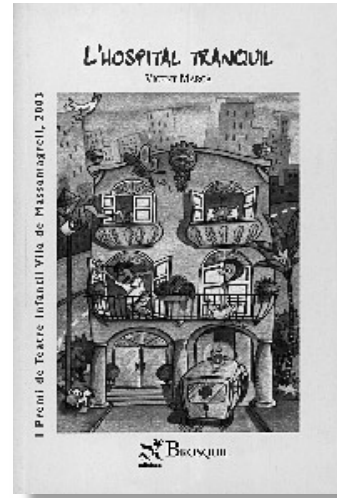
 DENES EDITORIAL, PAIPORTA, 2003

Dues rondalles urbanes

L'editorial Denes trau dos nous números de la seua col·lecció de rondalles *Contes de tots*. Totes dues curioses tant pel seu contingut, fantàstic en ambdós dels casos, com per la seua localització urbana, cosa poc comuna en aquest tipus d'històries. Així és, tant *El gripau* com *Els dos gegants de Sant Marcel·lí* estan localitzats al popular barri de Sant Marcel·lí de la ciutat de València, on l'autora s'hi va instal·lar fa molts anys. Així doncs, els contes donen contingut a algunes marques del paisatge urbà on transcorre la història que pren forma de llegenda i, en altres moments, de testimoni, ja que l'autora mateixa es constitueix en narradora privilegiada dels fets esdevinguts.

Les il·lustracions de Paco Giménez són, al nostre parer, un tant desiguals ja que no conserven un mateix criteri de qualitat. Juntament amb algunes làmines de gran riquesa expressiva, en trobem algunes que semblen més prompte una manera de omplir l'espai donat. En tot cas, és sempre una grata sorpresa trobar un dels millors il·lustradors valencians a l'edició valenciana. Per reblar el clau, també s'hi inclou un plànol de la ciutat de València on es pot localitzar el barri de Sant Marcel·lí.

Xavier Minguéz

L'HOSPITAL TRANQUIL

VICENT MARÇÀ. IL·LUSTRACIONS ADA GARCÍA

PREMI DE TEATRE INFANTIL VILA DE MASSAMAGRELL 2003

COL·LECCIÓ «TITELLA», 92 PÀGINES

 BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

Un hospital ple de possibilitats

Vicent Marçà ens ofereix una nova obra adreçada al públic infantil. En aquest cas, una peça de teatre on el protagonista és, sens dubte, el mateix *Hospital tranquil* que dona títol al llibre. Per aquest hospital deambulen personatges d'allò més variats que inclouen malalts, infermers i infermeres, representants, i fins i tot els membres d'una funerària que passen sense complexos pel seu vestíbul. Tota l'acció es desenvolupa en una sola escena i s'encadena en una sèrie de gags successius sense una trama precisa que en done coherència. Aquest aspecte és, probablement, el menys interessant del llibre. Per una altra banda aquesta manca de trama o de fil conductor està en sintonia amb l'esperit del llibre que vol esdevenir un autèntic destrellat. El resultat és una obra molt àgil i divertida (alguns punts més divertits que uns altres) i, sobretot, amb immenses possibilitats per a la representació a l'aula. El seu caràcter coral i l'abundància de personatges, principals i secundaris, la fan idònia per a ser duta a escena en una escola.

Xavier Minguéz

CONSTRUCCIÓN METAFÓRICA Y ANÁLISIS FÍLMICO

JOSEP CARLES LAÍNEZ

COL·LECCIÓ «NOVATORES», 21, 151 PÀGINES

INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM-DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA, VALÈNCIA, 2003

La veritat és una metàfora gastada

Per a Friedrich Nietzsche la metàfora no és únicament un ornament estilístic o artístic, sinó el vertader desencadenant del llenguatge, el vehicle que mou el pensament. Sense arribar a compartir els excessos romàntics del filòsof alemany, Laínez reivindica en el present assaig la utilitat de la metàfora com a instrument retòric per a l'anàlisi d'un text cinematogràfic. I per a fer-ho, l'autor no s'està d'acudir als clàssics, els primers en donar forma a la figura. A partir d'ahí, el llibre recorre totes aquelles disciplines que han tingut la metàfora com objecte d'estudi, des de la semàntica fins l'hermenèutica i s'atura, naturalment, en la teoria cinematogràfica. Una aproximació aquesta però, que, al seu parer, està plena de mancances i algunes contradiccions. Amb la intenció de dotar d'un major rigor la relació entre la figura retòrica i el cinema, el llibre proposa una sistematització de les maneres en què podem trobar la metàfora a la gran pantalla. Uns nous conceptes que els podem contrastar amb exemples d'algunes de les pel·lícules més emblemàtiques del cinema mut alemany, el que ens permetrà tornar a gaudir de la seua densitat plàstica.

Àlvar Peris

SEXO, TEORÍA Y PRÁCTICA

FRANCESCA CHIAPPONI, DONATELLA BERGAMINO, MARINA RAFFO.

TRADUCCIÓ DE LUIS G. DE FELIPE VILA. IL·LUSTRACIONS: STEFANO SCAGNI, MARA FERRANDO I FULVIO BERGAMINO. 94 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA 2003

La importància de la postura

Hi ha molts llibres sobre sexe, alguns se centren en aspectes teòrics mentre altres intenten ser una espècie de manuals «pràctics». La voluntat d'aquest volum és la d'unir les dues perspectives i proporcionar al lector algunes nocions teòriques al costat de propostes «aplicables». La part teòrica, però, és molt minsa. Les autores se centren en l'apartat pràctic i dediquen bona part del llibre a descriure minuciosament i amb el suport de dibuixos ben explícits, nombroses postures –algunes quasi acrobàtiques– per a practicar el coit (exclusivament heterosexual i vaginal). La resta de possibles contactes sexuals queda molt marginada en el llibre i algunes possibilitats no gaire rares (almenys al parer del responsable d'aquesta ressenya) ni s'esmenten.

És molt de lamentar que qüestions que apareixen presentades a la contraportada, com ara «sexo para cada edad» o «sexo sin límites» no estiguen després tractades a l'interior del llibre. En conjunt les pretensions del títol del volum són excessives i resultaria molt més sincer que es presentara per al lector simplement com un «Manual de postures per al coit heterosexual».

Jordi Sebastià

DRAMATURGOS DEL CINE ESPAÑOL (1939-1975)

JUAN ANTONIO RÍOS CARRATALÁ

COL·LECCIÓ «MONOGRAFÍAS», 247 PÀGINES

PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT D'ALACANT,
SANT VICENT DEL RASPEIG, 2003

Una aportació ben decebedora

D'uns anys ençà, una part de la historiografia cinematogràfica està molt interessada en posar de manifest la vàlua i el mèrit que s'hi pot trobar en un cinema tan fortament marcat per la censura com el realitzat durant el franquisme. Els guionistes, però, no han centrat les preocupacions dels estudiosos, tot i que entre la bibliografia sobre el tema hi figura alguna excepció destacada. En un intent per omplir aquest buit es presenta aquest treball de Ríos Carratalá, el qual, preocupat com està pel vincle entre el cinema i el teatre durant aquest període, recorre a la micro-història per a elaborar un catàleg crític dels dramaturgs que varen treballar com a guionistes. Ben cert és que, tot i ser una llista heterogènia, la gran majoria, identificats amb la dictadura, acudiren al cinema moguts principalment pels diners i es van acomodar en unes històries vulgars i mediocres, però de gran acceptació popular. Ara bé, tampoc hem d'oblidar uns altres dramaturgs que es varen prendre seriosament el seu ofici i, superant la frustració que generava la censura, varen ser capaços de deixar unes històries del tot recuperables.

Àlvar Peris

LA LETRA ESCARLATA J. L. PÉREZ / LA LISTA DE SCHINDLER. ABISMOS QUE EL DERECHO DIFÍCILMENTE ALCANZA J. A. GARCÍA / ¿VENCEDORES O VENCIDOS? F. MUÑOZ I M. MUÑOZ / UN HOMBRE PARA LA ETERNIDAD M. ALBI I G. MARTÍN

COL·LECCIÓ «CINE-DERECHO», 6, 7, 8, 9

TIRANT LO BLANCH, VALÈNCIA, 2003

La història desafia al dret

Quatre nous lliuraments de la col·lecció sobre cinema de Tirant Lo Blanch, en la línia dels estudis monogràfics sobre pel·lícules que darrerament arriben amb asiduitat al mercat. Aquesta sèrie, dirigida pel professor Javier de Lucas, es desmarca de la resta en aprofitar el cinema com un pretext per a abordar els reptes que, des de la legalitat i de la filosofia del dret, es desprenen del text filmic i del passatge històric que es narra. És aquesta la seua particularitat i és ací, per tant, on rau també el seu interès. A més, el lector tampoc trobarà a faltar la preceptiva anàlisi de l'obra i detalls sobre la seua producció i sobre els seus protagonistes. Perquè si algú dedueix que aquests llibrets estan dirigits a un públic especialitzat, va errat. Una de les seues virtuts és, precisament, el seu caràcter divulgatiu, de manera que qualsevol persona poc avesada als termes jurídics no trobarà cap impediment en la seua lectura agradable i, sobretot, instructiva. De justícia és, per tant, que encoragem a que els donen una ullada.

Àlvar Peris

LLUNA PANSIDA, LLUNA AVORRIDA

JOAN VILA I VILA

IL·LUSTRACIONS DE MARIA TERESA VÁZQUEZ

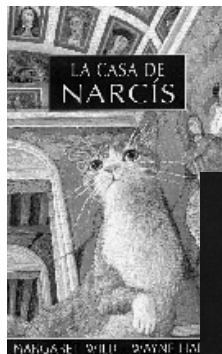
86 PÀGINES

ALFAGUARA-VORAMAR, PICANYA, 2003

Tristesa a la lluna

Si us agraden els llibres d'aventures, xiquets i xiquetes, esteu d'enhorabona. Marc, un noieta de deu anys, ha començat a despegar en la vida. És un gran lector i, com a tal, un gran somniador, però aquesta vegada no és un somni el que viu, sinó un viatge astral, un desdoblament de la seua persona. Mentre dorm profundament a casa seua, un altre Marc puja a la lluna, cridat pels selenites, els habitants del planeta de cràters blancs. Sorprès i desconcertat, es troba amb una lluna «pansida i avorrida», perquè els selenites hi han construït un món massa perfecte, sense contrastos, a base de reproduccions artificials de plantes i mil enginyers tècnics que no els acaben de satisfer. Els falta el pas del temps, veure caure les fulles, nevar, o com es folra de flors una vall. Amb aquest objectiu, omplir la lluna de contrastos, han triat en Marc, amic de les plantes i bon lector de botànica. A partir d'ara, la lluna té una altra vida i en Marc sap que pot comptar amb uns bons amics, desconeguts per a la resta del món.

Lourdes Toledo

LA CASA DE NARCÍS MARGARET WILD

IL·LUSTRACIONS DE WAYNE HARRIS. 30 PÀGINES

GASTÓ GAT FARTÓ XIMENA ARAGONE

IL·LUSTRACIONS DE BEATRIZ BATTIONE. 31 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS VALENCIA, 2003

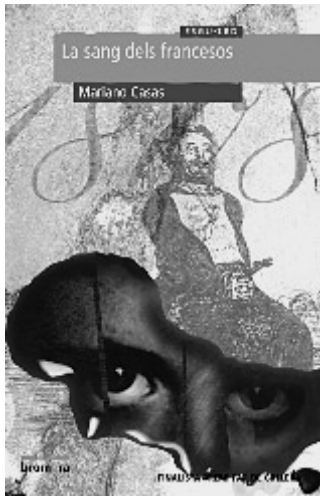
La gatinada

Narcís i Gastó Ratolí són dos nous amics que naixen enguany en la nostra llengua amb l'ajut d'Edicions Brosquil. En *La casa de Narcís*, escrit en anglès per Margaret Wild i traduït per Manel Alonso, en Narcís, un gatet pel-roig, es trasllada a una casa molt antiga i bella, però abandonada. La casa, molt presumida, no vol distreure's de la contemplació de la seua bellesa i és aquesta la raó per la qual no deixa que l'habitien. En Narcís li ajuda a canviar d'opinió.

El treball d'il·lustració de Wayne Harris amb pintures realitzades a oli sobre llenç, cosa poc comuna, és extraordinari. Encara que potser la qualitat de la coberta no estiga a l'altura d'aquestes il·lustracions, tan treballades.

Gastó gat fartó està en la línia dels llibres il·lustrats que estem més acostumats a veure. Escrit per Ximena Aragone i molt ben traduït per Manel Alonso, narra la història de Gastó Ratolí, un gat a qui li agrada molt el formatge, capaç de menjar-se fins i tot la lluna. Beatriz Battione fa la seua aportació amb unes il·lustracions a aquarel·la de vius colors, que transmeten al lector molta imaginació.

Nieves Avilés

LA SANG DELS FRANCESOS

MARIANO CASAS

COL·LECCIÓ «L'ESGUARD», 9

130 PÀGINES

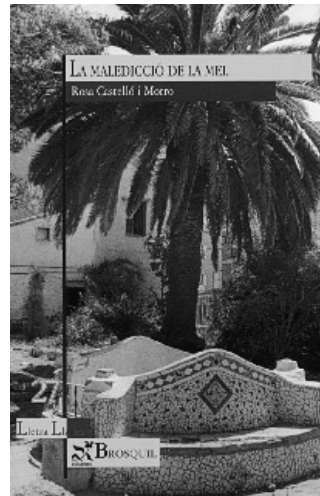
EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2003

La desraó de la guerra

Mariano Casas ens narra de manera descriptiva i detallista una cara poc coneguda de l'anomenat *Alzamiento Nacional*. Amb tota la cruessa i una enorme vitalitat, l'escriptor valencià relata la barbàrie de la revolta antifrancesa que esclata en la ciutat del Túria pels volts de 1808. La novel·la trasllada l'acció a una València virulenta i sanguinària. L'avanç de les tropes franceses atemoreix una vila que respira odi visceral cap als invasors. La figura del jove Vicent, fill d'un francès, encarna els moments difícils que van patir tots els gals que residien a la ciutat. Tanmateix, l'heroisme del xicot serà clau per combatre el salvatgisme dels exaltats.

La sang del francesos és doncs una narració que combina, amb molt bon resultat, la ficció i la realitat històrica d'aquells aterridors episodis. El llibre, finalista del Premi de Novel·la Històrica Juvenil Far de Cullera, és un contundent al·legat contra la guerra i contra l'odi, el terror i la mort que aquesta provoca. És un cant a la pau i a la vida.

Hèctor Sanjuan

LA MALEDICCIÓ DE LA MEL

ROSA CASTELLÓ I MORRO

COL·LECCIÓ «LLETRA LLARGA», 27

179 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2003

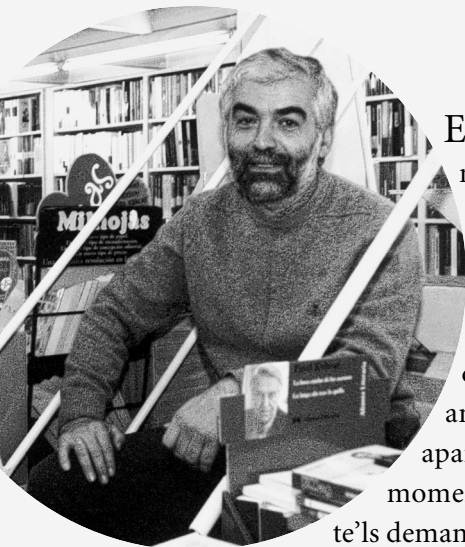
Caleidoscopi narratiu

Rosa Castelló (Onda, la Plana Baixa, 1960) ha reunit en un sol volum una sèrie de nou narracions, totes premiades a diferents certàmens ací i allà de la nostra geografia literària. Mostra un estil personal i peculiar que acaba valentment el discurs narratiu i fa còmplice el lector d'un món sensitiu i imaginatiu, amb tints que poden arribar tant a una èpica crua com a un lirisme tendre de pura sensibilitat i cissell dels sentiments. Amb ressons del monòleg interior joycèa, molt ben resolt i perfectament adaptat, i d'algun conte d'Ernest Martínez Ferrando o del primer Leopoldo Lugones, Rosa Castelló ha captat el punt inexacte on les consciències capgiren la realitat i arrapen els somnis. Si afegim una sòlida capacitat per a readaptació de mites (qui hauria fet suïcidar-se els apòstols del Misteri –perdó– Festa d'Elx o passejar un gentil per Jerusalem la Nit de Nadal?) trobarem un recull que tot i la fragmentarietat inevitable mostra una ben interessant veu literària ara recuperada més enllà d'efímeres edicions municipals.

Àlex Navarro

«Amb els clients em considere un llibrer i un amic que té temps de llegir i de recomanar llibres»

La Direcció General del Llibre i Biblioteques ha inaugurat un premi que reconeix la tasca dels llibrers valencians en la difusió del llibre. Primado, una llibreria de barri de València, sense massa pretensions, però sí amb molta personalitat i capacitat d'improvisar, n'ha estat seleccionada. Miguel Morata n'és el responsable i amb ell hem parlat per saber com són els dies a una llibreria de barri que ha sabut fer-se un lloc a la ciutat.

El primer que veiem en entrar a Primado és una pila ordenada al mostrador d'exemplars de *Le Monde Diplomatique*. En girar la vista, trobem alguns títols de premsa crítica, en definitiva, rotatius fora del control dels grans grups. Serà per això, entre altres aspectes que, com diu Miguel Morata, responsable de la llibreria «estem davant d'una llibreria peculiar: un negoci modest i perifèric, però amb vocació d'agitador cultural». No hi falta tampoc un aparador de novetats on trobem alguns dels *best-sellers* del moment, els «justos i necessaris», poc més. «Ja saps, el públic te'ls demana», aclareix Miguel. Però si alguna cosa està sempre present a Primado són els llibres infantils, de petit i gran format, amb molts colors i plens d'herois de paper. Són títols seleccionats per Miguel per als lectors més inquietos i més exigents: els lectors del futur.

Al fons, una mena d'àrea reservada, un espai dedicat a llibres de sociologia, a l'assaig filosòfic i polític, a la història i a molts títols d'editorials petites, la majoria compromeses ideològicament amb una visió crítica de la societat actual i que no entren en el circuit comercial perquè o bé no són rendibles o bé no són políticament correctes, o les dues coses alhora. «Els grups editorials poderosos te'ls trobes a tot arreu –comenta Miguel– però, qui ajuda totes aquelles editorials que tenen

La llibreria Primado es troba al número 102 de l'avinguda de Primat Reig. A través de l'adreça electrònica: libreprimado@ono.com o del telèfon 96 3616064 els lectors poden fer les seues comandes o informar-se sobre els actes culturals que organitza Primado.

pocs mitjans i que satisfan molts lectors que busquen una mirada crítica i diferent sobre el món i al marge dels èxits literaris circumstancials?».

Per a Miguel la clau del seu negoci és, entre d'altres, que té molta cura dels seus fons, sense perdre mai de vista les preferències dels seus clients. «Sóc un llibrer compromés amb els meus valors i intente ser coherent amb els llibres que oferesc a la meua llibreria, sense menystenir les prioritats i les preferències dels clients, encara que no sempre coincideixen amb les meues. Al cap i a la fi, regente un negoci». En aquest sentit, l'impulsor en solitari des de 2002 de Primado com a llibreria motor cultural insisteix en què no ha volgut concebre-la com una llibreria especialitzada. «Jo he decidit especialitzar-me en la no especialització. He anat observant el ritme de vendes i demandes i adaptant-me a les necessitats i els reclams de cada dia» –i continua– «això sí, faig tot el que puc perquè Primado siga una llibreria i no un basar de barri, perquè si comences a vendre només els *best-sellers* i mil articles més, com poden ser targetes de telèfon, ocorre que perds el punt de mira inicial. Per evitar això –insisteix– jo he fet l'esforç d'adaptar-me al ritme de la llibreria, per això vaig decidir cuidar el fons de literatura infantil i juvenil, perquè veia que els xiquets i les xiquetes eren uns lectors necessitats de bons llibres i una franja de mercat que funciona bé. Als menuts se'ls regala molts llibres i el client sap que aquí pot trobar-ne una bona varietat». Efectivament, els menuts són uns dels protagonistes de la llibreria, especialment alguns dissabtes de l'any escolar

Si algun dia comence a perdre diners, sé que abandonaré. Mentrestant, he trobat un ofici que em fa feliç i en el qual intente seguir un criteri, un cert compromís social. En eixe sentit, em considere un llibrer realitzat. Si a sobre un dia guanye diners, ja seria massa!

Molts coneguts, alguns d'ells del gremi, m'han suggerit més d'una vegada que hauria d'especialitzar-me, però jo he decidit especialitzar-me en la no especialització, és a dir, en tenir un fons ben divers. De vegades ocorre que he de posar a la venda llibres que no m'agraden i, si bé no els destaque mai dins de la llibreria, hi són per si algú demana per ells.

en què els xiquets i xiquetes hi acudeixen per escoltar històries. «És fascinant veure com els més menuts responen i s'emocionen encara avui amb els herois de la literatura». No només els petits abarroten el local, sinó que Primado acull una activitat cultural ben diversa, des de presentacions de llibres i tertúlies de poesia, fins a exposicions de pintura i fotografia. Per la llibreria han passat autors com José Luis Sampedro, Susana Fortes, Fernando Delgado, l'escriptor albanés Bashkim Shedu i molts altres autors, menys consolidats.

La sala reservada per als encontres literaris, amb una superfície de cinquanta metres quadrats, s'omple de gom a gom, sobretot quan la cita és amb un autor que té poder de convocatòria, encara que no sempre és així amb totes les cites. «Al principi —comenta Miguel— em deprimia veure que anunciava un acte en la premsa local —que he de dir, sempre m'ha tractat molt bé— i, al remat, només venien unes deu persones, en canvi, amb el temps he sabut apreciar que encara que siguen pocs, són igual d'importants, així que hi ha dies en què el local està que no cap ni una agulla i altres en què estem en família. I tant fa! Sóc igualment feliç quan una presentació omple la llibreria que quan una tertúlia literària d'una desena de persones s'allarga hores, encara que no puga plegar de la feina fins a ben tard. Què dir, si no, de quan obrim les portes dissabte a la vesprada per oferir un contacontes i el local s'omple de gom a gom amb xiquets i xiquetes del barri! Aquestes són, no hi ha dubte, les major satisfaccions que em dona la llibreria».

Miguel Morata va entrar a formar part de Primado en 1997, juntament amb un altre soci. A partir de 1998, la llibreria va donar un gir per esdevenir, a més d'un lloc on comprar llibres, un centre d'activitat i de difusió cultural. Cinc anys després, en 2002, Morata es trobava tot sol davant d'un projecte fet realitat. En aquest període, ha tingut temps i voluntat de donar un impuls clau a la llibreria, de manera que avui Primado és un punt de trobada per als amants de la literatura i de les ciències socials, així com per a alguns dels veïns que saben que hi tenen un llibrer-amic, perquè aquest és el binomi sota el qual s'autodefineix Miguel. A aquest llibrer, com a tants d'altres, no li falten raons per afirmar que els llibreters formen un gremi amb «molt de voluntarisme i de vocació, quasi un ofici en extinció». En canvi, ell insisteix en què no li agradaria donar una imatge de llibreter ploramiques, sempre queixant-se dels baixos índexs de lectura i d'altres carències. «Si algun dia comence a perdre diners –comenta– sé que abandonaré aquest negoci. Mentrestant, he trobat un ofici que em fa feliç, on intente ser coherent amb les meues idees, amb un cert compromís social i, en eixe sentit, puc dir que em considere un llibrer realitzat».

Sembla que, per a Primado, és un bon moment per a fer balanç, a més, tot just el seu llibrer acaba de rebre un premi per la tasca que realitza en la difusió del llibre al nostre país. «Satisfacció pel premi? –es demana em veu alta Morata– Molta. No hi ha dubte que és un incentiu en tots els sentits per continuar treballant i millorar. Ara bé, crec que els premis no són la solució de base, sinó que el que necessitem

Els llibres de temàtica social, l'assaig, en general, i el fons infantil i juvenil són els protagonistes de Primado.

Primado és una llibreria de barri que intenta satisfer les necessitats d'una clientela fidel, però també d'aquell que hi arriba per primera o única vegada.

és una política del llibre més compromesa, decidida i ferma, en definitiva, amb més mitjans. Tot i que, insistesc, benvingut siga un reconeixement com el que Primado acaba de rebre. Em consta que molts altres companys del gremi són igualment mereixedors d'aquesta distinció. Ara bé, he de dir també que Primado té el mèrit d'aconseguir una molta bona resposta social amb pocs mitjans».

Per a Miguel aquest és un dels valors afegits més importants que pot tenir una llibreria de barri. Un altre és la fidelitat dels clients «de sempre». «Ací ve el veí de l'edifici de dalt o el d'enfront a buscar un llibre per al seu fill o els veïns del barri que volen regalar llibres per Nadal o en dates assenyalades, però sobretot comptem amb molts clients fidels. Són almenys un centenar de noms i cares conegudes amb les quals tenim un tracte familiar i directe i aquesta manera d'actuar i de ser és, sens dubte, la que ens caracteritza i diferencia d'altres llibreries, i en especial, de les grans superfícies. És en aquest sentit –afirma Miguel amb satisfacció– que em considere un llibrer-amic, un llibrer que té temps de llegir i de recomanar lectures als seus clients per després parlar-ne, i no un intermediari comercial més».

Però si la fidelitat del client s'aconsegueix dia a dia, amb un tracte personalitzat i mirant pel producte ofert, la fidelitat del llibrer-empresari al negoci no és que siga un camí planer. En aquest sentit, Miguel ens explica que ha tingut ofertes «temptadores» per abandonar la llibreria i anar a treballar amb algun dels grans grups cèntrics i poderosos del llibre a la nostra ciutat i que les ha rebutjades. «Per a mi –diu– no es tracta de

Per a mi no es tracta de ser un romàntic de la professió i perdre fins l'últim euro, ni de passar-me el temps plorant per l'esforç que costa mantenir obert un negoci com aquest, sinó d'ésser coherent amb la idea de llibreria que jo he anat creant durant els últims anys.

ser un romàntic de la professió i perdre fins a l'últim euro, ni de passar-me el temps queixant-me de l'esforç que costa mantenir obert un negoci com aquest dia a dia, sinó d'és-

ser coherent amb la idea de llibreria que he anat creant durant aquests últims anys. Miguel considera que té els peus ben a terra i, per això, insisteix, que s'ha esforçat en consolidar una llibreria de fons. «Aquest és el meu propòsit, tenir un poc de tot i mimar els clients, dels presents i dels futurs. Els habituals saben que ací tenen un llibrer a qui poden fer encàrrecs per telèfon o per correu electrònic i que jo posaré tots els mitjans de què dispose perquè hi arriben el més aviat possible. És més, quan rep un llibre que sé que pot agradar a un client en concret, li'l guardo. Pense que és una manera de treballar cada vegada més poc freqüent, però per a nosaltres, els petits, és la clau, ja que el volum de novetats és immens i no podem competir amb els grans i tenir a l'abast tots els títols que voldríem». A hores d'ara ja poden vostés imaginar com són els dies en aquesta llibreria de barri que regenta Miguel Morata, un home amb una vocació lectora innata, militant dels llibres i de la cultura, que té, a més, l'avantatge de saber no perdre de vista les regles del negoci perquè coneix molt bé el món comercial. Aquesta combinació, sens dubte, és la recepta de Primado.

Lourdes Toledo

editorials valencianes

AFERS EDITORS

C/ DE LA LLIBERTAT, 12
APARTAT DE CORREUS 267
46470 CATARROJA
TEL.: 96 126 86 54
FAX: 96 127 25 82
afers@provicom.com
www.provicom.com/afers
DISTRIBUÏDORS:
NORDEST LLIBRES
TEL.: 972 67 23 54 - FAX: 972 67 04 17
nordest@tsai.es
PALMA DISTRIBUCIONS
TEL.: 971 45 06 12 - FAX: 971 45 61 88
GEA LLIBRES
TEL.: 96 158 03 12 - FAX: 96 158 06 99
LA TERRA LLIBRES
TEL.: 96 511 01 92 - FAX: 96 511 02 88

AITANA EDITORIAL

COMTE D'ALTEA, 10
03590 ALTEA
TEL.: 96 584 19 46
FAX: 96 688 08 47
DISTRIBUÏDORS:
ALACANT, ALBACETE I MÚRCIA:
LA TIERRA LIBROS
SAGITARIO, 4-B
03006 ALACANT
TELS.: 96 511 01 92 - 96 511 02 88
FAX: 96 511 51 82

MADRID:

EGARTORRE LIBROS
MIRLO, 23
28024 MADRID
TEL.: 91 711 60 08 - 91 711 66 00
FAX: 91 501 57 01
ILLES BALEARES:
TOTEM DISTRIBUCIONS
PARE BERTOMEU POU, 24
07003 PALMA DE MALLORCA

ARAGÓ:

ICARO DISTRIBUCIONES
CASTELLÓ I VALÈNCIA:
CARRER DE LLIBRES, S.L.
MONTESA, 6-B AIX ESQUERRA
46017 VALÈNCIA
TEL.: 96 378 05 91
FAX: 96 378 00 04
CATALUNYA:
SURES, S.A.

SANTANDER, 68
08020 BARCELONA
TEL.: 93 305 63 55
FAX: 93 305 02 04

GALÍCIA:

TRIS-TRAM
CONCEPCIÓN ARENAL, 2-2A, DRETA
27003 LUGO
TEL.: 982 250 067
FAX: 982 284 919

ALBATROS

C/ L'OLIVERETA, 28
46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 22 50
FAX: 96 370 22 46
graficas-soler@terra.es

DISTRIBUÏDORS:

CATALUNYA:
LES PUNXES
TEL.: 93 485 63 80
FAX: 93 300 90 91
MADRID:
MAIDHISA, SL
TEL.: 91 670 21 89
FAX: 91 332 48 79

ALGAR EDITORIAL

POLÍGON IND. I
C/ RONDA TINTORERS, 117
46600 ALZIRA
TEL.: 96 245 90 91
FAX: 96 240 31 91
algar@algareditorial.com
www.algareditorial.com
DISTRIBUÏDORS:
CATALUNYA:
LES PUNXES
TEL.: 93 485 63 80 - FAX: 93 300 90 91
MADRID:
MAIDHISA, SL
TEL.: 982 250 067 - FAX: 982 284 919

AMOS BELINCHÓN

C/ RAFAEL RIVELLES, 36
46020 PAIPORTA
TEL. I FAX: 96 397 08 22
amosbelinchon@terra.es
DISTRIBUÏDORS:

ALACANT:

LA TIERRA LIBROS, S.L.
TEL.: 96 511 01 92
FAX: 96 511 51 82

VALÈNCIA:

ADONAY, S.L.
TEL.: 96 397 51 48
FAX: 96 397 58 76

CATALUNYA:

NORDEST, S.L.
TEL.: 972 67 23 54
FAX: 972 50 36 29

BROSQUIL EDICIONS

PLAÇA PINTOR SEGRELLES, 1-B-25
46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 310 70 45
FAX: 96 341 83 41
brosquiledicions@hotmail.com
www.brosquiledicions.es

CAMPGRÀFIC

C/MATIES PERELLÓ, 17-6
46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 374 92 57
FAX: 96 374 92 57
campgrafic@retemail.es

CARENA EDITORS

C/ CHIVA, 21-3R-11A
46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 333 33 09
carenaeditors@inicia.es
www.carenaeditors.com
DISTRIBUÏDOR PROPI:
GRAONS LLIBRES
TEL.: 96 151 78 08
FAX: 96 151 78 28

CEIC ALFONS EL VELL

PLAÇA REI EN JAUME, 10
46700 GANDIA
TEL.: 96 295 95 64/ 62
FAX: 96 295 95 66
ceicalfonselvell@gandia.infoville.net
www.http://inicia.es/de/ceicalfon-

selvell/

DISTRIBUÏDORS:

SENDRA MARCO
TEL.: 96 159 08 41
FAX: 96 159 08 45
sendramarco@retemail.es
MIDAC
TEL.: 93 434 01 28
FAX: 93 524 61 70
midac@retemail.es
MOLL
TEL. I FAX: 971 76 14 22

DEL SENIA AL SEGURA

CRONISTA CARRERES, 9, 7-F
46003 VALÈNCIA

TEL. I FAX: 96 351 73 55

DISTRIBUÏDORS:

COMUNITAT VALENCIANA:
DEL SENIA AL SEGURA
MADRID:
MAIDHISA
TEL.: 91 670 21 89

DENES

POLÍGON INDUSTRIAL ALQUERIA
DE LA MINA
ARTS GRÀFIQUES, 58
APARTAT DE CORREUS 85
46200 PAIPORTA

TEL.: 96 397 44 66

FAX: 96 397 48 42

denes@infonegocio.com

DISTRIBUÏDORS:

CATALUNYA:
NORD-EST LLIBRES
TEL.: 972 67 04 17

FAX: 972 50 36 29

ILLES BALEARS:

MOLL

TEL.: 971 72 41 76

FAX: 971 76 14 22

MADRID:

MAIDHISA

TEL.: 91 670 21 89

VALÈNCIA:

LYRA

TEL.: 96 159 07 81

FAX: 96 159 08 84

ALACANT:

LA TIERRA

TEL.: 96 511 01 92

FAX: 96 511 51 82

EDICIONES BRIEF

C/ DANIEL BALACIART, 5 BAJO
46020 VALÈNCIA
TEL.: 96 310 60 37
FAX: 96 362 00 77

info@edibrief.com

DISTRIBUÏDORS:

VALÈNCIA-CASTELLÓ:

GRAONS LLIBRE S.L.

TEL.: 96 158 82 99
MADRID-CASTILLA-LA MANXA:
DISTRIFER LIBROS S.L.
TEL.: 91 796 27 09

GALÍCIA:

LLOVES S.L.
TEL.: 986 42 00 39
ANDALUSIA ORIENTAL:
CENTRO ANDALUZ DEL LIBRO
TEL.: 95 225 10 04

ASTÚRIES- CANTÀBRIA:

LORD BOOK S.L.

TEL.: 985 11 33 59

ANDALUSIA OCCIDENTAL:

LIDELSUR S.L.

TEL.: 954 18 26 62

ARAGÓ-NAVARRA- LA RIOJA:

ICARO S.L.

TEL.: 976 12 63 33

CASTILLA-LLEÓ:

ARCADIA LIBROS S.L.

TEL.: 983 39 50 49

CATALUNYA:

MASESMAS.COM

TEL.: 93 401 98 99

CANÀRIES:

DISTRIBUIDORA ROIGCAR S.L.

TEL.: 928 41 83 82

EDICIONES DHARMA

C/ ELIAS ABAD- 3- BAIX

03660 NOVELDA

TEL.: 96 560 32 00

dharma@edicionesdharma.com

www.edicionesdharma.com

EDICIONES TILDE

C/ GENERAL URRUTIA, 12 - 10

46006 VALÈNCIA

TEL.: 96 333 71 27

tilde@tilde.es

www.tilde.es

DISTRIBUÏDOR:

TEL.: 96 354 01 24

FAX: 96 382 30 74

EDICIONS 96

CARRER SANT CRISTÒFOL, 22

46740 CARCAIXENT

TEL.: 96 246 11 04

FAX: 96 246 14 90

edicions96@llibreweb.com

www.llibreweb.com/edicions96.htm

DISTRIBUÏDOR:

ALACANT:

LA TIERRA LIBROS

SAGITARIO, 4-B

03006 ALACANT

TEL.: 96 511 01 92

VALÈNCIA I CASTELLÓ:

GEA LLIBRES

POLÍGON DE RAGA

LUIS DE SANTANGEL, 6

46210 PICANYA

TEL.: 96 159 05 11

CATALUNYA I RESTA DE L'ESTAT

ESPANYOL:

SLI TÀNDEM

SANT ANTONI, 70-ENTRESOL
08190 SANT CUGAT DEL VALLÈS
TEL.: 93 589 54 39

EDICIONS BROMERA
POLÍGON INDUSTRIAL, 1
C/ RONDA DELS TINTORERS, 117
46600 ALZIRA
TEL.: 96 240 22 54
FAX: 96 240 31 91

bromera@bromera.com
www.bromera.com
DISTRIBUÏDORS:

ALACANT:

LA TERRA LLIBRES
TEL.: 96 511 01 92
CATALUNYA:
L'ARC DE BERÀ
C/ BÈLGICA, 47-49
08917 BADALONA
TEL.: 934 653 008
ARC@ARCDEBERA.COM

ILLES BALEARS:

MOLL
TEL.: 971 72 44 72
VALÈNCIA I CASTELLÓ:
SENDRA MARCO
TEL.: 96 159 08 41
GEA LLIBRES
TEL.: 96 159 03 12

EDICIONS CAMACUC

ARQUEBISBE OLAETXEA, 18-BAIX
46017 VALÈNCIA

TEL. I FAX: 96 357 28 56
edicionscamacuc@hotmail.com

DISTRIBUÏDOR:
CARRER DE LLIBRES
TEL.: 96 378 05 91
FAX: 96 378 00 04

EDICIONS DEL BULLENT

C/ DE LA TARONJA, 16
46210 PICANYA

TEL.: 96 159 08 83
FAX: 96 159 08 45

bullent@retemail.es
DISTRIBUÏDORS:

SENDRA MARCO
TELF. I FAX: 96 159 08 83

Info@bullent.net
www.bullent.net

MIDAC
TELÈFON: 93 434 01 28
FAX: 93 524 61 70

midac@retemail.es
MOLL

TEL. I FAX: 971 76 14 22

EDICIONS DEL PONENT

PLAÇA DEL CARMÉ, 5-1A
03430 ONIL

TEL. I FAX: 96 526 98 68
edicionsdeponent@ctv.es

www.edicionsdeponent.com
DISTRIBUÏDORS:

MADRID-CASTILLA LA MANCHA:
A-Z DISLIBROS, S.L.
TEL.: 91 692 53 76

FAX: 91 692 53 85
azdislibros@a-zdislibros.e.telefoni-
ca.net

ANDALUCIA - EXTREMADURA:

RORIGUEZ SANTOS, S.L.
TEL.: 95 418 04 75

FAX: 95 418 04 90
Info@rodriguezasantos.com

**VALENCIA - LIBRERIAS ESPECIAL-
IZADAS:**

DISTRIBUIDORA DE TEBEOS S.L.
TEL. I FAX: 96 352 00 56

ddtebeos@terra.es
ISLAS CANARIAS:

LUIS VAZQUEZ
TELS.: 64 947 15 56 - 922 22 52 78

FAX: 922 28 03 26
**VALENCIA, CASTELLÓN -
LIBRERIAS GENERALISTAS:**

GEA LLIBRES
TELS.: 96 166 52 56 - 96 166 52 57

FAX: 96 166 52 49
gea@xpress.es

CATALUÑA E INTERNACIONAL:
SDIRAC

TEL.: 93 300 10 22
FAX: 93 300 73 01

ivan@sddistribuciones.com
ALICANTE, ALBACETE, MURCIA:

GAIA
TEL.: 96 511 05 16

FAX: 96 511 41 26
ARAGÓN:

ICARO DISTRIBUIDORA S.L.
TEL.: 976 12 63 33

FAX: 976 12 64 93
ASTURIAS:

INFOLIBRO S.L.
TEL.: 985 98 57 56

FAX: 985 98 57 65
ireneinfolibro@telefonica.net

**PAÍS VASCO, CANTABRIA Y
NAVARRA:**

PASAIA DISTRIBUCIÓN
TEL.: 4 415 54 99

pasaiaabanatzailea@euskalnet.net
**GALICIA, CATALUÑA -GENERAL-,
CASTILLA-LEÓN:**

KALANDRAKA S.L.
TEL.: 986 86 02 76

FAX: 986 10 02 80
comercial@kalandraka.com

INTERNACIONAL AMÉRICA:
PANOPLIA DE LIBROS

TEL.: 91 300 43 90
FAX: 91 388 65 18

EXPORT@panopliadelibros.com

EDICIONS LA XARA

AVDA. DE LA VALLDIGANA, 25
46750 SIMAT DE LA VALLDIGNA

TEL. I FAX: 96 281 13 67 - 670 250 595
laxara@ctv.es

www.ctv.es/USERS/laxara
DISTRIBUÏDORS:

CATALUNYA:
NORDEST LLIBRES, S.L.
ÁLVAREZ DE CASTRO, 26

17600 FIGUERES

TEL.: 972 67 23 54
FAX: 972 50 36 29

PAÍS VALÈNCIA:

ADONAY
CTRA. DE PICANYA, 4

46200 PAIPORTA
TEL.: 96 397 51 48

FAX: 96 397 58 76

EDICIONS VORAMAR

C/ VALÈNCIA, 44
46210 PICANYA

TEL.: 96 159 44 10
FAX: 96 159 19 24

voramar@santillana.es
DISTRIBUÏDOR:

ÍTACA/SANTILLANA
TEL.: 93 560 60 61

FAX: 93 560 29 57

EDITORIAL AGUACLARA

C/ ROSELLÓ, 55
03010 ALACANT

TEL.: 965 24 00 64
FAX: 965 25 93 02

edit.aguaclara@natural.es
DISTRIBUÏDORS:

ALACANT, ALBACETE I MÚRCIA:
GAIA LLIBRES, SL

TELS.: 96 511 05 16 - 96 511 08 82
FAX: 96 511 41 26

ANDALUSIA OCCIDENTAL:
GRACIA ÁLVAREZ

TEL.: 954 18 43 29
FAX: 954 18 52 74

ANDALUSIA ORIENTAL:
CENTRO ANDALUZ DEL LIBRO

TEL. I FAX: 952 25 10 04
ARAGÓ I SÒRIA:

ÍCARO DISTRIBUIDORES
TEL.: 976 12 69 99

FAX: 976 12 64 93
ASTÚRIES I CANTÀBRIA:

NORTE
TEL.: 985 14 70 30

CASTELLA I LLEÓ:
ANDRÉS GARCÍA, LIBROS, S.L.

TEL.: 923 23 02 06 - 983 47 21 55
FAX: 923 25 91 17 - 983 47 32 47

EUSKADI:
HERRO LIBROS

TEL.: 94 454 28 50 - 94 454 06 77
FAX: 94 454 19 28

GALICIA:
DISTRIBUCIONES ARNOIA

TEL.: 986 70 93 40
FAX: 986 70 88 90

ILLES CANÀRIES:
ODÓN MOLINA

TEL.: 922 25 66 66
FAX: 922 25 62 11

**MADRID, CIUDAD REAL, TOLEDO,
CUENCA I GUADALAJARA:**

DISTRIFER LIBROS
TEL.: 914 68 49 29

FAX: 914 68 42 14
VALÈNCIA I CASTELLÓ:

GEA LLIBRES

TELS.: 96 159 03 12 - 96 159 05 11
FAX: 96 150 06 97

EDITORAIL ANTINEA

C/ DOCTOR FLEMING, 6
12500 VINAROS

TEL. I FAX: 96 445 20 12
antinea@inicia.es

DISTRIBUÏDORS:
VALÈNCIA I ALACANT:

GRAONS-LLIBRES
C/ PARET DECANTADA, 20

POL. IND. MÁS DEL JUTGE
46909 TORRENT (VALENCIA)

TEL.: 96 158 82 99
FAX: 96 156 00 22

graonss@worldonline.es
ALICASCH S.L.

CARRERA DE OCAÑA, 56
03006 ALACANT

RESTA DE L'ESTAT ESPANYOL:
EDITORIAL CIENCIA 3

DISTRIBUCIÓN, S.L.
COMERCIO, 4 1ª ESCLª BAJO C

28007 MADRID
TEL.: 91 552 76 80

FAX: 91 501 57 01
APARTADO DE CORREOS, 40.024

cienciatres@teleline.es
DISTRIBUIDORA

PILAR VILLASANA, S.L.
C/ BODEGUEROS, 38 BIS

29006 MALAGA
TEL.: 952 350 120

FAX: 952 36 39 84
GRIALIBROS, S.L.

APARTADO DE CORREOS 1085
VIA DIESEL, 4 POLG. IND. DEL

TAMBRE
PEDIDOS: 981 58 95 44

ADMON.: 981 57 59 04
15890 SANTIAGO DE COMPOSTELA

MIRA EDITORES
C/ DALIA, 11

50012 ZARAGOZA
TEL.: 976 46 05 05

FAX: 976 46 04 46

EDITORIAL DIÁLOGO

C/ GENERAL URRUTIA 12-10
46006 VALÈNCIA

TEL.: 96 316 30 14
FAX: 96 333 71 27

dialogo@ctv.es
www.editorialdialogo.com

DISTRIBUÏDOR:
CARRER DE LLIBRES

TEL.: 96 378 05 91
FAX: 96 378 00 04

EDITORIAL LA MÁSCARA

PLAÇA JOAN PAU II, 5-BAIX
46015 VALÈNCIA

TEL.: 96 348 65 00
FAX: 96 348 74 40

g-bigne@editoriallamascara.com
DISTRIBUÏDORS:

DISNEU

TEL.: 93 203 94 44
FAX: 93 280 08 72
OCÉANO GRUPO EDITORIAL
TEL.: 93 280 20 20
FAX: 93 205 74 57

EDITORIAL PRE-TEXTOS
C/ LLUÍS DE SANTÀNGEL, 10
46005 VALÈNCIA
TELÈFON: 96 333 32 26
FAX: 96 395 54 77
info@pre-textos.com
www.pre-textos.com
DISTRIBUÏDORS:
A.MACHADO LIBROS, S.A.
TOMÁS BRETÓN, 55
28045 MADRID
TELS.: 914 681 102 - 914 681 398
FAX: 914 681 098
LES PUNXES, DISTRIBUÏDORA, S.L.
SARDENYA, 75-81
08018 BARCELONA
TEL.: 934 856 380
FAX: 93 300 90 91
GEA LLIBRES, S.L.
LUIS DE SANTÀNGEL, 6
POLÍGON RAGA
46210 PICANYA
TEL.: 96 159 05 11
FAX: 961 590 697
CONTRATIEMPO, S. COOP.LTD
POL. INDUSTRIAL MALPICA -
ALFIDÉN - LA SALINAS, 63
50171 LA PUEBLA DE ALFIDÉN
(ZARAGOZA)
TEL.: 976 10 78 59
FAX: 976 10 79 34
FRANCISCO GRACIA ÀLVAREZ
DISTRIBUCIONES
POLÍGON PISA
ARTESANÍA, 21- NAVE 12
41927 MAIRENA ALJARAFE
(SEVILLA)
TEL.: 954 18 43 29
FAX: 954 18 52 74
BENJAMÍN LÓPEZ LUENGO
DISTRIBUCIONES
PRÍNCIPE, 22- 2º
APARTADO DE CORREOS 36202
VIGO
TEL.: 986 43 10 50
FAX: 986 37 91 54
IKUSKA LIBROS
ESTRADA DE MALA, 10
BILBAO
TEL.: 944 39 64 94
FAX: 944 39 53 78
LA TIERRA LIBROS
SAGITARIO, 4-B
03006 ALACANT
TELS.: 965 11 01 92 - 96 5111 02 88
FAX: 965 11 51 82
EDICULSA
ROCÍO, S/N-NAVE 6
28500, ARGANDA DEL REY
MADRID
TEL.: 91 870 02 28
FAX: 91 870 24 24

LA PILA DE LIBROS, S.L.
C/ BODEGUEROS,
29006 MÁLAGA
TELS.: 952 331 431 - 952 331 457
FAX: 952 363 984
LEMUS DISTRIBUCIONES
CATEDRAL, 29 - APARTADO 127
38204 LA LAGUNA (TENERIFE)
TEL.: 922 25 61 48
FAX: 922 63 04 43

EDITORIAL TRES I QUATRE
C/ PÉREZ BAYER, 11
46002 VALÈNCIA
TEL.: 96 351 64 92
FAX: 96 352 98 72
tresiquatre@tresiquatre.es
www.tresiquatre.com
DISTRIBUÏDORS:
BARCELONA I MALLORCA:
ENLACE
TELS.: 93 338 14 00 - 97 171 30 78
93 338 14 00
PAÍS VALÈNCIÀ:
GAIA LIBROS, SL
TEL.: 96 511 05 16

ELLAGO EDICIONES
CARRER VERA, 20
12001 CASTELLÓ DE LA PLANA
TEL.: 96 422 70 51
FAX: 96 422 75 62
ellagoediciones@ellagoediciones.com
www.ellagoediciones.com

**INSTITUT VALÈNCIÀ DE
CINEMATOGRAFIA RICARDO
MUÑOZ SUAY**
PLAÇA DE L'AJUNTAMENT, 17
46002 VALÈNCIA
TEL.: 96 351 23 36
FAX: 96 352 82 59
filmoteca.gva@cultura.m400.gva.es
DISTRIBUÏDOR:
PUBLICACIONS DE LA GENERALI-
TAT VALENCIANA
LIBRERIA LLIG.
PLAÇA MANISES, 3
46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 386 61 70

GERMANIA
C/ DOCTOR JOSÉ GONZÁLEZ, 99
46600 ALZIRA
TEL.: 96 241 98 54
FAX: 96 240 60 70
germania@germania.es
www.germania.es
DISTRIBUÏDOR:
MELISA
TEL.: 91 668 16 23
FAX: 91 668 14 57

INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM
C/ QUEVEDO, 10 (EDIFICI MUVIM)
46001 VALÈNCIA
TEL.: 96 388 37 58
FAX: 96 388 37 51
alfons.magnanim@diputacion.m400.
gva.es

www.alfonselmagnanim.com
DISTRIBUÏDOR:
ADONAI
CARRETERA DE PICANYA, 4
46200 PAIPORTA
TEL.: 96 397 51 48
FAX: 96 397 58 76
info@adonai.com
www.adonai.com

L'EIXAM EDICIONS
AVDA. AUSIÀS MARCH, 32-34
46016 TAVERNES BLANQUES
TEL.: 96 185 43 14
FAX: 96 186 88 91
eixam@ctv.es
DISTRIBUÏDOR GENERAL DEL
LLIBRE
TEL.: 96 185 42 19

LLAMBERT PALMART
C/ CARCAIXENT, 10, 28
46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 380 03 76
Llambert_palmart@yahoo.com
GRAONS LLIBRES
TEL.: 96 151 78 08
FAX: 96 151 78 28

MARFIL
SANT ELOI, 17
03804 ALCOI
TEL.: 96 552 33 11
FAX: 96 552 34 96
editorialmarfil@editorialmarfil.com
www.editorialmarfil.com
DISTRIBUÏDORS:

ALACANT:
LA TERRA LLIBRES
TEL.: 96 511 01 92
FAX: 96 511 51 82
VALÈNCIA I CASTELLÓ:
GEA LLIBRES
TEL.: 96 159 05 11
FAX: 96 159 06 97
ATALAYA
TEL.: 96 376 59 11
FAX: 96 376 59 12

MARJAL-GRUP EDEBÉ
POLÍGON INDUSTRIAL ALQUERIA
DE MINA
C/ ARTS GRÀFIQUES, 54
46200 PAIPORTA
TEL.: 96 368 09 89
FAX: 96 368 09 87
TEL.: 96 313 59 70
FAX: 96 313 47 55
marjal@edebe.com
www.edebe.com/lij/marjal/default.asp

MEDIA VACA
C/ SALAMANCA, 49
46005 VALENCIA
TEL.: 96 395 69 27
mediavaca@eresmas.net
www.mediavaca.com
DISTRIBUÏDORS:
VALÈNCIA:

GRAONS
C/ PARET DECANTADA, 20
POLÍGON INDUSTRIAL MAS DEL
JUTGE
46909 TORRENT (VALÈNCIA)
TEL.: 96 158 82 99
MADRID:
A-Z DISLIBROS
MINIPOLÍGONO. C/ SAN JOSÉ.
NAVE 16.
28320 PINTO (MADRID)
TEL.: 91 692 53 76
BARCELONA:
MADE
AV. CATALUNYA, S/N
POLÍGON INDUSTRIAL CAN COLL
08185 LLIÇA DE VALL (BARCELONA)
TEL.: 93 843 65 56
GALICIA
KALANDRAKA
RÚA DE ALEMANIA, 70
36162 PONTEVEDRA
TEL.: 986 845 315
ARAGÓN:
DELSAN
PARQUE INDUSTRIAL
"EL POLÍGONO".
C/ RÍO GALLEGO, NAVE 15
50410 CUARTE DE HUERVA
(ZARAGOZA)
CÁDIZ:
QUADIX
C/ CHILE, S/N
POLÍGON INDUSTRIAL
SAN PEDRO
11510 PUERTO REAL (CÁDIZ)
TEL.: 956 479 264

MISÈRIA I COMPANYIA
C/ SANT NICOLAU, 40
03801 ALCOI
TEL I FAX.: 96 554 49 73
buzon@libroantiguo.com
www.libroantiguo.com

NAU LLIBRES
C/ PERIODISTA BADIA, 10
46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 360 33 36
FAX: 96 332 55 82
nau@naullibres.com
www.naullibres.com
DISTRIBUÏDORS:
ALACANT:
ALICASH
TEL.: 965 10 36 44
FAX: 965 28 96 63
CASTELLÓ I VALÈNCIA:
LYRA
TEL.: 96 159 07 81
FAX: 961 59 08 84

CATALUNYA:
DISTRIBUCIONES PRÓLOGO
TEL.: 93 456 20 00
FAX: 93 456 95 06
ILLES BALEARS:
PALMA DISTRIBUCIONES
TEL.: 971 28 94 21
FAX: 971 45 61 88

NUMA

C/ GENERAL URRUTIA, 10-15
46006 VALÈNCIA
TEL. I FAX: 96 329 01 94
numa@numa.es
www.numa.es
DISTRIBUÏDOR:
ENLACE
TEL.: 93 338 14 00
FAX: 93 338 69 16
enlancel@fedecali.es

PÀGINACERO EDICIONES

C/ ALBERIQUE, 4 - 8ª
46008 - VALÈNCIA
TEL.: 963859940
FAX: 963228587
pag.cero@teleline.es
DISTRIBUÏDOR:
LONJA DE LIBROS
C/ BENICARLÓ, 8
46020 VALÈNCIA
TEL. I FAX: 96 361 67 14
MUSEUM LINE
C/ALCALÀ, 3
28028 MADRID
TEL.: 91 356 69 09
FAX: 91 361 00 75

**PUBLICACIONS DE LA
GENERALITAT VALENCIANA**
LLIBRERIA LLIIG.
PLAÇA MANISES, 3
46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 386 61 70

PROIDACTA-ABRIL EDICIONS

C/JAUME I, 48
46970 ALAQUÀS
TEL.: 96 150 60 52
proidacta@wanadoo.es
www.acolpdepedal.net
DISTRIBUÏDOR:
CARRER DE LLIBRES
TEL.: 96 378 05 91
FAX: 96 378 00 04

RIALLA

C/ ISABEL LA CATÒLICA, 1-12
46004 VALÈNCIA
TEL.: 96 352 81 96
FAX: 96 352 81 96
DISTRIBUÏDOR:
ALACANT:
ALICASH
TEL.: 96 510 36 44
VALÈNCIA I CASTELLÓ:
LYRA DISTRIBUCIONS
TEL.: 96 159 07 81

SAÓ

C/ ÀNGEL DE L'ALCÀSSER, 14-12
46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 58 41
FAX: 96 370 57 55
sao@arrakis.es
DISTRIBUÏDOR:
EXCLUSIVES GRAONS
TEL.: 96 151 78 08

SET I MIG, EDITORIAL DE POESIA

PLAÇA FRANCISCO NAVARRO
CANDEL, 2
46689 BENICULL DE XÚQUER
TEL. I FAX: 96 240 60 70
setimig@infonegocio.com
DISTRIBUÏDOR:
MELISA
TEL.: 91 668 16 23
FAX: 91 668 14 57

TABARCA LLIBRES

AVD. AUSIÀ MARCH, 184
46026 VALÈNCIA
TEL.: 96 318 60 07
FAX: 96 318 64 32
tabarca@futurnet.es
DISTRIBUÏDOR:
ALACANT:
GAIA LLIBRES
TEL.: 965 11 05 16
FAX: 965 11 41 26
VALÈNCIA I CASTELLÓ:
DISTRIBUCIONS ATALAYA
TEL.: 96 376 59 11
FAX: 96 376 59 12

TÀNDEM EDICIONS

SANT VICENT, 93-1A
46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 317 20 47
FAX: 96 317 22 01
tandemedi@teleline.es
DISTRIBUÏDORS:
ATALAYA
TEL.: 96 376 59 11
GEA

TEL.: 961 159 05 11
LA TERRA LLIBRES
TEL.: 965 11 01 92
MOLL
TEL.: 971 72 41 76
ENLACE
PAU CASALS, 76-92
08907 HOSPITALET DE LLOBREGAT
TEL.: 935 051 082

TIRANT LO BLANCH

ARTS GRÀFIQUES, 14-BAIX
46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 361 00 48
FAX: 96 369 41 51
tlb@tirant.com
www.tirant.com
DISTRIBUÏDOR:
TIRANT LO BLANCH

UNIVERSITAT D'ALACANT
CAMPUS DE SANT VICENT DEL
RASPEIG
SERVEI DE PUBLICACIONS,
AULARI III
APARTAT DE CORREUS 99
03080 ALACANT
TEL.: 96 590 34 80
FAX: 96 590 94 45
publicaciones@ua.es
http://publicaciones.ua.es
DISTRIBUÏDORS:
ESPANYA:

DISTRIBUCIONS D'ENLACE

-DES DE BARCELONA:
REINA AMALIA, 20-22
08001 BARCELONA
TEL.: 93 441 27 80
FAX: 93 441 28 80
-DES DE VALÈNCIA:
DIFUSIÓ CULTURAL DE LLIBRERIA,
S.L
POLÍGON INDUSTRIAL EL OLIVE-
RAL, C/G, NAU 6
46190 RIBARROJA DEL TÚRIA
TEL.: 96 166 60 33
FAX: 96 166 61 10
gea@xpress.es
-DES D'ALACANT:
GAIA LIBROS, S.L
C/ SAGITARI, 9
03006 ALACANT
TEL.: 96 511 05 16
FAX: 96 511 41 26
SUDAMÈRICA:
MIDAC
AVDA. DEL JORDÀ, 29-31
08035 BARCELONA
TEL.: 93 434 01 28
FAX: 93 254 61 70
midac@retemail.es
RESTA DEL MÓN:
CELESA
MORATINES, 22- 1ER-B
28005 MADRID
TEL.: 91 517 01 70
FAX: 91 517 34 81
celesa@infonet.es
www.celesa.com

UNIVERSITAT JAUME I

PUBLICACIONS DE LA
UNIVERSITAT JAUME I
EDIFICI RECTORAT I
SERVEIS CENTRALS
CAMPUS DEL RIU SEC
12071 CASTELLÓ
TEL.: 96 472 88 21- 96 472 88 19
FAX: 964 72 88 32
publicacions@uji.es
www.uji.es/publ
DISTRIBUÏDORS:
CATALUNYA:
MIDAC, S.L.
AVDA. JORDÀ 29-31 BAIX
08035 BARCELONA
TEL.: 93 434 01 28
FAX: 93 254 61 70
VALÈNCIA:
SENDRA MARCO
TEL.: 96 159 08 41
RESTA DE L'ESTAT:
BREGOÁN
TEL. I FAX: 91 431 43 88

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

PUBLICACIONS DE LA
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
C/ ARTES GRÀFIQUES, 13
46010 VALÈNCIA
TELS.: 96 386 41 15 - 96 386 45 44
FAX: 96 386 45 44

publicacions@uv.es

www.uv.es/publicacions
DISTRIBUÏDORS:
ESPANYA (CENTRE I SUD):
DISTRIFORMA
C/ OFICI 16, POLÍGON
"LOS OLIVOS"
28906 GETAFE (MADRID)
TEL.: 91 601 77 42-3
FAX: 91 695 90 11
CATALUNYA, NORD D'ESPANYA I
ESTRANGER:
MIDAC LLIBRES
AVDA. JORDÀ, 29-31
08035 BARCELONA
TEL.: 93 434 01 28
FAX: 93 254 61 70
VALÈNCIA I CASTELLÓ:
GEA LLIBRES
C/ G-NAU 6, POLÍGON "L'OLIVERAL"
46190 RIBARROJA DEL TÚRIA
TEL.: 96 166 52 56-7
FAX: 96 166 52 49
DISTRIBUCIÓ A ALACANT,
ALBACETE I MÚRCIA:
GAIA LIBROS
C/ SAGITARI, 7-9
03006 ALACANT
TEL.: 96 511 05 16
FAX: 96 511 41 26
VENDA PER CATÀLEG A
CATALUNYA:
GRUP DEL LLIBRE
AVDA. DE L'HOSPITAL MILITAR, 24
08023 BARCELONA
TEL.: 93 415 34 10
FAX: 93 415 62 91
DISTRIBUCIÓ DE REVISTES:
ENLACE, S.A
C/ PAU CASALS, 76-92
08907 L'HOSPITALET DE LLOBREGAT
TEL.: 93 338 14 00
FAX: 93 338 69 16
DISTRIBUCIÓ DE LA REVISTA
PASAJES:
MARCIAL PONS
DEPARTAMENTO DE REVISTAS
C/ SAN SOTERO, 6
28037 MADRID
TEL.: 91 304 33 03
UNIVERSITAT POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA
SERVEI DE PUBLICACIONS
CAMÍ DE VERA S/N
46021 VALÈNCIA
TEL.: 96 387 70 12
FAX: 96 387 79 12
publi@upvnet.upv.es
http://antares.upv.es/dir/pubacc
DISTRIBUÏDORS:
ANDRÉS LIBEROS
TEL.: 96 391 74 48
FAX: 96 392 18 11
LIBRERÍA MARA
TELS.: 96 393 25 88 - 393 55 27
FAX: 96 361 66 92

Fes *click* i

accediràs a:

Consulta de base de dades
de les associacions editorials,
distribuidors i llibreries
de la Comunitat Valenciana

Consulta dels premis
literaris més importants de
la Comunitat Valenciana

Guia del Llibre en format pdf

Legislació sobre el Llibre

Propietat intel·lectual,
legislació i informació d'interès

Registre Territorial de la Propietat
Intel·lectual de la Comunitat
Valenciana

Revista *Lletres Valencianes*
en format pdf

Enllaços d'interès

Convocatòries d'ajudes

Activitats al voltant del Llibre